

การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

นางนันทริยา สุวรรณล้อม

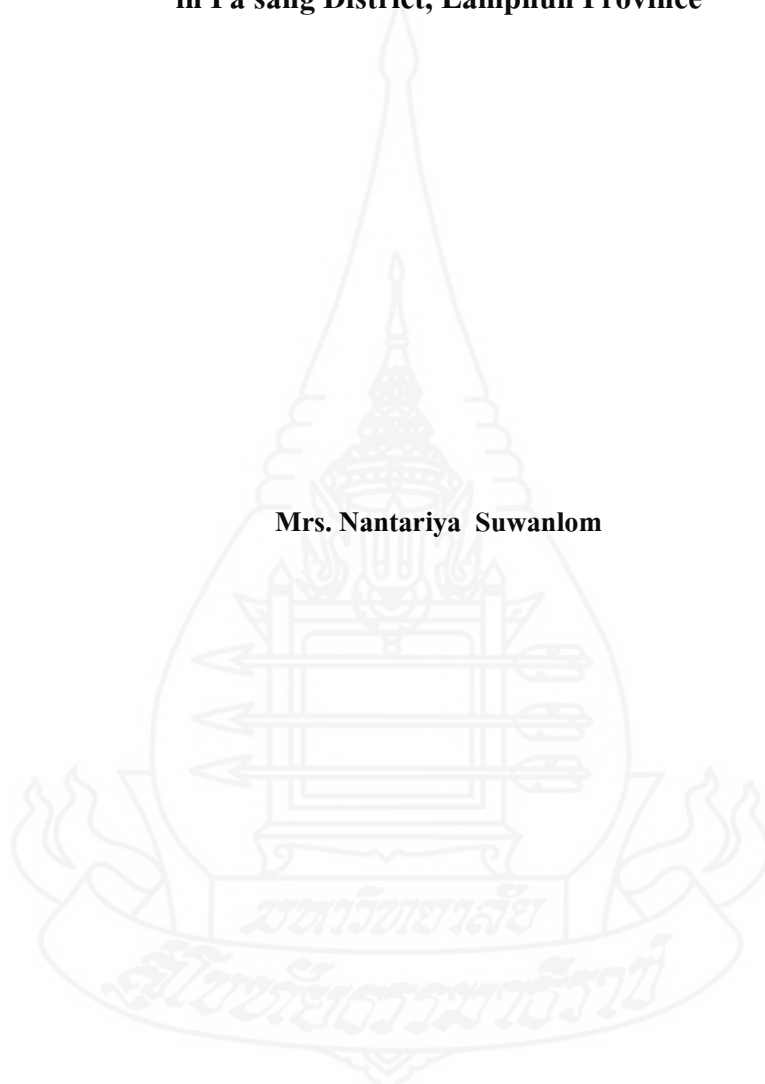

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Developmental for the Agricultural Learning Center
in Pa sang District, Lamphun Province**

Mrs. Nantariya Suwanlom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

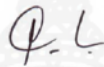
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ชื่อและนามสกุล นางนันทรียา สุวรรณล้อม
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุขเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยระคง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุขเมือง แสนเสริม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมชัย)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ผู้วิจัย นางนันทริยา สุวรรณล้อม **รหัสนักศึกษา** 2589000484 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม
ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร (3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย (4) ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบ และความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. (5) กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ปัญหา และจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของ ศพก.

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิก ศพก. (ลำไย) อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำนวน 40 ราย และ ผู้ใช้บริการ ศพก. ที่เข้าร่วมโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี2558/59 โดยวิธีการสุ่ม แบบง่าย จำนวน 104 ราย เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสนทนากลุ่มย่อยคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ จำนวน 13 ราย และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 ราย แล้ววิเคราะห์ผลด้วย SWOT Analysis

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. ร้อยละ 55.0 และ 51.9 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.23 และ 50.88 ปี ร้อยละ 60.0 และ 67.31 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.85 และ 3.53 คน ร้อยละ 85.0 และ 66.3 เป็นสมาชิกสถาบันอื่น ร้อยละ 77.5 และ 31.7 ไม่มีสถานะทางสังคม แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.98 และ 2.17 คน ร้อยละ 47.5 และ 39.42 ไม่มีแรงงานจ้าง ร้อยละ 75.0 และ 76.0 มีการกู้ยืม ร้อยละ 42.5 และ 51.0 ประกอบอาชีพหลัก คือทำการเกษตร มีที่ดินทำสวนลำไย เฉลี่ย 4.01 และ 3.79 ไร่ ร้อยละ 80.0 และ 83.6 ไม่มีพื้นที่เช่า 2) มีประสบการณ์ทำสวนลำไยเฉลี่ย 10.85 และ 11.84 ปี ลำไยมีอายุเฉลี่ย 14.75 และ 14.52 ปี ร้อยละ 90.0 และ 39.4 มีบ่อบาดาลน้ำตื้นส่วนตัว มีผลผลิตลำไยเฉลี่ย 1,403.75 และ 1,704.13 กก./ไร่ ร้อยละ 87.5 และ 83.7 จำหน่ายลำไยให้พ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 62.5 และ 21.2 เคยประสบภัยแล้ง 3) แหล่งการรับรู้จากบุคคล คณะเฉลี่ย 2.93 และ 2.99 แหล่งการรับรู้จากกลุ่ม คณะเฉลี่ย 3.09 และ 3.37 แหล่งการรับรู้จากมวลชน คณะเฉลี่ย 2.68 และ 2.88 4) ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของ ศพก.ภาพรวมคณะเฉลี่ย 4.16 และ 3.65 ความต้องการกิจกรรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม คณะเฉลี่ย 3.5 และ 3.38 ความต้องการการร่วมหุ้น คณะเฉลี่ย 3.35 และ 3.11 ความต้องการการจัดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน คณะเฉลี่ย 3.40 และ 3.07 ความต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิต คณะเฉลี่ย 4.13 และ 4.29 ความต้องการการได้รับความช่วยเหลือตามโครงการต่างๆ เป็นอันดับแรก คณะเฉลี่ย 4.15 และ 4.32 5) ศพก. มีกระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี กระบวนการให้บริการ และการบูรณาการการทำงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่ ความรู้ ความเชี่ยวชาญของเจ้าของ ศพก. แปลงเรียนรู้ที่สามารถใช้ในการสาธิต ได้อย่างแท้จริง หลักสูตรการเรียนรู้สามารถตอบโจทย์และประเด็นปัญหาในชุมชนได้ ฐานเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามนวัตกรรมใหม่ๆ การให้ความสำคัญเข้าร่วมกิจกรรมของกรรมการ ศพก. และสมาชิก การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและนโยบายที่ต่อเนื่อง จุดแข็ง คือ เจ้าของ ศพก. มีความขยัน ใฝ่รู้ ศพก. อยู่ในชุมชนเข้าถึงง่าย จุดอ่อน คือ ทางเข้าแคบ ที่จอดรถไม่พอ โอกาส คือ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีและงบประมาณในการปรับปรุง ศพก. อุปสรรค คือ ขาดการบูรณาการระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี

คำสำคัญ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

Thesis title: Developmental for the Agricultural Learning Center in Pa sang District, Lamphun Province

Researcher: Mrs. Nantariya Suwanlom; **ID:** 2589000484; **Degree:** Master of Agriculture Agricultural Extension and Development; **Thesis advisors:** (1) Bumpen Keowan, Associate Professor; (2) Dr. Sineenuch Krutmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2016

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the demographics of farmers in Pasang District, Lamphun Province; (2) longan production conditions in the study area; (3) sources of information about longan production that farmers were exposed to; (4) the satisfaction of Agricultural Learning Center (ALC) members and trainees and their demand for different activities; and (5) the ALC's work process, factors that affected it, problems, strengths, weaknesses, opportunities and threats.

The sample population consisted of 40 members of the Pasang District ALC in Lamphun Province and 104 farmers who participated in a training session to increase the productivity of farmers affected by drought in 2015/2016, chosen through simple random sampling. Data were collected using an interview form and statistically analyzed using computer software to calculate frequency, percentage, mean, maximum, minimum and standard deviation. In addition, a focus group discussion was held with 13 district level ALC board members and 10 related officials, using SWOT analysis.

The results showed that 1) of the samples of ALC members and training attendees, respectively, 55.0% and 51.9% were male, average age 54.23 and 50.88, highest education level was primary school (60.0% and 67.31%), average number of household members was 3.85 and 3.53, were members of other institutions (85.0% and 66.3%), did not hold social positions (77.5% and 31.7%), average number of household farm laborers 1.98 and 2.17, did not hire laborers (47.5% and 39.42%), had borrowed money (75.0% and 76.0%), listed agriculture as their primary occupation (42.5% and 51.0%), had planted longans on an average of 0.64 and 0.61 hectares, and did not rent land (80.0% and 83.6%). 2) Of the samples of ALC members and training attendees, respectively, they had on average 10.85 and 11.84 years of experience growing longan, their trees were on average 14.75 and 14.52 years old, some had their own shallow water source (90.0% and 39.4%), they produced on average 1,403.76 and 1,704.13 kg of longan per 1,600 m², sold their longan to a middleman (87.5% and 83.7%), and had experienced drought (62.5% and 21.2%). 3) of the samples of ALC members and training attendees, respectively, the average scores on a Rankin scale for source of knowledge about longan growing were as follows: from an individual 2.93 and 2.99; from a group 3.09 and 3.37; and from the mass media 2.68 and 2.88. 4) Of the samples of ALC members and training attendees, respectively, they gave average satisfaction scores for the ALC components of 4.16 and 3.65. Their level of demand for activities was rated thus: additional knowledge transfer 3.57 and 3.38; investment in shares 3.35 and 3.11; registration as a community enterprise 3.40 and 3.07; support in the form of factors of production 4.13 and 4.29; and (highest level of demand) assistance via projects, 4.15 and 4.32. 5) The ALC's work process consisted of technology transfer, service provision, and work integration. Factors that affected it were the knowledge and expertise of ALC owners, the demonstration fields (orchards) that could really be used in practice, the relevance of the training course content that met the needs of the community, the learning base that could be adapted to new innovations, ALC members' and board members' attention to participating in the activities, integration with related agencies and local organizations, and a continuous policy and financial support from the government sector. The ALC's strengths were that the owners were hard working and had a desire to learn, and the ALC was located in a community that was easy to reach. The ALC's weaknesses were that the entrance was narrow and there were not enough parking spaces. The ALC's opportunities were support from allied organizations and receipt of a budget for improvements. The major threat to the ALC was a lack of integration with local organizations and allied agencies.

Keywords: Developmental for Agricultural Learning Center, Pa sang District, Lamphun Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการดูแลเอาใจใส่ เสียสละเวลาและการให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช ทรุฑเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบคุณเจ้าของสพท., สมาชิกสพท.บ้านเหล่าพระเจ้าตากiewicz อำเภอป่าซาง จังหวัด ลำพูน และผู้ให้บริการที่เข้าร่วมโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี 2558/59 ที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์อย่างดียิ่ง ขอขอบคุณคณะกรรมการสพท.และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเสียสละเวลาเพื่อร่วมสนทนากลุ่มย่อย ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท รุ่น 16 แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่คอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณ คุณมาราตี ชัยชนะเดช เจ้าหน้าที่งาน บัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้คำแนะนำและประสานงานด้านเอกสารต่างๆ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานสำนักงานเกษตรอำเภอป่าซาง ผู้ใหญ่บ้านตำบลท่าตุ้ม อำเภอป่าซาง ที่ให้ความเข้าใจและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัว ซึ่งเป็นพลังอันสำคัญยิ่งใหญ่ ที่คอยให้กำลังใจ ห่วงใย สนับสนุน และส่งเสริม ตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ พยายามและอดทน จนส่งผลให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ แต่ บิดา มารดา สามี บุตร บุรพาจารย์ รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย

นันทริยา สุวรรณล้อม

มิถุนายน 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้	6
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	11
แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ	14
แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้	17
การผลิตลำไยคุณภาพ	20
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	32
การปลูกลำไยของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการ	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	55
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร	64
ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย	78
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการด้านกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.	85
ตอนที่ 5 กระบวนการดำเนินงานของ ศพก. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก. ปัญหา และจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของ ศพก.	104
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปการวิจัย	113
อภิปรายผล	121
ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	135
ก แบบสัมภาษณ์สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก.	136
ข ประเด็นสนทนากลุ่มคณะกรรมการ ศพก. ที่ได้รับการแต่งตั้งและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ..	148
ค รายชื่อสมาชิก ศพก. อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำนวน 40 ราย	155
ง การทดสอบความเชื่อมั่นในการวิจัยครั้งนี้	158
ประวัติผู้วิจัย	161

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ควรให้แก่ลำไยในช่วงผลพัฒนาจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต.....	25
ตารางที่ 2.2 ผลผลิต น้ำหนัก รายได้ ต้นทุน และผลตอบแทนของลำไยในฤดู ปี 2547.....	27
ตารางที่ 2.3 ผลผลิต เกรด และรายได้ต่อต้นของลำไยที่ไว้ผลในข้อผลจำนวนต่างกัน.....	28
ตารางที่ 2.4 สรุปแนวทางการปฏิบัติดูแลรักษาลำไยในรอบปี.....	30
ตารางที่ 3.1 การนำแบบสัมภาษณ์สมาชิก สพก.....	51
ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร	56
ตารางที่ 4.2 การเป็นสมาชิกสถาบันอื่นนอก สพก. สถานะทางสังคม ตำแหน่งใน สพก. เหตุผลการเป็นสมาชิกและการใช้บริการสปก.	58
ตารางที่ 4.3 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร สภาวะการกู้ยืม การประกอบอาชีพ	60
ตารางที่ 4.4 ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร	63
ตารางที่ 4.5 สภาพการผลิตลำไย (ประสบการณ์ในการทำสวนลำไย และพื้นที่ปลูกลำไย)	64
ตารางที่ 4.6 อายุลำไย ขนาดทรงพุ่มของลำไย	66
ตารางที่ 4.7 แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำสวนลำไย ผลผลิตลำไย	67
ตารางที่ 4.8 ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกร	68
ตารางที่ 4.9 แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย การประสพภัยในช่วงฤดูการผลิต	74
ตารางที่ 4.10 เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร	75
ตารางที่ 4.11 การเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้.....	79
ตารางที่ 4.12 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกและการดูแลสวนลำไย	80
ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจในองค์ประกอบของ สพก.....	86
ตารางที่ 4.14 ภาพรวมค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในองค์ประกอบแต่ละด้านของ สพก.....	97
ตารางที่ 4.15 ความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน สพก.....	100

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 กระบวนการรับรู้.....	7
ภาพที่ 2.2 การเกิด “ความพึงพอใจ” ของบุคคล.....	13

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ชื่อย่อ คือ ศพก. จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนที่เป็นศูนย์กลางช่วยแก้ไขปัญหาในระดับชุมชน สร้างความรู้ ความเข้าใจ กับเกษตรกรในพื้นที่ให้ได้เรียนรู้จากผู้ที่มืออาชีพเดียวกันที่ประสบความสำเร็จ เรียนรู้และช่วยเหลือกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน กลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรทั่วไปได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานในการจัดตั้งและจัดกระบวนการดำเนินงาน ให้เกษตรกรได้วิเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ โดยมีการจัดเวทีชุมชน กำหนดแนวทางในการพัฒนา คัดเลือกเกษตรกรผู้นำที่สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตของตนเอง จนเป็นที่ยอมรับในชุมชน สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ให้เกษตรกรคนอื่นเข้าใจได้ เป็นเกษตรกรตัวอย่าง เป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการผลิตทางการเกษตรในระดับชุมชน และจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ (ศพก.) ในพื้นที่ของเกษตรกรตัวอย่าง เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยี และเทคนิคต่างๆ โดยใช้องค์ความรู้ของเกษตรกรต้นแบบร่วมกับเทคโนโลยี วิชาการ และองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากหน่วยงานภาคี รวมทั้งเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร ระหว่างเกษตรกรและนักวิชาการ เป็นสถานที่ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีการเกษตร และนวัตกรรมใหม่ๆ จากทุกหน่วยงานที่เข้ามาบูรณาการ สนับสนุนตามความต้องการของเกษตรกรและชุมชน ปัจจุบันศูนย์เรียนรู้ฯ (ศพก.) ที่ได้จัดตั้งแล้วมีจำนวนทั้งสิ้น 882 ศูนย์ ตั้งอยู่ในทุกอำเภอทั่วประเทศ ที่สามารถเปิดบริการให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจ

สำหรับพื้นที่ที่จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ (ศพก.) ของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้คัดเลือกจากพื้นที่นาร่อง ตามระบบ MRCF เป็นพื้นที่ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพการผลิต (Zoning) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ คน สินค้า มีการกำหนดประเด็นส่งเสริมการเกษตรเน้นหนัก หรือประเด็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่ คือ ลำไย โดยอำเภอป่าซางมีพื้นที่ปลูกลำไยประมาณ

48,757 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกลำไยมากเป็นอันดับสอง ของจังหวัดลำพูน ซึ่งจังหวัดลำพูนมีพื้นที่ปลูกลำไยประมาณ 271,318 ไร่ (ข้อมูลสถานการณ์การผลิตลำไยจังหวัดลำพูน ปี 2559) ซึ่งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกร ตามหลักสูตรของหน่วยงานต่างๆ และมีการให้บริการความรู้ด้านการผลิตลำไยคุณภาพ โดยจะเห็นได้จากความสำเร็จของเจ้าของศูนย์เรียนรู้ฯ (ศพก.) อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งสามารถผลิตลำไยให้ออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี

ดังนั้นควรมีการศึกษาการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไยคุณภาพ ให้แก่เกษตรกร โดยการพัฒนา ศพก. ให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิต ให้สามารถผลิตลำไยคุณภาพออกสู่ตลาด รวมทั้งสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงด้านการตลาด และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

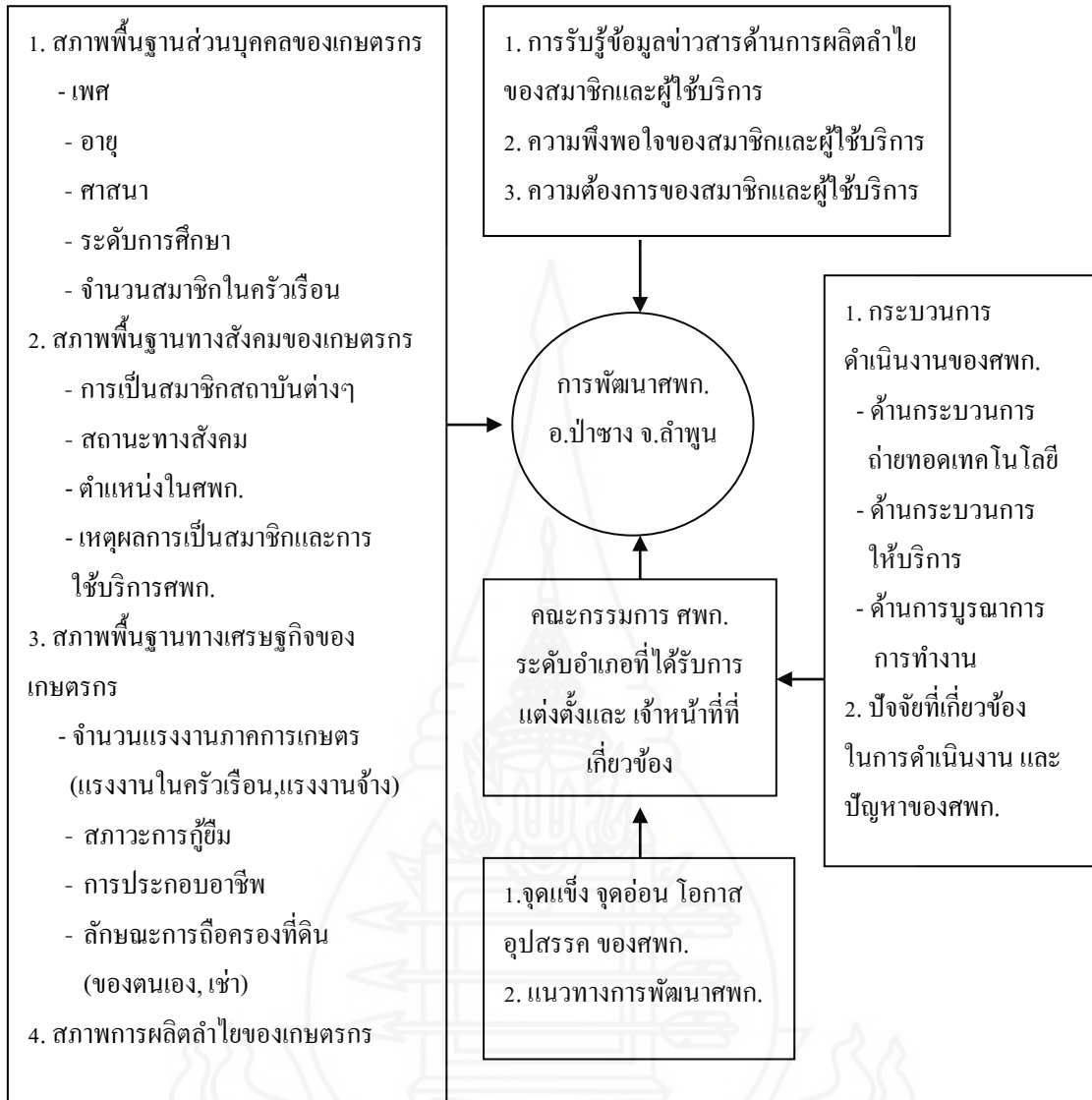
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจด้านองค์ประกอบ และความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- 2.5 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ปัญหาและจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาศูนย์เรียนรู้ฯ (ศพก.) อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีเพียงศูนย์เดียวคือ ศพก. บ้านเหล่าพระเจ้าตาเจียว หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านเรื่อน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในเรื่อง สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบ และความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. และประเด็น focus group ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานของ ศพก. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก. ปัญหาและข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ SWOT และแนวทางการพัฒนา ศพก.

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลของสมาชิก ศพก.บ้านเหล่าพระเจ้าตาเจียว ตำบลบ้านเรื่อน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และผู้ใช้บริการ ในอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และประเด็นสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หมายถึง สถานที่ที่เกษตรกรสามารถเข้าไปศึกษา เรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรด้านการผลิตลำไย ที่ถูกต้องและเหมาะสม ของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และเป็นศูนย์กลางการให้บริการ และแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่างๆ กับเกษตรกรในชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ สามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชน ในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด

5.2 กระบวนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของ ศพก. ได้แก่ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การให้บริการด้านการเกษตร และการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.3 แนวทางการพัฒนา หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการซึ่งได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงาน

5.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก. หมายถึง เกษตรกรเจ้าของ ศพก. หลักสูตรการเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ และองค์ประกอบอื่นๆ

5.5 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกสถาบันต่างๆ สถานะทางสังคม ตำแหน่งใน ศพก. เหตุผลของการเป็นสมาชิก ศพก. และการใช้บริการ ศพก. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร สถานะการกู้ยืม การประกอบอาชีพ และลักษณะการถือครองที่ดิน

5.6 การผลิตลำไยคุณภาพ หมายถึง การผลิตลำไยที่มีขนาดผลสม่ำเสมอภายในช่อ และผลมีขนาดใหญ่ การผลิตลำไยที่ปลอดจากศัตรูพืช และการผลิตลำไยที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการ และการวางแผนพัฒนางานของ ศพก. ให้สามารถเป็นจุดเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อสมาชิก และผู้ให้บริการทั่วไป

6.2 ข้อมูลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหลัก และหน่วยงานภาคี เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนและส่งเสริมการดำเนินงานของ ศพก. หลัก และ ศพก. (เครือข่าย) ที่กำลังจะจัดตั้งขึ้น ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และมีความยั่งยืน

6.3 นำผลการศึกษาไปปรับใช้กับศูนย์เรียนรู้อื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” ผู้ศึกษาได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด โดยมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
3. แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ หรือศูนย์การเรียนรู้
5. การผลิตลำไยคุณภาพ
6. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
7. การปลูกลำไยของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้

1.1 ความหมายของการรับรู้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ (2552, น. 7) ให้ความหมายไว้ว่า การรับรู้ หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกในสิ่งเร้าต่างๆ รอบตัวซึ่งเท่ากับว่าความรู้สึกนั้นได้ส่งข้อมูลดิบ (Raw Data) เข้ามาสู่ประสาททั้ง 5 จากนั้นก็จะเกิดกระบวนการตีความหมายของข้อมูลดิบเหล่านั้น แล้วจึงเกิดการรับรู้หรือจินตภาพ (Perception) ขึ้น

อภิชาติ แจ่มจันทร์ (2555, น. 10) สรุปว่าเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานของบุคคล หากบุคคลไม่มีการรับรู้ก็จะไม่สามารถมีความจำหรือการเรียนรู้ได้ การรับรู้จึงเป็นวิธีการที่บุคคลมองโลกที่อยู่รอบตัว ดังนั้นแต่ละบุคคล อาจมีความคิดต่อตัวกระตุ้นเดียวกัน ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน ของแต่ละคนที่แตกต่างกันออกไป แต่ละบุคคลอาจจะมีวิธีการยอมรับถึงตัวกระตุ้น (Recognize) การเลือกสรร (Select) การประมวล (Organize) และการตีความ (Interpret) เกี่ยวกับตัวกระตุ้นที่ไม่เหมือนกัน

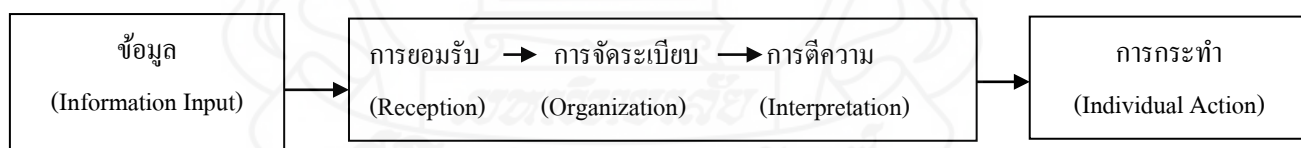
จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้เป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานที่บุคคลเปิดรับต่อข้อมูลข่าวสารจากระบบประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำความเข้าใจต่อข่าวสารนั้นแล้วตอบสนองออกมาในรูปความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ที่แตกต่างกันออกไป

1.2 กระบวนการรับรู้

มีผู้กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ (Perception Process) ตามหลักจิตวิทยา ดังนี้
 เกรียงศักดิ์ เจริญพักตร์ (2552, น. 7) สรุปว่า กระบวนการย่อยของการรับรู้เป็นการแสดงถึงความสลับซับซ้อนและธรรมชาติของการกระทำตอบโต้ในการรับรู้แบ่งกระบวนการย่อยได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

- 1) สภาพแวดล้อมภายนอก
- 2) การเผชิญหน้ากับสิ่งเร้า
- 3) การคัดเลือก
- 4) การจัดระเบียบ
- 5) การตีความ

เกศรินทร์ ปัญญาดวง (2552, น. 10) ได้ให้ความหมายว่า กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาเบื้องต้นในการตีความสิ่งเร้าที่ได้สัมผัสต่างๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่มีความสำคัญสำหรับผู้รับรู้ การรับรู้เป็นสิ่งที่ทำให้ปัจเจกบุคคลมีความแตกต่างกัน ไม่มีบุคคลใดที่จะมีการรับรู้ที่เหมือนกับบุคคลอื่น เพราะเมื่อบุคคลอื่นได้รับสิ่งเร้าหรือสิ่งรับรู้ก็จะประมวลสิ่งรับรู้นั้นเป็นประสบการณ์ที่มีความหมายเฉพาะตัวเอง ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กระบวนการรับรู้

ที่มา: สกาวรัตน์ อินทสมบัติ (2543, น. 10) อ้างถึงใน เกศรินทร์ ปัญญาดวง (2552, น. 10)

จากกระบวนการรับรู้ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดต่อเนื่องจากการรู้สึก กล่าวคือ เมื่อประสาทรับความรู้สึก ได้รับการกระตุ้นและส่งผ่านข้อมูลนั้นไปยังระบบประสาทที่เกี่ยวข้องเพื่อแปลความหมาย ซึ่งอาจมีประสบการณ์ หรือความรู้เดิมในส่วนของความจำเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย อันส่งผลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคล

1.3 องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ (Factors Influencing Perception)

สะแกวัลย์ ผดุงศักดิ์ (2552, น. 9) สรุปองค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ไว้ดังนี้

1) ความต้องการ (Needs) ความต้องการทำให้คนเราก่อเกิดความสนใจหรืออยากรู้ และกระตุ้นให้เรารับรู้สิ่งนั้น เช่น คนที่หิวมากมักจะให้ความสนใจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอาหาร และจากการทดลองให้อ่านคำจากฉากที่ฉายให้ดูอย่างรวดเร็ว พบว่ามีแนวโน้มที่จะมองเห็นหรือรับรู้คำที่เกี่ยวข้องกับอาหารได้เร็วกว่าคนทั่วไป

2) ความเชื่อ (Beliefs) ความเชื่อมักเป็นปัจจัยชี้้นำให้คนเรารับรู้ในสิ่งที่ตนเองยึดถือหรือศรัทธา เช่นบางคนมีความเชื่อว่าจุดกลมที่ตนเองเห็นบนท้องฟ้าเป็นสิ่งที่นำหายนะมาสู่โลก เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในเวลานั้น ก็มักจะมีการเชื่อมโยงหรือกล่าวถึง ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงนั้นไม่เกี่ยวข้อง ส่วนคนที่ไม่มีความเชื่อดังกล่าวก็ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้ทั่วไปเวลาใดก็ได้

3) อารมณ์ (Emotions) อาจมีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น เด็กที่กลัวความมืดมักจะเห็นผี แทนที่จะเป็นวัตถุธรรมดาต่างๆ ไป หรืออาจเห็นตุ๊กตาของคนกลายเป็นสัตว์ประหลาด นอกจากนี้ยังพบว่าความเจ็บปวดก็อาจเป็นผลกระทบจากอารมณ์เช่นกัน ดังกรณีของทหารที่ได้รับบาดเจ็บร้ายแรง แต่ปฏิเสธความเจ็บปวดนั้น โดยทำตัวปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น เนื่องจากการบาดเจ็บดังกล่าวเป็นเรื่องเล็กน้อย เมื่อเทียบกับการมีชีวิตรอด ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ลดความวิตกกังวลได้ และส่งผลทำให้ความเจ็บปวดลดน้อยลง

4) ความคาดหวัง (Expectation) ประสบการณ์ที่ผ่านมามีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อรับรู้ในปัจจุบันด้วย แนวโน้มดังกล่าวถูกเรียกว่า “Perceptual Set” ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เราเกิดความสับสนขึ้น เช่น การเติมคำในช่องว่างหรือต่อประโยคให้ได้ความหมาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามในบางเหตุการณ์ก็อาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดได้ เช่นการได้ยินเสียงคนตะโกนอาจทำให้เราเข้าใจผิดว่าเรียกชื่อตน หรือสิ่งอื่นๆ ที่มีเสียงพ้องกัน เป็นต้น หรือในบางครั้งการสะกดผิดในข้อความต่างๆ แต่เรายังสามารถทำความเข้าใจจากบริบทในส่วนนั้นได้ เป็นต้น

1.4 ประเภทของการรับรู้

มีผู้ให้ความหมายประเภทของการรับรู้ไว้ ดังนี้

อภิชาติ แจ่งจันทร์ (2555, น. 10) ได้สรุปว่า การรับรู้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) การรับรู้ด้านอารมณ์ คือ การตีความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ภายในบุคคล เป็นสิ่งที่ยากต่อการทำความเข้าใจ แต่เป็นสิ่งที่ดีต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

2) การรับรู้ด้านบุคลิกภาพ คือ การรับรู้เกี่ยวกับลักษณะและความสามารถของบุคคล การที่บุคคลได้พบหรือได้รับการแนะนำให้รู้จักบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ก็จะสังเกตลักษณะแบบอย่างในตัวผู้ถูกแนะนำ เพื่อจะได้จดจำบุคคลนั้นได้

3) การรับรู้ข่าวสาร คือ การที่บุคคลตระหนักและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งปกติคนเรารับรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัสทั้ง 5 ข่าวสารที่ระบบรับสัมผัสจากสิ่งแวดล้อมจะถูกส่งต่อไปยังสมองเพื่อให้เกิดความรู้สึก และสมองจะตีความสิ่งที่ได้รู้สึกต่อไปอีกขั้น เป็นการรับรู้

ชลรัตน์ ชลมารค (2546, น. 51-52) อ้างถึงใน ดวงดาว บุญชัย (2552, น. 15) ได้สรุปว่าการรับรู้ของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) การรับรู้เกี่ยวกับบุคคล ก่อให้เกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับคนอื่น ๆ ความรู้สึก ความประทับใจ ซึ่งการรับรู้ระหว่างบุคคลจะบอกให้ทราบถึงการตัดสินใจ

2) การรับรู้เกี่ยวกับสังคมในรูปแบบทั่วไป ซึ่งจะรวมถึงการรับรู้กระบวนการทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ของคนอื่น ๆ รวมถึงการรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชนและสถาบันทางสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของการรับรู้ ประกอบด้วย การรับรู้ด้านอารมณ์ การรับรู้ด้านบุคลิกภาพ และการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้ของบุคคลก่อให้เกิดความคิดเห็น ความรู้สึก ความประทับใจ และรวมไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย

1.5 การวัดการรับรู้

คาริน เจริญศิลป์ (2552, น. 13) สรุปว่า วิธีการวัดการรับรู้สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1.5.1 **วิธีการสังเกต** การสังเกตการณ์รับรู้บุคคลทำได้ 4 วิธี คือ 1) ใบหน้า พิจารณาที่ใบหน้าของบุคคลว่ามีการแสดงออกทางสีหน้าอย่างไร 2) สายตา สังเกตที่สายตาหรือแววตา 3) บุคลิกภาพ พิจารณาที่บุคลิกภาพ อากัปกิริยาท่าทางของร่างกาย และ 4) เจตนาอารมณ์ พิจารณาที่เจตนาอารมณ์ของบุคคลว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมีเจตนาอย่างไร

1.5.2 **การใช้แบบสอบถาม** ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1) แบบสอบถามที่มีข้อความให้เลือกตอบเพียงความคิดเดียว โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบว่า เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย ใช่/ไม่ใช่ ถูก/ผิด ซึ่งในบางครั้งอาจมีคำว่าไม่แน่ใจอยู่ด้วยก็ได้

2) แบบสอบถามที่มีตัวเลือกหลายประเด็นตามระดับ เป็นคำถามที่มีประโยคคำถามและคำตอบที่แบ่งระดับการรับรู้ว่ามีมาก/น้อยเพียงใดออกเป็น 5 หรือ 7 ระดับ หรืออื่นๆ เช่น น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด หรือเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

3) แบบสอบถามที่มีคำถามแบบ ใช้ความหมายคำตรงกันข้าม เป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกันเป็นคู่ๆ โดยมีมาตรวัดตามแนวนอน แล้วให้ผู้ตอบเลือกตามสภาพการรับรู้ที่มีต่อเรื่องนั้นๆ

ศิริญา กิตติวุฒิกกร (2553, น. 11) ได้สรุปว่า การรับรู้ คือ คุณสมบัติทางความคิดของบุคคลต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้น อันเนื่องมาจากการมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ โดยการแปลความสิ่งสัมผัสให้มีความหมาย สามารถวัดได้โดยการวัดความเห็นของบุคคลนั้นๆ อาจใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัด

สมดี สมพวงภักดี (2554, น. 14) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดการรับรู้ ดังนี้

1) การวัดการรับรู้ จะต้องวัดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสำนึก โดยการรับรู้หรือการยอมรับว่ามีสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

2) ก่อนที่จะมีการรับรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น จะต้องมีความรู้หรือเคยรู้จักกับสิ่งนั้นมาก่อนถึงแม้ว่าจะเป็นการรู้จักแบบผิวเผินก็ตาม

3) ขอบเขตของการรับรู้ มีตั้งแต่การรับรู้แบบผิวเผินจนถึงการรับรู้แบบลึกซึ้ง

4) การรับรู้ที่เกิดขึ้นจะเริ่มจากการรับรู้แบบผิวเผินก่อนแล้วจึงจะเกิดการรับรู้แบบลึกซึ้งยิ่งขึ้น

5) ในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดการรับรู้ สถานการณ์ที่สร้างเพื่อให้การรับรู้เกิดขึ้นจะต้องไม่มีการชี้แนะหรือชักนำโดยตรงจากผู้ให้การวัด ว่ามีสิ่งของหรือมีปรากฏการณ์นั้นอยู่

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดการรับรู้ เป็นการวัด ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของบุคคล การวัดการรับรู้จำแนกได้ 2 วิธี คือ วิธีการสังเกต โดยการสังเกตกริยาท่าทางของบุคคล ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีเจตนาอย่างไร และวิธีการใช้แบบสอบถามเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีผู้ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้หลายประการคือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525, น. 288) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น แปลว่า “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ

วรวิจน์ นนทจินทร์ (2554, น.8) ได้ให้ความหมายว่า เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความตึงเครียดของผู้งานให้น้อยลง และความตึงเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องมากขึ้น ถ้าเมื่อใดความต้องการได้รับการตอบสนอง ความเครียดจะน้อยลงหรือหมดไป และส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจ

สุพัชร์ อนันตพวงศ์ (2555, น. 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจของบุคคลในการทำกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมที่ทำนั้น เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ทำกิจกรรม ได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้เขาเกิดความพึงพอใจในการทำกิจกรรม ส่วนจะพึงพอใจมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการของเขาเอง และองค์ประกอบที่เป็นสิ่งจูงใจ

สมคิด แสงมณี (2554, น. 11) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในงานที่ตนเองทำ ความพึงพอใจในงานหรือทัศนคติเป็นคำที่ใช้แทนกันได้ และทัศนคติในทางลบจะแสดงให้เห็นถึงความไม่พึงพอใจในงานนั้นๆ

อาทิตย์ ทองพิมพ์ (2556, น. 6) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง สภาพของสภาวะของจิตใจ ที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้น มีความต้องการ ถ้าความต้องการนั้น ได้รับการตอบสนองทั้งหมด หรือบางส่วนความเครียดก็จะลดน้อยลง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้น และในทางกลับกัน หากความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและความไม่พอใจก็จะเกิดขึ้น

เวียงคอน บุญผาสุก (2555, น. 5) กล่าวว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์นั้น คือ ความพยายามที่จะกำจัดความตึงเครียด หรือความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่สมดุลภายในร่างกาย เมื่อมนุษย์สามารถกำจัดสิ่งต่างๆ ดังกล่าวได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองต้องการ

เชาวณี คมแก้ว (2555, น. 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพคุณภาพ หรือผลที่มาจากความสนใจต่างๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้นๆ

จากความหมายของความพึงพอใจที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่องานที่ทำอยู่ หากบุคคลใดมีความพึงพอใจมากก็จะมีความตั้งใจและอุทิศตนให้กับงานนั้นมาก ส่วนผู้มีความพึงพอใจน้อยก็มักจะทำงานเพียงตามหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล และส่วนประกอบที่เป็นสิ่งจูงใจที่มีอยู่ในงานนั้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกหรือเจตคติบุคคลที่มีต่องานที่ทำ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่วนความพึงพอใจจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการและสิ่งจูงใจต่างๆ ซึ่ง เกล็ดแก้ว รุ่งลือ (2548, น. 16) อ้างถึงใน อาทิตย์ ทองพิมพ์ (2556, น. 14) ได้กล่าวถึงสิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นบุคคลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานไว้ดังนี้

- 1) สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (material inducement) ได้แก่ เงิน สิ่งของหรือสภาวะทางกายให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและสิ่งจูงใจที่เป็น โอกาสของบุคคลซึ่งไม่ใช่วัตถุ (personal nonmaterial opportunities) เช่น เกียรติภูมิ อำนาจ การใช้สิทธิพิเศษ
- 2) สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (desirable physical condition) คือ สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอันอาจก่อให้เกิดความสุขทางกายในการทำงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน
- 3) ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (ideal benefactions) หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานที่สนองความต้องการของบุคคลในด้านความภาคภูมิใจที่แสดงฝีมือ การได้มีโอกาสช่วยเหลือครอบครัวตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการได้แสดงความกักต้อหน่วยงาน
- 4) ความดึงดูดใจทางสังคม (associational attractiveness) คือความสัมพันธ์อันดีมิตรกับผู้ร่วมงาน อันจะทำให้เกิดความผูกพันและความพึงพอใจร่วมกับหน่วยงานและสภาพของการอยู่ร่วมกัน ที่เป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกันและมีความมั่นคงในการทำงาน
- 5) การปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการและทัศนคติของบุคคล (adaptation of conditions to habitual methods and attitudes) หมายถึง การปรับปรุงตำแหน่งงาน วิธีการทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคลากร
- 6) โอกาสที่มีส่วนร่วมในการทำงาน (opportunity of enlarged participation) คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรรู้สึกมีส่วนร่วมในงาน

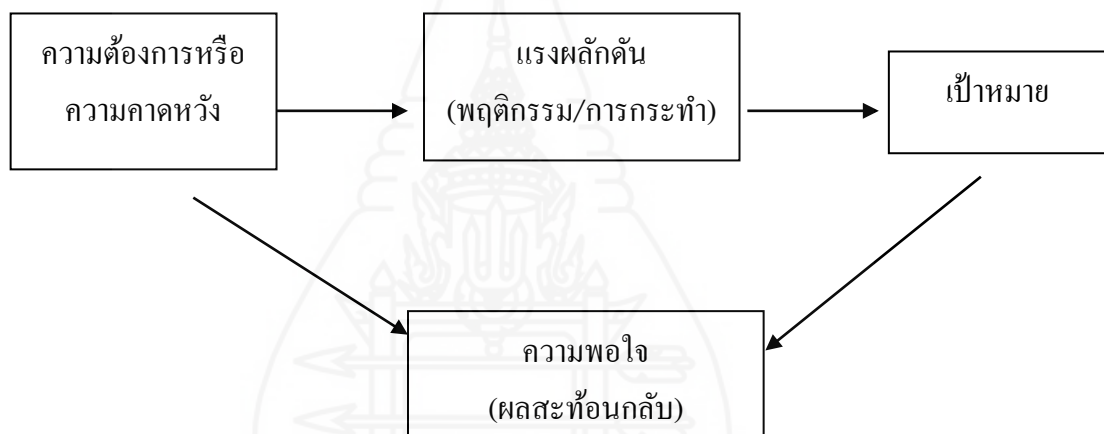
จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เกิดจากการได้รับการตอบสนองของบุคคลจนรู้สึกพอใจ มีความสุข ภูมิใจ มีหลักประกัน และมีความมั่นคง

2.3 องค์ประกอบของความพึงพอใจ

กุลนดา โชติมุกตะ (2538, น. 34) อ้างถึงใน วรวัจน์ นนทิจันทร์ (2554, น. 12) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า เป็นผลมาจากองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

- 1) ความต้องการหรือความคาดหวังของบุคคล
- 2) แรงผลักดันที่นำไปสู่พฤติกรรมและการกระทำ
- 3) เป้าหมายที่ต้องการบรรลุเรื่องนั้นๆ และเมื่อบรรลุเป้าหมายแล้วจะเกิดความ

พอใจ ดังแผนภูมิภาพแสดงการเกิดความพึงพอใจของบุคคล

ภาพที่ 2.2 การเกิด “ความพึงพอใจ” ของบุคคล

ที่มา : กุลนดา โชติมุกตะ (2538, น. 34) อ้างถึงใน วรวัจน์ นนทิจันทร์ (2554, น. 12)

ดังที่ได้กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจคือ ความต้องการ แรงผลักดัน และเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ

2.4 การวัดความพึงพอใจ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540, น. 106) อ้างถึงใน สมคิด แสงมณี (2554, น. 15) กล่าวว่า มาตรวัดความพึงพอใจหรือทัศนคติที่ใช้ในการวิจัยมีอยู่หลายชนิด ที่นิยมใช้มี 3 ชนิด คือ

- 1) วิธีของเทอร์สโตน
- 2) วิธีของลิเคิร์ต
- 3) วิธีวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายทางภาษา (วิธีของออสกูด)

สุพัชร์ อนันตพวงศ์ (2555, น. 17) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น ความพึงพอใจทัศนคติ แรงจูงใจและค่านิยม ได้มีการสร้างแบบสอบถามสำหรับวัดสิ่งต่างๆ แต่ยังไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ เพราะมีส่วนทำซ้ำซ้อนกันอยู่ การวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่ยังไม่มีการแยกออกจากความพึงพอใจหรือทัศนคติอย่างชัดเจน

จากการวัดความพึงพอใจหรือทัศนคติข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภพณ์ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบโดยแบ่งความพึงพอใจในแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ

3.1 ความหมายของความต้องการ

มีผู้กล่าวถึง และอธิบายความหมายของความต้องการไว้ ดังนี้

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2526, น. 323) กล่าวถึงความต้องการว่า หมายถึง ความอยากได้ ใคร่ได้ หรือประสงค์ได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุล เนื่องจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรนและแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมาทดแทน วนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

นิตยาพร เสมอใจ (2550) ได้ให้ความหมายความต้องการ (Need) ว่าหมายถึง บุคคลแต่ละคนมีการรับรู้ได้ ระหว่างสภาพในอุดมคติ และสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งมีอิทธิพลเพียงพอที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมกระชื้อและการบริโภค โดยแสดงผลประโยชน์ที่คาดคะเนไว้ 2 แบบ คือ ผลประโยชน์ที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์และผลประโยชน์ด้านจิตใจและประสบการณ์ของผู้บริโภคซึ่งบุคคลสามารถตอบสนองความต้องการได้หลายวิธี การเรียนรู้ความต้องการผ่านทฤษฎีความต้องการจึงเป็นส่วนสำคัญในการทำความเข้าใจผู้บริโภค

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ใคร่มี ซึ่งเกิดจากแรงขับภายใน ทำให้ร่างกายมนุษย์เกิดความกระวนกระวาย แสวงหาเพื่อให้ได้มาเพื่อสนองความต้องการนั้นๆ

3.2 ประเภทของความต้องการ

มีผู้กล่าวถึง และอธิบายประเภทของความต้องการไว้ ดังนี้

พรนิภา จิกแหล่ม (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ความต้องการมนุษย์แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย หรือความต้องการทางสรีระ (Physical or Physiological Needs) หรือความต้องการปฐมภูมิ (Primary Needs) หรือความต้องการด้านชีววิทยา(Biological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรก หรือขั้นต่ำสุดของมนุษย์ซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับชีวิต มีมาแต่กำเนิด เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตเพื่อความอยู่รอด เป็นความต้องการที่จะขาดเสียมิได้ ความต้องการชนิดนี้ หากไม่ได้รับการตอบสนองจะมีความรู้สึกตึงเครียด และมีความกระวนกระวาย อยู่ตลอดเวลา การแสวงหาสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการในทางกายของมนุษย์นี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม การอบรม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ ฯลฯ

2) ความต้องการทางด้านจิตใจ หรือความต้องการในระดับสูง หรือความต้องการทางด้านจิตวิทยา หรือความต้องการทุติยภูมิ หรือความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่ (Psychological Needs or Secondary Needs or Acquired Needs) เป็นความต้องการที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังจากความต้องการทางร่างกาย เป็นความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การสนองตอบต่างๆ ก็เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เป็นแรงขับชนิดหนึ่งที่ไม่หยุดนิ่ง ไม่มีรากฐานจากความต้องการในทางกาย แต่อาศัยกลไกทางสมองที่สั่งสมจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจเหมือนหรือต่างกันได้

3) ความต้องการทางด้านสังคม เป็นความต้องการทางจิตใจนั่นเอง แต่เน้นหนักในด้านความต้องการที่จะดำรงชีวิตให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป หรือมีความเป็นอยู่ดีกว่าบุคคลอื่น เช่น ความต้องการความปลอดภัย ต้องการความยอมรับในสังคม ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ต้องการความก้าวหน้า เป็นต้น

3.3 ทฤษฎีความต้องการ (Theory of Needs)

ทฤษฎีของ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) อ้างถึงในสินีนุช ครุฑเมืองแสนเสริม (2558, น. 9-56) โดยแบ่งความต้องการของมนุษย์ได้เป็น 5 ระดับ จากระดับต่ำไปสูงดังนี้

1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการทางร่างกายขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety or Security Needs) ความมั่นคงปลอดภัย มี 2 แบบ คือ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และทางเศรษฐกิจ

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการการยอมรับในผลงาน ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดี และความรักจากผู้บริหารองค์การและเพื่อนร่วมงาน

4) ความต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม (Esteem Needs) หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ การนับถือตนเอง ความมีอิสรภาพในการทำงาน ตลอดจนต้องการมีฐานะเด่นและเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์กร

5) ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต (Self-actualization Needs) โดยธรรมชาติแล้ว เมื่อมนุษย์ได้รับการสนองตอบตามความต้องการข้างต้นทั้ง 4 ระดับ จะนำไปสู่ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต

ทฤษฎีของ แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) อ้างถึงในกฤษฎี คำชาย (2544, น. 134) ได้ทำการศึกษาทฤษฎีของมาสโลว์และพัฒนาทฤษฎีขึ้นมาเพื่อลดปัญหาที่นักวิจัยวิพากษ์ทฤษฎีของมาสโลว์ ทฤษฎีนี้ จัดกลุ่มความต้องการจำเป็นของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ความต้องการอยู่รอด หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับทางกาย ทางสรีระ และความต้องการความปลอดภัย ทั้งในด้านของชีวิต และสิ่งแวดล้อม

2) ความต้องการความสัมพันธ์ หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การได้รับการยอมรับจากสังคม และมีความปลอดภัยจากการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3) ความต้องการเจริญเติบโต หมายถึง ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากการประสบความสำเร็จส่วนบุคคล และการได้พัฒนาตนเองไปจนถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพ แนวคิดของมาสโลว์ทฤษฎีนี้เสนอว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้นถูกจูงด้วยความต้องการมากกว่า 1 ระดับพร้อมๆ กัน ส่วนที่ต่างออกไปจากทฤษฎีของมาสโลว์ ได้แก่ ทฤษฎีนี้เป็นกระบวนการความคับข้องใจ การถดถอย (Frustration-regression Process) ซึ่งอธิบายว่าการที่คนๆ หนึ่ง ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่สูงกว่าได้ จะเกิดความคับข้องใจ และถดถอยกลับมายังความต้องการจำเป็นขั้นที่อยู่ต่ำกว่าถัดลงไป

จากประเภทของความต้องการของมนุษย์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์คือสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต แบ่งได้เป็นความต้องการด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม หรือแม้แต่ความปลอดภัยด้านชีวิต และทรัพย์สิน

4. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้

4.1 ความหมายของศูนย์เรียนรู้

ชนพล นากะตะพิเศษกลาง (2555) ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ (Learning-Center) หมายถึง การจัดพื้นที่การเรียนรู้ทางกายภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลหรือผู้เรียนในกลุ่มเล็ก ตามงานที่โปรแกรมกำหนดให้ โดยจัดเป็นคูหาหรือโต๊ะ และมีสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบสื่อประสมช่วยในการเรียนรู้โดยมีครูผู้สอนคอยแนะนำ

4.2 ลักษณะของศูนย์การเรียนรู้

ชนพล นากะตะพิเศษกลาง (2555) กล่าวถึงลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ว่าเป็นการจัดพื้นฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสควบคุมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือโดยกลุ่ม จะจัดโดยแบ่งกลุ่ม ตามที่ได้รับมอบหมาย การจัดพื้นที่นี้สามารถจัดภายในห้องเรียน ในห้องปฏิบัติการ จะจัดโดยแบ่งออกเป็น 4-6 ศูนย์ ภายในห้องหรือศูนย์เดี่ยวกลางห้องหรือมุมใดมุมหนึ่งของห้องหรือแม้แต่ระเบียบทางเดินก็ได้แต่ต้องสามารถกำจัดเสียงรบกวนต่างๆ ได้ หรือจัดไว้ในห้องสมุด แต่ละศูนย์จะจัดในลักษณะเป็นโต๊ะ 1 ตัว และมีเก้าอี้ล้อมรอบเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียน อภิปราย วิจัย แก้ปัญหา หรือทดลองร่วมกัน หรืออาจจัดโต๊ะคอมพิวเตอร์ที่ต่อเป็นเครือข่ายหรือในลักษณะที่สามารถทำกิจกรรมคนเดียวหรือเป็นกลุ่มเล็กได้ นอกจากนี้ยังจัดในลักษณะเป็นคูหาเพื่อกำจัดเสียงรบกวนในขณะที่เรียนหรือทำกิจกรรมจากศูนย์ใกล้เคียง หรือเสียงรบกวนอื่น ที่จะทำให้เสียสมาธิในการเรียน คูหาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) คูหาแห้ง (Dry Carrel) จะประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้ที่ไม่มีวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และ 2) คูหาเปียก (Wet Carrel) จะประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เป็นวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เทปเสียง ทีวีมอนิเตอร์ เครื่องเล่น แลปทอปคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อการเรียนรู้ที่ประจำในแต่ละศูนย์จะอยู่ในรูปแบบสื่อประสมที่แยกตามกิจกรรม หรือเป็นชุดการเรียนรู้ก็ได้

ในการเรียนที่แต่ละศูนย์แยกตามกิจกรรมการเรียนรู้ออกจากกัน ผู้เรียนที่แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มต้องเรียนให้ครบทุกศูนย์ ส่วนศูนย์การเรียนรู้ที่จัดทุกกิจกรรมไว้ในศูนย์เดี่ยว แต่ละกลุ่มต้องเปลี่ยนกันเข้าไปเรียน

4.3 ข้อดีของศูนย์การเรียนรู้

- 1) เรียนตามอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนหรือภายในกลุ่ม (Self-Pacing) ศูนย์การเรียนรู้
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามความต้องการความสามารถของแต่ละคนหรือผู้เรียนภายในกลุ่ม

3) เรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง (Active Learning) ศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ การตอบสนอง และให้ผลย้อนกลับทันที

4) บทบาทของผู้สอน (Teacher Role) ศูนย์การเรียนรู้จะเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนมาเป็นผู้แนะนำและคอยช่วยเหลือการเรียนรู้มากขึ้น

5) กระบวนการกลุ่ม (Group Process) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ภาวะเป็นผู้นำ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

4.4 ข้อจำกัดของศูนย์การเรียนรู้

ธนพล นาคะตะเพยกลาง (2555) ได้สรุปข้อจำกัดของศูนย์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ต้นทุนมาก (Cost) การวางแผน การจัดสร้างศูนย์ การรวบรวมและการจัดวัสดุต้องใช้เวลามาก รวมทั้งการซื้อวัสดุอุปกรณ์การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในศูนย์ก็ต้องใช้เงินจำนวนมาก

2) การจัดการ (Management) ผู้สอนที่จัดการศูนย์การเรียนรู้ต้องมีการจัดระบบและการจัดการห้องเรียนที่ดี

4.5 การประยุกต์ใช้ศูนย์การเรียนรู้

ธนพล นาคะตะเพยกลาง (2555) ได้สรุปการประยุกต์ใช้ศูนย์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ศูนย์การเรียนรู้สามารถนำไปใช้กับทุกระดับการศึกษา ทุกระดับวิชา

2) ศูนย์ฝึกทักษะ (Skill Centers) ศูนย์นี้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะเพิ่มขึ้น โดยได้รับการสอนจากบทเรียนผ่านสื่อหรือวิธีการอื่นมาก่อน ทักษะพื้นฐานจะทำให้ฝึกและปฏิบัติในศูนย์จนทำให้มีความชำนาญด้วยตัวผู้เรียนเอง

3) ศูนย์ความสนใจ (Interest Centers) เป็นศูนย์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจใหม่ๆ และให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

4) ศูนย์สอนเสริม (Remedial Centers) เป็นศูนย์ที่จะช่วยผู้เรียนที่ต้องการช่วยเสริมความรู้หรือทักษะที่ยังไม่เพียงพอจากการเรียนปกติ หรือแยกผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5) ศูนย์เพิ่มพูนความรู้ (Enrichment Centers) ศูนย์นี้จะกระตุ้นประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากที่ผู้เรียน ได้เรียนหรือทำกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว เช่น ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงเรียนบทเรียนคณิตศาสตร์จบแล้ว แต่ยังมีเวลาให้ไปเรียนในศูนย์นั้นที่มีบทเรียนยากเพิ่มขึ้น หรือมีกิจกรรมอื่นให้ทำเพิ่มความชำนาญ หรืออาจจะเป็นศูนย์ที่มีคอมพิวเตอร์ที่มีเกมทางคณิตศาสตร์

6) ศูนย์สำรอง (Reserved Centers) อาจจะมีศูนย์สำรองไว้ในกรณีที่ศูนย์แยกกิจกรรม เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมในศูนย์ใดเสร็จแล้วจะเข้าไปทำกิจกรรมในศูนย์อื่น แต่ศูนย์นั้นยังไม่ว่างเนื่องจากผู้เรียนในศูนย์นั้นยังทำกิจกรรมไม่เสร็จ ก็ให้มารอในศูนย์สำรองนี้โดยมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาเตรียมไว้ อาจเป็นกิจกรรมในลักษณะผ่อนคลาย ซึ่งจะทำให้ไม่ว่างในขณะที่รอหรือรบกวนผู้ที่กำลังทำกิจกรรมในศูนย์อื่น

4.6 การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

นภคต ยิ่งยงสกุล (2554) ได้สรุปการจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถจากศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรมและสื่อการสอนแบบประสม โดยปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมเบ็ดเสร็จในตัวเอง ผู้เรียนจะหมุนเวียนกันเข้าศึกษาหาความรู้จากศูนย์ต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้อย่างหลากหลายจนครบทุกศูนย์ ผู้เรียนจะต้องประกอบกิจกรรมต่างๆ ตามที่โปรแกรมได้กำหนดเอาไว้ภายใต้การดูแลของผู้สอนซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นเตรียมการ

เตรียมผู้สอน ก่อนจะทำการสอนทุกครั้งผู้สอนจะต้องศึกษาข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ในคู่มือการสอน เริ่มตั้งแต่จุดประสงค์การเรียนรู้ การนำเข้าสู่บทเรียน การแบ่งกลุ่มผู้เรียน ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาที่จะสอน วิธีการใช้สื่อต่างๆ ประกอบการสอน วิธีการวัดประเมินผล จนถึงการสรุปบทเรียน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ผู้สอนต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้ ว่ามีจำนวนเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีหรือไม่ เช่น ใบงาน เอกสารเนื้อหาสาระ (Fact sheets) บัตรกิจกรรม อุปกรณ์การฝึกทดลองประเภทต่างๆ แบบประเมินผล เป็นต้น

เตรียมสถานที่ สร้างสิ่งแวดล้อมที่สะดวกสบาย อบอุ่น สะอาด บรรยากาศดี เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้เป็นลำดับแรก หลังจากนั้นจัดเตรียมโต๊ะ เก้าอี้ เป็นลักษณะกลุ่มย่อยตามเนื้อหาที่จะสอน ให้เพียงพอกับจำนวนคนและกิจกรรมที่จะต้องทำ เช่น จัดโต๊ะเป็นกลุ่มๆ ละ 8 คน แต่ละกลุ่มวางป้ายชื่อเรื่องที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ให้ชัดเจน

2) ขั้นสอน

สร้างกติกาศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนชี้แจงกระบวนการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และสร้างกติกาหรือข้อตกลงร่วมกัน เช่น การรักษาเวลาในการเรียนรู้แต่ละศูนย์ การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบในการทำกิจกรรม เป็นต้น

ทดสอบก่อนเรียน พร้อมบอกผลการสอบเพื่อให้ทุกคนทราบความรู้พื้นฐานของตนเอง

นำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนใช้กิจกรรมหรือวิธีการที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและเหมาะสมกับผู้เรียน ต่อจากนั้นอาจอธิบายเนื้อหาสาระและวิธีการที่จะเรียนพอสังเขป

แบ่งกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามจำนวนศูนย์/กลุ่ม / ฐานการเรียนรู้ และควรแบ่งแบบคละกันตามความสามารถ ความสนใจ เพศ วัย เพื่อให้แต่ละกลุ่มร่วมด้วยช่วยกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ ครบในทุกศูนย์/กลุ่ม / ฐานการเรียนรู้ กำหนด

3) ขั้นสรุปบทเรียน

หลังจากที่ผู้เรียนหมุนเวียนกันทำกิจกรรมครบศูนย์ / กลุ่ม / ฐานการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้สึกและบทเรียนที่ได้รับ ผู้สอนทำหน้าที่สรุปบทเรียน ทั้งหมดร่วมกับผู้เรียน

4) ขั้นประเมินผล

เมื่อสรุปบทเรียนแล้วให้ผู้เรียนทำการทดสอบหลังเรียน พร้อมทั้งแจ้งผลการทดสอบให้ทุกคนทราบพัฒนาการของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับผลการทดสอบก่อนเรียน

5. การผลิตค่าใช้จ่ายคุณภาพ

5.1 ความหมายของการผลิตค่าใช้จ่ายคุณภาพ

พาวิน มะโนชัย และคณะ (2547) ได้ให้ความหมายของการผลิตค่าใช้จ่ายคุณภาพว่าเป็นการสร้างสวนค่าใช้จ่ายโดยมีการวางแผนที่ดี คำนึงถึงต้นทุนการผลิต ความสะดวกต่อการปฏิบัติงานและคุ้มค่าต่อการลงทุน เนื่องจากค่าใช้จ่ายเป็นไม่ผลย่นต้นที่มีอายุการให้ผลผลิตที่ยาวนาน

5.2 หลักการปฏิบัติในการผลิตค่าใช้จ่ายคุณภาพ

การผลิตค่าใช้จ่ายให้ได้คุณภาพดีมีหลักการปฏิบัติดังนี้ (นิพัทธ์ สุขวิบูลย์, 2557)

5.2.1 การเลือกพื้นที่ปลูก

พื้นที่ปลูกลำไยที่เหมาะสมควรมีความสูงจากระดับน้ำทะเล ไม่เกิน 1,000 เมตร เป็นที่ราบหรือมีความลาดเอียงไม่เกิน 15% ดินที่เหมาะสมที่สุดคือ ดินร่วนปนทราย และดินตะกอนที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงถึงปานกลาง ดินควรมีการระบายน้ำดีจึงควรเป็นที่ดอนหรือเนินเล็กน้อย มีหน้าดินลึกอย่างน้อย 50 เซนติเมตร ดินเป็นกลาง หรือเป็นกรดเล็กน้อย เป็นพื้นที่โล่งแจ้ง เพราะลำไยต้องการแสงแดดเต็มที่ในการเจริญเติบโตและออกดอกติดผล น้ำเป็นสิ่งจำเป็นในการปลูกลำไย โดยเฉพาะฝนทิ้งช่วงยาวนาน ฤดูแล้ง และผลิตลำไยนอกฤดู ถ้าไม่มีระบบชลประทาน หรืออาศัยน้ำฝนควรมีน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,000 – 2,000 มิลลิเมตรต่อปี มีการกระจายตัวของฝนค่อนข้างดี คือ 100-150 วันต่อปี ลำไยเจริญเติบโตได้ดีในช่วงอุณหภูมิ 20-30 องศาเซลเซียส ต้องการอุณหภูมิต่ำ 10-15 องศาเซลเซียสในระหว่างเดือน พฤศจิกายน ถึงมกราคม เพื่อชักนำให้ตาใบ (Vegetative bud) เปลี่ยนใบเป็นตาดอก (Floral bud) แต่หลังติดผล (Fruit set) หรือการเจริญของผล (Fruit development) ต้องการอุณหภูมิสูงขึ้น แต่ไม่ควรสูงเกิน 40 องศาเซลเซียส เพราะอาจทำให้ไม่ติดผลหรือผลแตกได้

5.2.2 การเตรียมพื้นที่

เมื่อเลือกพื้นที่ปลูกได้แล้วจึงเป็นขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ปลูก ถ้าเป็นที่ลุ่มระดับน้ำใต้ดินสูง และมีน้ำท่วมขังเป็นครั้งคราว ควรขุดเป็นร่องแล้วนำดินมาถมขึ้นเป็นแปลงขนาดตามระยะปลูกที่จะใช้ การเตรียมพื้นที่เนินหรือดอน เริ่มจากไถบุกเบิก และกำจัดตอไม้ ไถปรับพื้นที่ให้เรียบวางผังปลูก และวางระบบให้น้ำระยะปลูกขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของดิน พันธุ์ และการตัดแต่งกิ่งควบคุมทรงพุ่ม ไม่ควรปลูกให้ชิดเกินไปเพราะจะทำให้ทรงพุ่มชนกันทำให้ไม่ออกดอกติดผล หรือปฏิบัติงานไม่สะดวก หรือเป็นแหล่งสะสมโรคและแมลง ในอดีต ระยะปลูกที่แนะนำคือ 10X10 เมตร หรือ 16 ต้นต่อไร่แต่เมื่อค่าแรงงานสูงขึ้น และพื้นที่มีจำกัด จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนระยะปลูกให้ชิดขึ้น เช่น 8X8 หรือ 6X6 เมตร เพื่อให้ได้จำนวนต้นต่อพื้นที่มากขึ้น แต่ต้องมีการสร้างทรงพุ่ม และมีการควบคุมความสูงให้เหมาะสมกับระยะปลูกด้วย ขนาดหลุมปลูกที่เตรียมนั้น มีตั้งแต่ 50X50X50 เซนติเมตร จนถึง 100X100X100 เซนติเมตร ขึ้นกับความสมบูรณ์ของดิน เช่น ดินที่อุดมสมบูรณ์ ร่วนซุย อินทรีย์วัตถุสูงมักเตรียมหลุมขนาดเล็กกว่าดินที่อุดมสมบูรณ์ต่ำ เมื่อเตรียมหลุมปลูก ควรแยกดินชั้นบน และดินชั้นล่างจากนั้นจึงใช้ดินชั้นบนผสมปุ๋ยคอกอัตรา 10 กิโลกรัม กับปุ๋ยเคมีสูตร 0-3-0 อัตรา 100 กรัม คลุกเคล้ากับดินชั้นบนรองก้นหลุมปลูก

5.2.3 การปลูก

ควรปลูกลำไยในช่วง ต้นหรือกลางฤดูฝน จะทำให้ต้นลำไยได้น้ำฝนเพียงพอ และรอดตายในช่วงฤดูแล้ง ก่อนปลูก ให้คลี่รากที่อาจม้วนพันอยู่ในถุงเพาะกิ่งตอน เพื่อให้รากได้แผ่กระจายออกรอบต้น แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้รากบอบช้ำหรือฉีกขาด วางต้นพันธุ์ตรงกลางหลุม

และระดับโคนต้นอยู่ระดับปากหลุม กลบด้วยดินชั้นล่างให้สูงกว่าปากหลุมเล็กน้อย เพื่อป้องกันดินยุบตัวและมีน้ำขังบริเวณโคนต้นหลังปลูกกลบดินให้แน่น ใช้ไม้หลักปักมัดยึดต้นไม่ให้โยกคลอน เมื่อลมพัดแรง รดน้ำให้ชุ่ม และอาจใช้วัสดุคลุมดิน เช่นหญ้าแห้ง เป็นต้น ในแหล่งปลูกที่มีน้ำไม่เพียงพอ และมีแสงแดดจัด ควรทำร่มเงาให้กิ่งพันธุ์หลังปลูกโดยอาจให้ฟางข้าว ทางมะพร้าว หรือตาข่ายพรางแสงตามความเหมาะสม

5.2.4 การให้น้ำ

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการผลิตลำไยเนื่องจากมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโต การออกดอกติดผล และคุณภาพลำไยทั้งในและนอกฤดู ความต้องการน้ำขึ้นกับระยะพัฒนาการ อายุต้นและฤดูกาล การให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของลำไย (นิวัฒน์ สุขวิบูลย์ และนันทรัตน์ สุขกำเนิด, 2547) การให้น้ำลำไยอาจแบ่งเป็น 2 ช่วงอายุ หรือระยะเจริญเติบโต คือ

1) การให้น้ำต้นลำไยอายุ 1-3 ปี

ต้นลำไยอายุ 1-3 ปี ที่ยังไม่ออกดอกและติดผล การให้น้ำจึงเป็นการเน้นให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโต ของลำต้น และใบ ในช่วงฤดูฝนจึงมักไม่ให้น้ำ แต่อาศัยน้ำฝนเป็นหลักยกเว้นฝนทิ้งช่วงนาน ช่วงฤดูแล้งให้น้ำห่างกัน 7-10 วันครั้ง ปริมาณน้ำที่ให้ 20-60 ลิตรต่อต้นต่อครั้ง ขึ้นกับขนาดทรงพุ่ม การขาดน้ำเป็นเวลานาน อาจทำให้ลำไยชะงักการเจริญเติบโต หรือตายในที่สุด

2) การให้น้ำต้นลำไยอายุ มากกว่า 3 ปี หรือออกดอกติดผลแล้ว

ช่วงฤดูฝนมักไม่มีการให้น้ำ และอาศัยน้ำฝนเป็นหลักเช่นเดียวกับลำไยต้นเล็ก ช่วงก่อนออกดอกระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคมแนะนำเกษตรกรรดให้น้ำกำจัดวัชพืช หรือเศษวัสดุ หรือใบแห้งในทรงพุ่ม เพื่อให้ดินแห้งและกระตุ้นให้ดินเกิดความเครียดแล้วออกดอกเมื่อได้รับอุณหภูมิต่ำในฤดูหนาว เริ่มให้น้ำใหม่อีกครั้งเมื่อเริ่มแทงช่อดอก หรือดอกเริ่มบานแต่ควรให้เพียงปริมาณน้อยก่อน แล้วเพิ่มตามลำดับจนเพียงพอต่อความต้องการของลำไย (ตารางที่ 5.2) ปริมาณน้ำที่ใช้ขึ้นกับขนาดทรงพุ่ม สภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อม

3) วิธีการให้น้ำ

จงรักษ์ จันทรเจริญสุข และคณะ (2547) ได้สุ่มสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 250 ราย ถึงวิธีการให้น้ำลำไยใน 3 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน คือ เชียงราย เชียงใหม่ และลำพูน พบว่าร้อยละ 52.3 ให้น้ำแบบใช้สายยางรด ซึ่งลงทุนต่ำ สิ้นเปลืองแรงงานน้อย และต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอ รองลงมาคือการปล่อยน้ำท่วมผิวดิน และแบบพ่นฝอย ปริมาณและจำนวนครั้งที่

ให้ขึ้นกับขนาดทรงพุ่ม ฤดูกาลและเนื้อดิน นอกจากนี้ยังขึ้นกับความต้องการน้ำของลำไย วิธีให้น้ำลำไย แบ่งเป็น

ก) การให้น้ำด้วยท่อและสายยาง เป็นการให้น้ำสำหรับพื้นที่เป็นที่ดอน โดยสูบน้ำจากแหล่งน้ำ และให้โดยใช้ท่อหรือสายยาง ควรจับเวลา และตรวจวัดปริมาณน้ำที่ใช้ไป ต้นทุนค่าสูบน้ำของสวนที่ดอนมักสูงกว่าสวนที่ลุ่ม ควรปรับพื้นที่ในทรงพุ่มให้ราบเพื่อให้กระจาย ชีวมวลในดินอย่างสม่ำเสมอ

ข) การให้น้ำท่วมผิวดิน เป็นวิธีการให้น้ำที่ง่ายที่สุด โดยปล่อยน้ำเข้าท่วมขังในพื้นที่ พื้นที่ควรลาดเอียงเล็กน้อย เพราะถ้าลาดเอียงมากน้ำจะไหลผ่านผิวดินเร็วและไม่ซึมลงในดิน เป็นวิธีที่สิ้นเปลืองน้ำและได้น้ำไม่สม่ำเสมอ ถ้าพื้นที่ไม่เรียบเสมอกันมักทำคันดินรอบทรงพุ่ม และปล่อยน้ำเข้าขังในคันดินนั้น แหล่งน้ำควรอยู่ใกล้สวน และมีน้ำมากพอ ความบ่งชี้การให้น้ำ ขึ้นอยู่กับฤดูกาล และเนื้อดิน (การอุ้มน้ำไว้) เช่น ฤดูร้อนต้องให้น้ำบ่อยเพราะลำไยดูดน้ำและคายน้ำมากกว่าในฤดูหนาว หรือดินร่วนปนทรายระบายน้ำได้ดีต้องให้น้ำบ่อยครั้งกว่าดินเหนียวที่ระบายน้ำไม่ดี

ค) การให้น้ำโดยสปริงเกอร์ เป็นวิธีการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลา แรงงาน และเหมาะสำหรับที่ที่มีแหล่งน้ำจำกัด แต่จำเป็นต้องรู้ปริมาณน้ำที่หัวสปริงเกอร์ให้ได้ เช่น นาที่ละกิโลกรัมเพื่อใช้คำนวณเวลาที่ต้องให้น้ำ

ง) การให้น้ำโดยวิธีน้ำหยด การให้น้ำโดยวิธีนี้เป็นการควบคุมให้ดินเปียกเฉพาะที่ที่ต้องการได้ดี ปกติมักให้น้ำหยดตลอดเวลา แต่จะดัดแปลงให้หยดเป็นระยะเวลาเช่น ทุกวัน หรือทุกสองวัน หัวน้ำหยดมีหลายแบบและมีอัตราการหยดที่ต่างกัน เช่น ปริมาณ 4-10 ลิตรต่อชั่วโมง ขึ้นกับแรงดันน้ำในท่อหลัก จึงต้องเลือกชนิดหัวน้ำหยด และทราบความต้องการน้ำรายวันของลำไยด้วย

การให้น้ำลำไยที่ได้ผลดี คือ ทำให้ดินเปียกขึ้นความลึกประมาณ 40 เซนติเมตร จึงควรตรวจสอบการซึมของน้ำด้วยการเจาะหลุมดูการเปียกของดินในทรงพุ่ม

5.2.5 การให้ปุ๋ย

ปุ๋ย คือ สารอินทรีย์ หรือสารอนินทรีย์ที่ใส่ในดินแล้วให้ธาตุอาหารแก่พืชมี 2 ประเภท คือ ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยอนินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์มีสารอินทรีย์ที่ให้ธาตุอาหาร เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยหมัก เป็นปุ๋ยที่ช่วยปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพของดินด้วย ปุ๋ยอนินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยเคมีที่ให้ธาตุอาหารหลัก เช่น ปุ๋ยไนโตรเจน ปุ๋ยฟอสฟอรัส และปุ๋ยโพแทสเซียม ปุ๋ยเคมีที่ให้ธาตุอาหารรอง เช่น ปูนโดโลไมท์ แคลเซียมไนเตรต แมกนีเซียมซัลเฟต และปุ๋ยเคมีที่ให้จุลธาตุอาหาร เช่น คอปเปอร์ซัลเฟต สังกะสีซัลเฟต และบอแรกซ์ ปุ๋ยเคมีมีปริมาณธาตุอาหารสูง และสะดวกใช้

มากกว่าปุ๋ยอินทรีย์ การเคลื่อนที่หลังใส่ปุ๋ยลงดินนั้นแตกต่างกัน ธาตุอาหารที่เคลื่อนที่ได้ดีคือ ไนโตรเจนในรูปไนเตรท กำมะถัน โซเดียม และคลอรีน ธาตุอาหารเคลื่อนที่ได้บ้าง คือ ไนโตรเจนในรูปแอมโมเนียม โพแทสเซียม แคลเซียม แมกนีเซียม ธาตุอาหารเคลื่อนที่ไม่ได้คือ ฟอสฟอรัส แมงกานีส เหล็ก ทองแดง สังกะสี และลิบดินัม

การให้ทางดินมี 2 วิธี คือ 1) การให้ปุ๋ยทางดินโดยการหว่านในทรงพุ่ม หรือ ขุดร่องลึก 10 เซนติเมตร ใส่รอบทรงพุ่มแล้วกลบดิน การหว่านปุ๋ยรองทรงพุ่มสะดวก รวดเร็วและประหยัดแรงงาน แต่ธาตุอาหารมักถูกชะล้าง ภายหลังให้ปุ๋ย ต้องให้น้ำอย่างเพียงพอ 2) การให้ปุ๋ยทางใบเป็นการให้ธาตุอาหารที่ละลายที่ผสมกับจุลธาตุอาหาร เช่น โบรอน ทองแดง สังกะสี

การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินหรือในพืช จึงเป็นวิธีการที่จะบอกว่าพืชขาดธาตุอาหารหรือไม่ การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินจะบ่งบอกว่าดินมีความอุดมสมบูรณ์เพียงใด ถ้าดินมีความสมบูรณ์ต่ำ และไม่ให้ปุ๋ยเพิ่มเติมก็มีแนวโน้มว่าขาดธาตุอาหารบางชนิด การวิเคราะห์ธาตุอาหารในใบเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐาน จึงบอกได้ว่าต้นมีความสมบูรณ์ระดับใด โดยเก็บตัวอย่างใบชุดที่ 1 ที่มีอายุใบ 45-50 วันรอบทรงพุ่มประมาณ 20 ใบ และนำส่งวิเคราะห์ธาตุอาหารโดยเร็วที่สุด

การวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารในใบลำไยชุดที่ 1 พบว่า สัดส่วนของไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม มีประมาณ 4:1:3 จึงควรใส่ปุ๋ยเคมีให้มีสัดส่วนไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ใกล้เคียงกับหรือเท่ากับ 4:1:3 (ยุทธนา เชาสุเมรุ และคณะ, 2549) ได้คำนวณปุ๋ยสำหรับลำไยจากความสัมพันธ์ของจำนวนยอดรอบทรงพุ่มกับขนาดทรงพุ่ม ปริมาณธาตุอาหารที่ใช้สำหรับแตกยอดอ่อนแต่ละครั้ง คำนวณให้ปุ๋ยแก่ต้นลำไยที่ยังไม่ออกดอกติดผล หรืออายุ 1-3 ปี เพื่อให้แตกใบอ่อน และเร่งการเจริญเติบโต มักจะเน้นเพิ่มไนโตรเจน โดยใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ผสมกับ 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 100-200 กรัม ต่อต้น จำนวน 2-3 ครั้ง และเพิ่มปริมาณขึ้นทุกปี รวมทั้งให้ปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ยจี้วัว และปุ๋ยจี้ไก่

เมื่อลำไยติดผลควรให้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตของผล อัตราปุ๋ยที่ใช้ขึ้นกับผลผลิตต่อต้น การวิเคราะห์ธาตุอาหารในผลลำไย ยุทธนา เชาสุเมรุ และคณะ (2549) ได้คำนวณปริมาณปุ๋ยที่แนะนำไว้ในตารางที่ 2.1 อย่างไรก็ตามควรพ่นปุ๋ยทางใบเสริม เพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพ

ตารางที่ 2.1 ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ควรให้แก่ลำไยในช่วงผลพัฒนาจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต

ผลผลิตที่คาดว่าจะได้ (กิโลกรัมต่อต้น)	สูตรปุ๋ย (กรัมต่อต้น)		
	46-0-0	15-15-15	0-0-60
50	450	480	440
100	900	960	880
200	1800	1920	1800

ที่มา : ยุทธนา เขาสุมะรุ และคณะ (2549)

5.2.6 การตัดแต่งกิ่ง

ง่ามกิ่งของลำไยมักเป็นแบบมุมแคบ (V-crotch) และมักมีรอยแยกที่ง่ามกิ่งด้วย ดังนั้นจึงมักเกิดการฉีกขาดของกิ่งเสมอ การตัดแต่งกิ่งลำไย มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความสูงของต้น ทรงพุ่มโปร่ง และแสงแดดส่องเข้าทรงพุ่ม ลดปัญหาศัตรูลำไย และผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้น พาวิน มะโนชัย และคณะ (2548) พบว่าการตัดแต่งลดความสูงของทรงพุ่มลำไยพันธุ์ค้อ จาก 4 เมตร ให้เหลือ 2 เมตร ทำให้ต้นทุนรวมลดลงถึง 58.8 % และมีรายได้สุทธิตามปกติ ปัจจุบันเกษตรกรยอมรับและถือปฏิบัติมากถึง 95.6% เกษตรกรนิยมตัดแต่งกิ่ง 2 ครั้ง คือ หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต และก่อนราดสารโพแทสเซียมคลอไรด์ (จงรักษ์ จันทรเจริญสุข และคณะ, 2547) อุปกรณ์ตัดแต่งกิ่งได้แก่ กรรไกรตัดแต่งกิ่ง เลื่อยตัดแต่งกิ่ง บันได และสารป้องกันเชื้อรา หรือ สีสพลาสติก การตัดแต่งกิ่งลำไยแบ่งออกเป็น

1) การตัดแต่งกิ่งต้นอายุ 1-3 ปี

เป็นการตัดแต่งกิ่งต้นที่ยังไม่ออกดอกติดผล มักตัดแต่งกิ่งทุกปีเพื่อสร้างทรงพุ่มตามที่ต้องการ จึงควรปลูกกิ่งตอนที่ตั้งตรง เมื่อต้นสูงประมาณ 1 เมตรจึงตัดยอดเพื่อให้แตกกิ่งแขนงใหม่เลือกกิ่งแตกใหม่ที่สมบูรณ์และทำมุมกับต้นเหมาะสม 3-4 กิ่ง เมื่อกิ่งเจริญเติบโตพอควรจึงตัดปลายกิ่ง และทำเช่นนี้จนได้กิ่งแขนงย่อย 24-32 กิ่ง ทำให้ทรงพุ่มค่อนข้างกลม โคนต้นโปร่ง และค่อนข้างต่ำ เนื่องจากไม่มีกิ่งหลักกลาง ตัดแต่งกิ่งที่มีโรคหรือแมลงทำลาย มักควบคุมความสูงไม่ให้เกิน 3 เมตร

2) การตัดแต่งกิ่งต้นอายุมากกว่า 3-15 ปี

ตัดแต่งกิ่งทันทีทุกปีหลังเก็บเกี่ยวผลแล้ว เพื่อให้มีขนาดทรงพุ่มเหมาะสมควบคุมความสูง และออกดอกติดผลในปีถัดไป มักตัดปลายกิ่งกลับเข้ามาถึงระดับเก่าในปีที่ผ่านมา

ทำให้ทรงพุ่มห่างกันไม่ต่ำกว่า 1 เมตร ตัดแต่งกิ่งที่มีแมลงหรือโรคทำลาย กิ่งแห้งตายหรือกิ่งที่แน่นทึบในทรงพุ่ม รูปแบบการตัดแต่งกิ่งมีดังนี้คือ

ก) การตัดแต่งแบบทรงเปิดกลางพุ่ม เกษตรกรมักเรียกทรงเปิดกะโหลก และเป็นที่ยอมรับหลายพื้นที่ โดยจะตัดกิ่งที่อยู่กลางทรงพุ่มออก 2-3 กิ่ง เพื่อลดความสูงต้น และให้แสงแดดส่องเข้าไปในทรงพุ่ม

ข) การตัดแต่งแบบทรงสี่เหลี่ยม เหมาะสมกับต้นที่มีอายุน้อย และปลูกระยะชิด โดยตัดกิ่งที่สูงจากพื้นดินเกิน 2-3 เมตรออกให้หมด ตัดปลายกิ่งด้านข้างทรงพุ่มทิ้งสี่ด้าน ความลึกโดยทั่วไปตัดลึกจากปลายกิ่ง 30-50 เซนติเมตร ทำให้ต้นเป็นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ค) การตัดแต่งแบบทรงฝ่าชีหงาย เป็นการควบคุมทรงพุ่มไม่ให้สูง มีผลกระทบต่อผลผลิตน้อยที่สุด ต้นควรมีความสมบูรณ์ อายุต้นไม่มาก มีกิ่งกระโดงที่เกิดขึ้นใหม่ หลังตัดกิ่งกลางทรงพุ่มออกไป ความสูงต้น 2-3 เมตร โดยตัดกิ่งกลางทรงพุ่มให้เหลือกิ่งหลักในแนวนอน เพื่อแตกกิ่งกระโดงใหม่ ให้ตัดเหลือตอยาว 2-5 นิ้ว ทุกปี กิ่งกระโดง สามารถออกดอกได้ภายใน 4-6 เดือนหลังการตัดแต่งกิ่ง ช่อผลจากกิ่งกระโดงโน้มลงและหลบอยู่ในทรงพุ่ม ทำให้ผลมีขนาดใหญ่ ผิวสีเหลืองทอง และลดต้นทุนการผลิต

3) การตัดแต่งกิ่งที่มีอายุมากกว่า 15 ปี

ก) การตัดแต่งกิ่งแบบทำสาว เป็นการตัดแต่งกิ่งต้นที่สูงใหญ่ที่ไม่เคยตัดแต่งกิ่งมาก่อน หรือละเว้นการตัดแต่งกิ่งมานาน โดยตัดแต่งกิ่งให้เหลือกิ่งแขนงหลัก 2-3 กิ่ง และกิ่งแขนงย่อย 1-2 กิ่ง เพื่อสังเคราะห์แสงหลังจากตัดแต่งกิ่งแล้ว ความสูงของการตัดแต่งกิ่งไม่แน่นอน ขึ้นกับโครงสร้างต้นก่อนการตัดแต่งกิ่ง

ข) การตัดแต่งกิ่งแบบพุ่มเตี้ย เป็นการตัดแต่งกิ่งที่มีอายุมากและทรงพุ่มชิดบังแสง เช่นเดียวกับตัดแต่งกิ่งแบบทำสาว เพียงตัดแต่งกิ่งแบบค่อยเป็นค่อยไป คือ ตัดแต่งกิ่งปีละทีละกิ่งยังออกดอกติดผลและให้ผลผลิตในแต่ละปี ปีที่หนึ่ง เริ่มตัดแต่งกิ่งกระโดงกลาง หรือเปิดกะโหลก ต่อมาทยอยตัดแต่งกิ่งที่สูงในแต่ละทิศออก จนมีขนาดทรงพุ่มตามต้องการ (วิระ วรปดิรัมย์, 2554)

ตารางที่ 2.2 ผลผลิต น้ำหนัก รายได้ ต้นทุน และผลตอบแทนของลำไยในฤดู ปี 2547
จากการตัดแต่งกิ่งแบบต่างๆ

รายการ	แบบผ่าซี่หยาบ	แบบผ่าซี่หยาบ	ตัดแต่งกิ่ง
ผลผลิตต่อต้น (กิโลกรัม)	120.9	215.5	201.2
น้ำหนักผล (กรัม)	13.0	1.01	9.8
ราคาเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	11.28	8.5	9.1
รายได้ (บาท/ต้น)	1,551.1	1,836.1	1,843.9
ต้นทุน (บาท/ต้น)	439.6	661.8	879.4
ผลตอบแทน (บาท/ต้น)	1,111.5	1,174.3	955.5

ที่มา : พาวิณ มะโนชัย และคณะ (2548)

5.2.7 การป้องกันการโคนล้ม

การปลุกลำไยจากกิ่งตอนมักประสบปัญหาต้น โคนล้มในช่วงพายุฤดูร้อนในเดือนมีนาคม หรือเดือนเมษายน เนื่องจากกิ่งตอนไม่มีรากแก้ว และรากฝอยลำไยอยู่ในระดับความลึกเพียง 50-100 เซนติเมตร แนวทางป้องกันหรือลดความเสียหายจากการ โคนล้ม หรือกิ่งฉีกหักมีดังนี้

1) การปลูกไม้บังลม เป็นการลดความรุนแรงของลม ไม้บังลมที่นิยมปลูกได้แก่ ไม้รวก ขนุน กระถินเทพา มะกอกน้ำ หว้า และไม้ตง เนื่องจากใช้บริ โภคและใช้ประโยชน์อื่นๆ แนวปลูกไม้บังลมควรขวางทางที่ลมพายุมักพัดผ่านและห่างจากต้นลำไยพอสมควร

2) การเสริมราก ทำให้ต้นที่ปลุกจากกิ่งตอนมีรากแก้วช่วยยึดลำต้น ไม้ให้ โคนล้ม และเจริญเติบโตขึ้นเร็วกว่ารากฝอย แต่ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหากิ่งฉีกหักได้ โดยการเพาะ ต้นตอนอายุประมาณ 1 ปี นำไปปลูก 1-2 ต้น ห่างจากโคนต้นกิ่งตอน 20-30 เซนติเมตร เมื่อต้นตอสูง 50-100 เซนติเมตร จึงโน้มมาเสียบข้างตรง โคนต้นและพันแถบผ้าพลาสติก เมื่อแผลที่ทาบกิ่ง เชื่อมกันสนิทจึงแกะแถบผ้าพลาสติกออก

3) การค้ำยันกิ่ง เป็นวิธีที่เกษตรกรนิยมเนื่องจากสะดวก และแก้ปัญหา กิ่งฉีกหรือ โคนล้มในปีนั้นได้รวดเร็ว

5.2.8 การปรับปรุงคุณภาพผล

1) การปรับปรุงสีผล ราคารับซื้อลำไยสดของพ่อค้าและผู้ประกอบการ ขึ้นกับขนาดของผล และสีผล ถ้าผลลำไยมีสีเหลืองทอง ไม่มีลายหรือมีจุดดำ ทำให้ขายได้ราคาสูง

กว่าลำไยปกติ แนวทางปรับปรุงสีเปลือกผลอาจทำได้โดยตัดแก่งกิ่งกลางทรงพุ่มออก และตัดแต่งในทรงพุ่มให้แสงแดดส่องผ่านมากขึ้น ทำให้ข้อผล โนม้ลงหลบอยู่ในทรงพุ่ม หรือใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ห่อข้อผลก่อนเก็บเกี่ยว 1-2 เดือน (พาวิ น มะ โน ซัย และคณะ, 2548) การพ่นอะซ็อกซี สโตรบิน (Azoxystrobin, AMISTAR 25 SC) อัตรา 5 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร เมื่อผลอายุ 4-5 เดือน ทำให้เปลือกผลสีเหลืองทอง (นิพัฒน์ สุขวิบูลย์, 2554)

2) การเพิ่มขนาดหรือน้ำหนักลำไยทำได้ ดังนี้

ก) ถ้าลำไยติดผลมากกว่า 80 ผลต่อข้อ ผลมักมีขนาดเล็ก ต่ำกว่ามาตรฐานส่งออก เมื่อผลในข้อผลมีขนาดเท่าเมล็ดถั่วเขียวจึงใช้กรรไกรตัดแต่งกิ่ง ตัดปลายข้อผลให้เหลือผลไม่เกิน 60 ผลต่อข้อ ทำให้ได้ขนาดผลใหญ่ ร้อยละ 82.7 และเกษตรกรมีรายได้มากกว่าที่ไม่ปลิดผล 5 เท่า (ตารางที่ 5.3)

ข) การพ่นสารเคมีหรือสารควบคุมการเจริญเติบโตพืชบางชนิด สามารถเพิ่มขนาดผลลำไยได้ เช่นการพ่นสารคล้ายบลาสซิน (BS) เพิ่มขนาดผล ความกว้างผล และความหนาเนื้อลำไยได้ (ชรินทร์ ตาชม, 2548) การพ่นเบนซิลอะดีนีน (Benzyladenine, BA) เข้มข้น 100 มิลลิกรัมต่อลิตร หลังดอกบาน 15 วัน ช่วยปลิดผลทำให้ขนาดผล และปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ของลำไยเพิ่มขึ้น (กิตติโชติ จันทร์ศรีตระกูล และรวี เสธฐภักดี , 2537) รายงานว่า การพ่นแนปทาลีนอะซิติก แอซิด (Naphthylacetic acid, NAA) และจิบเบอเรลลิกแอซิด (Gibberellic acid, GA) เข้มข้น 50 ส่วนในล้านส่วน ในระยะหลังดอกบานทันที ทำให้น้ำหนักผลเพิ่ม 17.7 % และเนื้อมีน้ำหนักเพิ่ม 25% ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของนิพัฒน์ สุขวิบูลย์ (2554) ที่พบว่า การพ่นแนปทาลีนอะซิติกแอซิด เข้มข้น 200 ส่วนในล้านส่วน หลังดอกบาน 15 วัน ทำให้ผลลำไยพันธุ์ค่อมมีขนาดเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2.3 ผลผลิต เกรด และรายได้ต่อต้นของลำไยที่ไว้ผลในข้อผลจำนวนต่างกัน

จำนวนผลต่อข้อ	ผลผลิต (กิโลกรัมต่อต้น)	เกรดผล(ร้อยละ)		รายได้ต่อต้น (บาท)
		ใหญ่	เล็ก	
ไม่ปลิดผล (ไว้ผล 99ผล)	61.4	0.0	100.0	350
ไว้ผล 30 ผลต่อข้อ	36.6	72.0	28.0	945
ไว้ผล 60 ผลต่อข้อ	62.8	82.7	17.3	1,803

ที่มา : พาวิ น มะ โน ซัย และคณะ (2548)

5.2.9 การรดน้ำก่อนออกดอก

ช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม ควรหยุดให้น้ำ และกวาดใบแห้ง หรือกำจัดวัชพืชจากบริเวณ โคนต้น เพื่อให้แสงแดดส่อง และความชื้นในดินลดลง จนต้นสะสมคาร์โบไฮเดรต หยุดการเจริญเติบโตของกิ่งใบ และออกดอก แต่บางปีอาจมีฝนหลงฤดู ทำให้แตกใบอ่อนใหม่ และไม่ออกดอกหรือออกดอกแต่มีใบอ่อนแซม เมื่อช่อดอกยาวเต็มที่ หรือดอกบานจึงเริ่มให้น้ำอีกครั้ง แต่เริ่มให้ปริมาณน้อย และเพิ่มปริมาณตามลำดับจนเพียงพอกับความต้องการของต้นลำไย

5.2.10 การฟื้นฟูสวนหลังน้ำท่วม

ในบางปีหรือบางแห่ง ลำไยอาจประสบปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก ควรดำเนินการ ดังนี้

- 1) เร่งลดระดับน้ำที่ท่วมให้เร็วที่สุด
- 2) เมื่อน้ำลดแล้วแต่ดินยังเปียกชุ่ม หลีกเลี่ยงการเดินย่ำหรือใช้เครื่องจักรกลในสวนซึ่งจะทำให้ดินอัดแน่น ควรปล่อยให้ดินแห้งก่อนลงไปปฏิบัติงานในสวน
- 3) พ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัด โรคพืช ได้แก่ ปุ๋ยเคมีสูตร 15-5-10 หรือ 20-5-10 อัตรา 30-40 กรัม ผสมธาตุอาหารเสริม อัตรา 5 กรัม และน้ำตาลทรายขาว 1 เปอร์เซ็นต์ และคอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์ อัตรา 50 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร

5.2.11 สรุปแนวทางการปฏิบัติดูแลรักษาลำไยในรอบปี

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2554) ได้สรุปขั้นตอนการดูแลรักษาลำไยในรอบปีตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม สามารถสรุปเป็นขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อแนะนำเกษตรกรใช้เป็นแนวทางในการผลิตลำไยคุณภาพ ดังนี้

ตารางที่ 2.4 สรุปแนวทางการปฏิบัติดูแลรักษาลำไยในรอบปี

เดือน	ระยะพัฒนา	การปฏิบัติงาน
มกราคม	ออกดอกและดอก เริ่มบาน	<p>1.1 เริ่มให้น้ำเล็กน้อยเมื่อดอกบาน และเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ</p> <p>1.2 เฝ้าระวังและป้องกันกำจัดแมลงศัตรูลำไย</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนอนกินดอก ฟันเอนโดซัลแฟน 30 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร - หนอนเจาะก้านดอก ฟันคลอร์ไพริฟอส 30 มิลลิลิตร/น้ำ 120 ลิตร - มวนลำไย ฟันคาร์บาริล 40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร - เพลี้ยหอย และเพลี้ยแป้ง ฟันคลอร์ไพริฟอส 30 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร ก่อนดอกบาน และหลีกเลี่ยงพ่นช่วงดอกบาน <p>1.3 หากต้นไม่สมบูรณ์พ่นปุ๋ยเคมีทางใบ เช่น 10-45-10 หรือ 10-52-17 หรือ 15-31-15 อัตรา 30-40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร</p>
กุมภาพันธ์	ระยะดอกบาน	<p>2.1 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2.2 หากแมลงช่วยผสมเกสรมีน้อย ให้นำผึ้งมาเลี้ยง หรือต่อแมลงวันมาช่วยผสมเกสร</p> <p>2.3 เฝ้าระวัง และป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ ฟันอิมิดาโคลพริด อัตรา 8 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร จำนวน 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7 วัน</p>
มีนาคม- เมษายน	ระยะติดผลขนาด เล็ก เปลือก เมล็ด และ เนื้อพัฒนา	<p>3.1 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>3.2 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 + 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>3.3 เฝ้าระวัง และป้องกันกำจัดแมลงศัตรูลำไย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนอนเจาะขั้วผล เพลี้ยหอยและเพลี้ยแป้ง ฟันคาร์บาริล 40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร และพ่นน้ำมันปิโตรเลียมออยล์ 60 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร 2 ครั้ง ห่างกัน 7 วัน หรือพ่นคาร์บาริล 40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร กำจัดมดแดงที่เป็นพาหะ

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

เดือน	ระยะพัฒนา	การปฏิบัติงาน
พฤษภาคม- มิถุนายน	ระยะผลพัฒนา	4.1 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอถ้าฝนไม่ตก 4.2 ค้ำยันกิ่งช่วยพยุงไม่ให้กิ่งที่ติดผลตกมากจนหัก 4.3 ป้องกันกำจัดเพลี้ยหอย และเพลี้ยแป้งที่ช่อผล
กรกฎาคม	ระยะผลโตเต็มที่	5.1 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอหากฝนทิ้งช่วง 5.2 ฝ้าระวังและป้องกันกำจัดแมลงศัตรูลำไย - ผีเสื้อมวนหวาน ใช้เหยื่อพิษ - เพลี้ยแป้ง ให้ตัดเผาทำลาย 5.3 หากพบค้างคาว ควรใช้ตาข่ายในลอนกัน ดักจับ 5.4 ก่อนเก็บเกี่ยว 30 วัน ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 หรือ 13-13-21 อัตรา 1 กิโลกรัม/ต้น
กรกฎาคม- สิงหาคม	ระยะเก็บเกี่ยว ผลผลิต	6.1 งดการให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน 6.2 ไม่ควรใช้มือหักช่อผล
กันยายน	ระยะหลังเก็บเกี่ยว ผลผลิต	7.1 ตัดแต่งกิ่งให้ทรงพุ่มโปร่ง ลดการทำลาย และสมของโรค-แมลง 7.2 เก็บตัวอย่างดิน วิเคราะห์ความสมบูรณ์ดิน 7.3 ใส่ปุ๋ยบำรุงดินหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต - ปุ๋ยอินทรีย์ 10-20 กิโลกรัม/ต้น - ปุ๋ย 15-15-15 กับ 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น 7.4 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

เดือน	ระยะพัฒนา	การปฏิบัติงาน
ตุลาคม	ระยะแตกใบอ่อน	8.1 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ 8.2 ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูลำไย เช่น - ไรลำไย พ่นกำมะถันผง อัตรา 40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร จำนวน 1-3 ครั้ง ห่างกัน 4 วัน - แมลงค่อมทอง หนอนคืบ หนอนม้วนใบ และหนอนบู่- กินใบ พ่นคาร์บาริล 45 กรัม/น้ำ 20 ลิตร - หนอนเจาะกิ่ง ให้ตัดกิ่งเผาทำลาย และใช้คลอร์ไพริฟอส 1-2 มิลลิลิตร ฉีดเข้ารูแล้วอุดด้วยดินเหนียว
พฤศจิกายน- ธันวาคม	ระยะใบแก่	9.1 งดการให้น้ำ 9.2 พ่นปุ๋ยเคมีสูตร 0-52-34 อัตรา 100-150 กรัม/น้ำ 20 ลิตร จำนวน 2 ครั้ง ห่างกัน 7-10 วัน 9.3 หากต้นไม่สมบูรณ์ พ่นปุ๋ยเคมีสูตร 10-52-17 หรือ 10-42-10 อัตรา 30-40 กรัม หรือ 20-30 มิลลิลิตร/น้ำ 20 ลิตร

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2554)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การผลิตลำไยคุณภาพ ประกอบด้วย การเลือกพื้นที่ปลูก การเตรียมพื้นที่ การปลูก การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง การป้องกันการโค่นล้ม การปรับปรุงคุณภาพผล การรดน้ำก่อนออกดอก และการฟื้นฟูสวนหลังน้ำท่วม

6. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2559) ได้กำหนดคู่มือการดำเนินงาน โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ไว้ดังนี้

6.1 ความหมาย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร คือ แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับชุมชน และเป็นศูนย์กลางการบริการ และแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่างๆ กับเกษตรกรใน ชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ของเกษตรกร

ที่ประสบความสำเร็จ สามารถเป็นแบบอย่างให้กับ เกษตรกรในชุมชน ในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยน กิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด

6.2 วัตถุประสงค์การจัดตั้ง

- 1) เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่
- 2) เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

6.3 องค์ประกอบ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นของชุมชน บริหารจัดการโดย เกษตรกรต้นแบบและชุมชนร่วมกับนักส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ และเป็นกลไกส่งเสริมการเกษตร ในการบูรณาการวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร ของหน่วยงานต่างๆ กับเกษตรกรในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในแต่ละศูนย์ อาจมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป มีหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน ซึ่งเกษตรกรในชุมชน สามารถเข้ารับการเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรและแผนที่กำหนด สำหรับวิธีการเรียนรู้ เน้นหลักการเรียนรู้ จากของจริงในฐานเรียนรู้ต่างๆ และลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันในแปลงเรียนรู้ ศูนย์เรียนรู้ฯ มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ

- 1) เกษตรกรต้นแบบ เป็นเกษตรกรเจ้าของแปลงเรียนรู้ ที่เป็น Smart Farmer มีความรู้ ทักษะและความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ และประสบความสำเร็จในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยน กิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด เป็นที่ยอมรับ และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในชุมชน
- 2) แปลงเรียนรู้ เป็นแปลงของเกษตรกรต้นแบบที่ทำการผลิตสินค้าเกษตร สามารถใช้ ประโยชน์ในการสาธิตวิธีและสาธิตผลให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้
- 3) หลักสูตรการเรียนรู้ เป็นชุดเนื้อหาวิชาที่ตอบ โจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตร ของชุมชน โดยเกษตรกรต้นแบบ นักส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และหน่วยงานต่างๆ ร่วมกัน วิเคราะห์และกำหนดขึ้น
- 4) ฐานเรียนรู้ เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ เช่น การใช้ปุ๋ย ตามค่าวิเคราะห์ดิน การผลิตเมล็ดพันธุ์ การผลิตสารชีวภัณฑ์ การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร การจัดการศัตรูพืช ฯลฯ เพื่อใช้แสดงของจริง และใช้ในการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนรู้ได้เห็น และนำไปปฏิบัติต่อเองได้

5) องค์ประกอบอื่นๆ ที่ทำให้ศูนย์มีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ศาลาเรียนรู้ ศาลาข้อมูล ข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ เป็นต้น

6.4 บทบาทหน้าที่และกระบวนการดำเนินงาน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชน ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรในชุมชน ให้บริการ ด้านการเกษตรอื่นๆ และให้บริการแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกร รวมทั้ง เป็น จุดศูนย์กลางในการพบปะของอาสาสมัครเกษตรกร กับนักส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ หน่วยงานต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่

กระบวนการดำเนินงานของ ศพก. มีกระบวนการหลัก 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

6.4.1 กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี

1) วิเคราะห์เกษตรกรเป้าหมายจากเกษตรกรในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพตาม ชนิดสินค้าหลักในระดับอำเภอ

2) คัดเลือกเกษตรกรผู้นำที่จะทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ แก่เกษตรกร เป้าหมายในอำเภอ ให้ครอบคลุมทุกตำบลที่ผลิตสินค้าหลัก โดยมีสัดส่วนเกษตรกรผู้นำ 1 คน รับผิดชอบเกษตรกรเป้าหมาย 25-30 คน

3) พัฒนาเกษตรกรผู้นำ เพื่อให้มีความรู้ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอด ความรู้แก่เกษตรกรเป้าหมายได้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โรงเรียนเกษตรกร เป็นต้น

4) เกษตรกรผู้นำจัดการเรียนรู้แก่เกษตรกรเป้าหมายในชุมชนของตนเอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โรงเรียนเกษตรกร เป็นต้น

6.4.2 กระบวนการให้บริการ

1) เกษตรกรทั่วไปสามารถเข้ารับบริการทางวิชาการ และข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ รวมทั้งสามารถเข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรและแผนการถ่ายทอดที่กำหนด โดยการศึกษาและ แลกเปลี่ยนกับเกษตรกรต้นแบบและเกษตรกรผู้นำที่ศูนย์เรียนรู้ฯ ในประเด็นวิชาการ เทคโนโลยี หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างฤดูกาลผลิต ซึ่งทำให้ได้รับการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาด้าน การเกษตรได้ตรงต่อความต้องการ และทันต่อสถานการณ์

2) ให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เกษตรกรผู้นำ อคม. และสื่อต่าง ๆ

6.4.3 การบูรณาการทำงาน

หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ สามารถ เข้าไปให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ได้ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ในการถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้แก่

1) การจัดการเรียนรู้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับเกษตรกรต้นแบบในการจัดทำหลักสูตร กำหนดฐานการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผน และประเมินผลการเรียนรู้

2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของศูนย์ให้มีความพร้อมในการให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น ระบบการให้น้ำ เครื่องจักรกล วัสดุการเกษตร ชุดตรวจสอบดิน เมล็ดพันธุ์ สารชีวภัณฑ์ต่างๆ ฯลฯ

6.5 การใช้ประโยชน์

1) การใช้ประโยชน์ของเกษตรกร เกษตรกรในชุมชนสามารถเข้าเรียนรู้ตามหลักสูตร และแผนการถ่ายทอดที่กำหนด โดยสามารถเข้าไปศึกษาและแลกเปลี่ยนกับเกษตรกรต้นแบบที่ศูนย์เรียนรู้ฯ ในประเด็นวิชาการ เทคโนโลยี หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างฤดูกาลผลิต ซึ่งทำให้ได้รับ การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้ตรงต่อความต้องการ และทันต่อสถานการณ์ รวมทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแจ้งข่าวของนักส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การใช้ประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นจุดที่หน่วยงานต่างๆ สามารถเข้าไปดำเนินการส่งเสริมการผลิต ทั้งพืช สัตว์ ประมง ฯลฯ ให้บริการทางวิชาการ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่เกษตรกรในชุมชน รวมทั้งเป็นแหล่งฝึกงาน ของนักเรียนนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น

7. การปลูกลำไยของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอป่าซาง (2558) ระบุว่า อำเภอป่าซางตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดลำพูน อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 10 กิโลเมตร สภาพพื้นที่ของอำเภอป่าซาง พื้นที่เป็นที่ราบ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 300-450 เมตร พื้นที่ราบกว้าง ในทางตอนเหนือและยาวแคบลงทางตอนใต้ มีภูเขาสูงไม่มากนักกระจายอยู่ทางใต้ของอำเภอในเขตตำบลนครเจดีย์และตำบลมะกอก โดยมียอดสูงสุด ประมาณ 580 เมตร แม่น้ำสำคัญ 3 สาย ไหลผ่านคือ แม่น้ำปิง แม่น้ำกวัง แม่น้ำทา อำเภอป่าซาง มีพื้นที่ทั้งหมด 183,500 ไร่ ประมาณ ร้อยละ 50 ของพื้นที่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมประเภทต่างๆ ร้อยละ 35 เป็นป่าและภูเขา ที่เหลือเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ

อำเภอป่าซางเป็นพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 15,000 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชผักประมาณ 5,200 ไร่ และพื้นที่ปลูกไม้ผล ประมาณ 55,000 ไร่ (เป็นพื้นที่ปลูกลำไย

46,968 ไร่) ซึ่งถือได้ว่าลำไยเป็นพืชหลักของอำเภอป่าซาง โดยตำบลที่มีการปลูกลำไยมากที่สุดคือ ตำบลน้ำดิบ รองลงมาคือ ตำบลนครเจดีย์และตำบลท่าคุ้ม ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรในอำเภอป่าซาง ยังมีการแบ่งพื้นที่เพื่อผลิตลำไยนอกฤดู เพื่อลดความเสี่ยงด้านการตลาดในช่วงที่ลำไยออกสู่ตลาดมากที่สุดคือช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี ซึ่งเป็นพื้นที่ผลิตลำไยนอกฤดูกว่า 35 % ของพื้นที่ปลูกลำไยทั้งหมดของอำเภอป่าซาง

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

8.1.1 เพศ

กิริณี แก้วใส (2555) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 84 เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ พรกมล ศรีจรรยา (2556) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และสอดคล้องกับ สิริภพ มาหิ์ม (2557) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชน ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่ากรรมการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

8.1.2 อายุ

ชีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92 มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป สิริภพ มาหิ์ม (2557) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชน ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่ากรรมการศูนย์ข้าวชุมชนมีอายุเฉลี่ย 49.47 ปี กิริณี แก้วใส (2555) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ อายุเฉลี่ย 50.84 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ พรกมล ศรีจรรยา (2556) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.75 ปี และสอดคล้องกับ อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 51.99 ปี

8.1.3 การศึกษา

พรกมล ศรีจิริยา (2556) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก สภาพทางสังคมเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่าเกษตรกร ส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกร ร้อยละ 60 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และสอดคล้องกับ อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

8.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

กิริณี แก้วใส (2555) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สภาพทางสังคมเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.62 คน สอดคล้องกับ ชีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4 คน และพรกมล ศรีจิริยา (2556) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่าเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61 คน

8.1.5 การเป็นสมาชิกสถาบันอื่น

รัชณี อรรถลาภี (2556) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่าร้อยละ 64.5 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร กิริณี แก้วใส (2555) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สภาพทางสังคมเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตลำไย อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สอดคล้องกับ อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนนรมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสถาบันอื่นนอกจากศูนย์ข้าวชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มสหกรณ์เกษตร

8.1.6 สถานะทางสังคม

ชีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 47.14 ไม่มีตำแหน่งสถานภาพทางสังคม พรกมล ศรีจิริยา (2556) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่าเกษตรกรส่วน

ใหญ่ไม่มีตำแหน่งในชุมชน สอดคล้องกับ รัชณี อรรถลาภี (2556) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.5 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

8.1.7 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร

พรกมล ศรีจรรยา (2556) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่าจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 1.89 คน ชีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแรงงานเกษตรในครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2 คน และ กิริณี แก้วใส (2555) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่า แรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.27 คน

8.1.8 สภาพการกู้ยืม

อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนอรัมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์การเกษตร เวียงคอน บัญผาสุก (2555) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตและการตลาดผักปลอดสารพิษบ้านนาแสนคำ อำเภอเมืองไชย แขวงอุดมชัย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.14 กู้ยืมเงินมาจากธนาคาร และร้อยละ 42.86 กู้ยืมเงินมาจากเพื่อนบ้าน

8.1.9 การประกอบอาชีพ

กิริณี แก้วใส (2555) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่า อาชีพหลักของเกษตรกรคือทำสวนลำไย อาชีพรองรับจ้าง รัชณี อรรถลาภี (2556) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่า ร้อยละ 57.1 ประกอบอาชีพด้านพืช (ทำนา ทำสวน ปลูกผัก ทำไร่) รองลงมา ร้อยละ 26.8 ประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์ ร้อยละ 9.8 ประกอบอาชีพรับจ้างทางการเกษตร และร้อยละ 6.3 ประกอบอาชีพด้านประมง อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนอรัมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนร้อยละ 92.9 มีอาชีพหลัก คือการทำเกษตร ร้อยละ 30.2 มีอาชีพรอง คือรับจ้างทั่วไป

8.2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

วิษุตา กันตวงศ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการเรียนรู้ของชุมชนผ่านโครงการนำร่องเขตส่งเสริมผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผลปฏิบัติที่เห็นได้จริงจากแปลงสาธิตการทำลำไยคุณภาพคือ 1) การชักนำออกดอกด้วยสารโพแทสเซียมคลอไรด์ จากแปลงสาธิต อำเภอคอยหล่อ

ผลที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีที่โครงการแนะนำ มีการใช้สารคลอเรตแท่งที่ได้ผ่านการตรวจสอบมาแล้ว มีความบริสุทธิ์ 99.7 % ราคาไร่ทรงพุ่ม 300 กรัม/ทรงพุ่ม 3 เมตร คิดเป็นต้นทุนค่าสาร ๑ 18 บาท/ ไร่ 1 ต้น เปรียบเทียบกับการราดแบบเดิมของ คิดเป็นต้นทุนค่าสารคลอเรต ต้นละ 60 บาท ผ่านไป 1 เดือน ไร่ที่ราดสารตามที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้แนะนำ ติดดอก 100 % (ติดทุกยอด) ส่วนที่เกษตรกรราดแบบเดิมติดดอกเพียง 70 % และลดค่าใช้จ่ายจากที่เคยทำแบบเดิมลงได้ไร่ละ 1,050 บาท 2) การตัดแต่งกิ่งเพื่อลดขนาดทรงพุ่ม แปลงสาธิต อำเภอสารภีซึ่งทำการตัดแต่งกิ่งในเดือนกันยายน 2553 ซึ่งเป็นลำไยอายุมากกว่า 25 ปี ทำการลดขนาดทรงพุ่มจากขนาดสูงกว่า 10 เมตร ลงมาเหลือ 3-5 เมตร เป็นทรงเปิดกลางพุ่มก่อน ผลการตัดแต่งกิ่ง ลำไยแตกใบอ่อนแล้ว การเจริญเติบโตดี ส่วนแปลงที่เหลือไม่สามารถตัดแต่งกิ่งได้เพราะส่วนใหญ่เคยถูกตัดแต่งกิ่ง 3) การทำลำไยจัมโบ้ แปลงสาธิต 13 แปลง ได้ทดลองใช้ฮอร์โมนคล้ายบราสซิโน ทำการฉีด 2 ครั้ง ห่างกัน ระยะ 7-10 วัน ฉีดในระยะเมล็ดในเปลี่ยนสี ได้ผลผลิตเฉลี่ยเกรด AA = 69.17 % A = 29.17 % เกรด B ไม่มี เกรดร่วง 1.67 % ในกรณีที่ลำไยที่ขายทำตะกร้าบริโภคสดเพื่อส่งออก ปัจจุบันมีการซื้อควมเกรด AA+A ไว้ด้วยกัน ได้ผลผลิตเฉลี่ยดังนี้ เกรด AA + A = 78.9 % B = 21.1 %

กิริณี แก้วใส (2555) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เกษตรผู้ผลิตลำไย อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สภาพพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพื้นราบ ลักษณะดินเป็นดินร่วน พันธุ์ลำไยคือพันธุ์อีดอ อายุลำไยเฉลี่ย 13.18 ปี ลำไยให้ผลผลิตแล้วเฉลี่ย 9.82 ปี ระยะปลูกลำไย 8 x 8 เมตร แหล่งน้ำที่ใช้เป็นคลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำธรรมชาติ วิธีการให้น้ำใช้ระบบสปริงเกอร์ ตัดแต่งกิ่งปีละ 1 ครั้ง มีการใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0, 8-24-24, 16-16-16, 27-6-6, 15-0-0 และ 13-13-21 พบการระบาดของศัตรูลำไย คือ ค้างคาว เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง สารเคมีที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูลำไยคือ อะบาเม็กติน ไซเปอร์เมทริน และเมโทมิล เกษตรกรทั้งหมดผลิตลำไยนอกฤดู โดยราคาสารโพแทสเซียมคลอเรต เก็บเกี่ยวผลผลิตเดือน มีนาคม ขายให้พ่อค้าคนกลาง (สั่ง) ข้อกำหนดมาตรฐาน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี” ของลำไย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกลำไยในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ระบายน้ำได้ดี และเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่งที่ปลูกในดินที่มีความเป็นกรด-ด่าง 5.5-6.5 เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งน้ำสะอาดและปริมาณมากพอที่จะให้น้ำได้ตลอดช่วงฤดูแล้ง เกษตรกรทั้งหมดมีการตัดแต่งกิ่งลำไยที่ให้ผลผลิตแล้ว เพื่อให้ลำไยออกดอกสม่ำเสมอ เกษตรกรทั้งหมดใช้สารเคมีที่มีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ และเกษตรกรส่วนใหญ่มีการตัดแต่งกิ่งหรือทรงพุ่มที่เป็น โครเพื่อทำลาย และพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืชและสารฆ่าแมลงตามคำแนะนำในฉลาก อย่างสม่ำเสมอ เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการคัดแยกผล ที่เสียหายหรือมีตำหนิออก ในการเก็บผลผลิตมีภาชนะรองรับเช่นตะกร้าที่มีกระสอบหรือฟองน้ำรองกัน การขนย้ายด้วยความระมัดระวัง และเก็บเกี่ยวลำไยตามอายุ (ผลแก่) มีเกษตรกรส่วน

น้อยที่ใช้กรรไกรในการตัดลำไยและไม่มีเกษตรกรเลยที่งดการให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน ราคาจำหน่ายลำไยเฉลี่ย 35.58 บาท กำไรสุทธิ เฉลี่ย 53,063.01 บาท

ธีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตลำไยมากกว่า 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 94 โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตลำไยประมาณ 10 ปี ในด้านการอบรมเรียนรู้การผลิตลำไยและประสบการณ์ในด้านการตัดแต่งกิ่ง

พรกมล ศรีจริยา (2556) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกร ในจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ผลิตลำไยทั้งหมดเฉลี่ย 9.41 ไร่ ผลิตลำไยในฤดูเฉลี่ย 5.56 ไร่ นอกฤดู 3.86 ไร่ เกษตรกรทุกคนปลูกลำไยพันธุ์อีดอ ส่วนใหญ่มีลักษณะพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ เป็นดินร่วน มีระยะปลูกลำไยส่วนใหญ่ เท่ากับ 8 x 8 เมตร แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเอง ใช้วิธีให้น้ำลำไยด้วยการสูบน้ำตามพื้น เกษตรกรส่วนน้อยมีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และกำจัดโรคและแมลงด้วยวิธีพ่นด้วยสารเคมี กำจัดวัชพืชโดยการใช้อุปกรณ์ตัดหญ้า จ้างแรงงานแบบรายวัน และใช้แรงงานในท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายในการผลิตลำไยในฤดู ในเกษตรกรจำหน่ายลำไยแบบเหมาคละเกรด มีรายได้จากการขายผลผลิตลำไยในฤดูเฉลี่ย 60,905.14 บาท/ปี รายได้จากการขายผลผลิตลำไยนอกฤดูเฉลี่ย 164,121.62 บาท/ปี เกษตรกรที่ผลิตลำไยนอกฤดูมีกำไรเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 19,863.95 บาท ซึ่งสูงกว่า เกษตรกรที่ผลิตลำไยในฤดู ซึ่งมีกำไรเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 9,570.54 บาท เกษตรกรใช้ทุนตัวเองในการผลิตลำไย และบางส่วนกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกร มีหนี้สินในการผลิตลำไยในฤดูเฉลี่ย 8,401.36 บาท นอกฤดู 20,202 บาท เกษตรกรเกือบครึ่งยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพสวน

8.3 การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้

อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนोरมย์ จังหวัดชัยนาท การดำเนินงานของศูนย์มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า มีการคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์ข้าว โดยการเลือกตั้ง มีการบริหารจัดการศูนย์ ด้านบริหารและประสานงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านเหรียญกษาปณ์/บัญชี ร้อยละ 100.0 มีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ 2 ปี มีการซื้อและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ร้อยละ 100.0 อบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต ร้อยละ 100.0 การจัดหาปัจจัยการผลิต ร้อยละ 66.7 ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 33.3 ไม่มีกองทุนกู้ยืม กำหนดแผนการดำเนินงาน ด้านการผลิต ร้อยละ 100.0 ด้านการตลาด ร้อยละ 66.7 ด้านการเงิน ร้อยละ 33.3 กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีในชุมชน ร้อยละ 100.0 ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง ร้อยละ 100.0

พัฒนาความรู้ด้านการผลิตข้าวอย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 66.7 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ภายในกลุ่ม ร้อยละ 100.0 ภายนอกกลุ่ม ร้อยละ 66.7 2) ด้านการถ่ายทอดความรู้ศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า มีการอบรมถ่ายทอดความรู้ มีจุดสาธิตหรือถ่ายทอดความรู้ภายในศูนย์ฯ และแปลงเรียนรู้ให้แก่สมาชิก ร้อยละ 100.0 มีใบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี ร้อยละ 33.3 3) ด้านการบริหารจัดการเงินทุนศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า มีคณะกรรมการบริหารจัดการ ร้อยละ 100.0 กฎระเบียบข้อบังคับ ร้อยละ 66.7 การจัดทำบัญชี ร้อยละ 100.0 การปันผลหุ้น ร้อยละ 33.3 เงินทุนของศูนย์ข้าวตำบลท่าฉนวน 208,773 บาท บ้านหัวหว้าและบ้านหนองม่วง 21,000 บาท และ 300,000 บาท ตามลำดับ เงินทุนและผลกำไรปัจจุบันเมื่อเทียบกับในอดีตเพิ่มขึ้น มีการระดมหุ้นจากสมาชิก ร้อยละ 33.3 การสนับสนุนจากภาครัฐ ร้อยละ 100.0 ผลกำไรจากการดำเนินการ ร้อยละ 66.7 ซึ่งเงินทุนที่มีศูนย์ข้าวจะนำมาซื้อเมล็ดพันธุ์ ร้อยละ 100.0 การซื้อปัจจัยการผลิต ร้อยละ 66.7 ไม่มีการกู้ยืม และกำไรที่ได้มีการปันผล ร้อยละ 33.3 ไม่มีค่าตอบแทนคณะกรรมการ

นवलพฐ นาสา (2557) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนในจังหวัดลำปาง การดำเนินงานของโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนจังหวัดลำปางที่ประสบความสำเร็จ มีผลเนื่องมาจากการดำเนินงานที่มีระบบตามมาตรฐานของโครงการศูนย์เรียนรู้ฯ จากนโยบายส่งเสริมของสำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยขั้นตอนการดำเนินงานของทั้ง 3 ศูนย์มีความสอดคล้องเป็นลำดับขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการศูนย์เรียนรู้ฯ, การคัดเลือกเกษตรกรตามคุณสมบัติที่กำหนด, การจัดทำแผนการอบรม และแผนฝึกปฏิบัติในศูนย์เรียนรู้ฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ, การดำเนินการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรโดยการอบรมผู้เข้าร่วมโครงการฯ และฝึกปฏิบัติในศูนย์เรียนรู้ฯ ตามแผนและลำดับสุดท้ายคือการติดตามความก้าวหน้า การสรุปผลการดำเนินงาน การประเมินผลโครงการ การรายงานผลการดำเนินงานกลับไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินตามโครงการศูนย์เรียนรู้ฯ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554

8.4 ความพึงพอใจ และความต้องการ

8.4.1 ความพึงพอใจ

พริภา จิกแหล่ม (2555) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้ใช้บริการศูนย์ข้าวชุมชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในศูนย์ข้าวชุมชนในทุกๆ ด้าน ยกเว้นผู้ใช้บริการศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนสะอาดที่รู้สึกเฉยๆ กับขนาดของบรรจุภัณฑ์ของทางศูนย์ฯ เนื่องจากทางศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนสะอาดใช้กระสอบเก่า มาใช้ในการบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว ทำให้ขนาดบรรจุภัณฑ์ไม่เท่ากัน และยังส่งผลต่อ

การเก็บรักษาคุณภาพเมล็ดพันธุ์อีกด้วย อีกประเด็นที่ผู้ใช้บริการศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนสะอาด รู้สึกเฉยๆ คือ ช่องทางการสั่งซื้อเมล็ดพันธุ์มีน้อย และการให้คำแนะนำหรือความรู้ เกี่ยวกับโรคและแมลง เมื่อผู้ใช้ประสบปัญหาของทางศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนสะอาด ก็ได้รับความพึงพอใจ จากผู้ใช้บริการศูนย์ข้าวชุมชนในระดับเฉยๆ สืบเนื่องมาจากปัญหาขาดที่ตั้งศูนย์ที่ชัดเจน และสามารถประสานกับทางศูนย์ได้เพียงช่องทางเดียวคือผ่านเลขาศูนย์ ซึ่งแตกต่างทางศูนย์ข้าวชุมชนตำบลเมืองพลและตำบลตะกั่วป่า ไม่ว่าจะ เป็นบรรจุกัญหที่ทางศูนย์ข้าวชุมชนทั้งสองใช้ บรรจุกัญหที่เป็นมาตรฐาน โดยทางกรมการข้าวจัดทำให้ ตลอดจนทางศูนย์ข้าวชุมชนตำบลเมืองพล และศูนย์ข้าวชุมชนตำบลตะกั่วป่ามีที่ตั้งศูนย์ที่ชัดเจน ผู้ใช้บริการสามารถเข้าไปประสานในการขอซื้อเมล็ดพันธุ์และขอรับความรู้ได้ตลอดเวลา และที่สำคัญศูนย์ข้าวชุมชนตำบลตะกั่วป่ามีการบริการ ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความเชื่อมั่นและส่งผลให้ทาง ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลตะกั่วป่ามีลูกค้ามาก อีกทั้งตำบลตะกั่วป่าเป็นพื้นที่ผลิตข้าวที่มีคุณภาพ

อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนโธรมย์ จังหวัดชัยนาท ความพึงพอใจต่อกิจกรรมของศูนย์ข้าวชุมชน พบว่า 1) ด้านกิจกรรมกลุ่ม การจัดหา ปัจจัยการผลิตสมาชิกมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เพราะมีศูนย์ข้าวชุมชน 1 ศูนย์ ไม่มีการ จัดหาปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิก และด้านกองทุนกู้ยืมสมาชิกมีความพึงพอใจในระดับน้อย ศูนย์ข้าวชุมชนทั้ง 3 ศูนย์ ไม่มีกองทุนกู้ยืมให้กับสมาชิก 2) ด้านองค์ประกอบของกลุ่ม คือ ทรัพยากร กลุ่ม กฎ กติกา กลุ่ม และสถานที่ดำเนินงานกลุ่มสมาชิกพึงพอใจในระดับปานกลาง เพราะศูนย์ข้าว ชุมชน 3 ศูนย์ ยังขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ เช่น เครื่องคัดเมล็ดพันธุ์ ลานตาก กฎ กติกา กลุ่ม ไม่เข้มงวด ถูกละเลย และมีศูนย์ข้าวชุมชน 1 ศูนย์ ไม่มีที่ทำกรกลุ่ม

8.4.2 ความต้องการ

รัชณี อรรถลาภี (2556) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของเกษตรกรต่อการ ดำเนินงานของศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการดังนี้ 1) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรมี ระดับความต้องการต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร อยู่ใน ระดับมาก จำนวน 13 ประเด็น ประเด็นที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ ถ่ายทอด เทคโนโลยี เทคนิค และวิธีการผลิตปุ๋ยชีวภาพ 2) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับต้องการมาก จำนวน 5 ประเด็น โดยประเด็นที่เกษตรกร ต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ รวบรวมข้อมูลการเกษตรประจำตำบล ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เช่น จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะชุดดิน ชนิดพืชที่ปลูก 3) ด้านการ พยากรณ์และการเตือนภัยธรรมชาติและศัตรูพืช เกษตรกรมีระดับความต้องการมากที่สุดในประเด็น

ต้องการให้ศูนย์ฯ มีการแจ้งเตือนสภาพอากาศ ปริมาณน้ำและ ภัยธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง

4) ด้านการให้บริการเกษตรกร เกษตรกรมีระดับความต้องการมากที่สุดในประเด็น ต้องการให้ศูนย์ฯ ขึ้นทะเบียน ประชาคม และตรวจสอบพื้นที่โครงการขึ้นเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าว) ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและครบถ้วน และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น โดยประเด็นที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ มีการประสานงานและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เมื่อเกิดภัยธรรมชาติ 5) ด้านการเป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ เกษตรกรมีระดับความต้องการมาก จำนวน 5 ประเด็น โดยประเด็นที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้ศูนย์ฯ เป็นจุดศูนย์กลางในการบูรณาการกับหน่วยงานด้านพืช สัตว์ ประมง และพัฒนาชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มเกษตรกร

อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอโนนรัมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในศูนย์ข้าวชุมชน ระดับมาก คือ การอบรม ถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมลดต้นทุนการผลิต เพราะสมาชิกต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐอบรมถ่ายทอดความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ให้กับสมาชิกใหม่ และวิธีการลดต้นทุนการผลิต

พรนิภา จิกแหล่ม (2555) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ประเด็นความต้องการให้ศูนย์ฯ นำเมล็ดพันธุ์ไปคลุกสารเคมีเพื่อป้องกันโรคและแมลงนั้น ผู้ใช้บริการทั้ง 3 ศูนย์ ร้อยละ 43.33 ของผู้บริการศูนย์ข้าวชุมชนในตำบลโนนสะอาด และร้อยละ 30.00 ของผู้บริการศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลเมืองพล ไม่ต้องการ ในทางตรงกันข้ามผู้บริการของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลตะกั่วป่าซึ่งรับรู้ถึงประโยชน์ในการนำเมล็ดพันธุ์ไปคลุกสารเคมี มีความต้องการถึงร้อยละ 53.33

8.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้

ระเบียบ น้วยะวงค์ และคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนสู่ความยั่งยืนในจังหวัดอุดรธานี ได้สรุปแนวทางการพัฒนาการจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนจังหวัดอุดรธานี ดังนี้ 1) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนควรมีปราชญ์หรือวิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้ ควรจัดให้เป็นสถานที่ที่สะดวกในการดำเนินกิจกรรมศูนย์เรียนรู้ มีความสะดวกแก่ทั้งวิทยากร ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ ประชาชนในชุมชนควรมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการในการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนทุกขั้นตอน ควรมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมศูนย์เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จัดศูนย์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน มีการจัดกิจกรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สม่ำเสมอ ควรจัดให้มีช่องทางเผยแพร่ความรู้ให้หลากหลายภายใต้บริบทของชุมชน และประชาสัมพันธ์กิจกรรมศูนย์เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คนในชุมชนสามารถเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้และกระตุ้นให้ชุมชนเห็นประโยชน์ของศูนย์เรียนรู้ และควรได้รับการ

สนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความยั่งยืนควรเป็นดังนี้ คือ คณะทำงานต้องมีความเสถียร ใฝ่รู้ อดทน, ภูมิปัญญาองค์ความรู้ของชุมชน, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การสนับสนุนขององค์กรท้องถิ่น, หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณต่อเนื่อง และ การสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งภายในและภายนอก

อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนอรัมย์ จังหวัดชัยนาท สรุปปัจจัยและแนวทางการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนอรัมย์ จังหวัดชัยนาท ดังนี้ 1) ปัจจัยในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน มี 2 ด้านคือ ปัจจัยภายใน เช่น ผู้นำ สมาชิก การบริหารศูนย์ข้าวชุมชน ทรัพยากรและทุน กิจกรรมการผลิต และปัจจัยภายนอก เช่น การดำเนินการของภาครัฐ เจ้าหน้าที่ สภาพพื้นที่ทางกายภาพ สภาพทั่วไป 2) แนวทางการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน มีดังนี้ สมาชิกมีส่วนร่วม มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิก การบริหารจัดการกลุ่มด้านทุน การผลิต การตลาด การกระจายพันธุ์ มีระบบตรวจสอบและควบคุมการผลิตให้มีคุณภาพดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มศูนย์ข้าวฯ มีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในเรื่องความรู้และการสนับสนุนด้านงบประมาณ ปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนดำเนินธุรกิจเพื่อต่อยอดกิจกรรมการผลิตในหน่วยงานภาครัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ให้ความรู้ แนะนำส่งเสริมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมชลประทานประสานงานด้านกำหนดการจ่ายน้ำ กรมการข้าวสนับสนุนและถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนอรัมย์ จังหวัดชัยนาท

ปัญญา จันทโคต (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนสำหรับประเทศไทย ปัจจัยสนับสนุนต่อความสำเร็จของศูนย์เรียนรู้ชุมชน (Success Factors) ผลจากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชนควรมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ 7 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ ผู้นำและคนในชุมชน, บุคลากรและการได้รับการสนับสนุน, คุณสมบัติและความสามารถของบุคลากร, อาคารสถานที่และครุภัณฑ์โครงสร้าง, ระบบการบริหารทรัพยากร, สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ กิจกรรมและบริการตามลำดับ

สิริภพ มาหิ์ม (2557) ได้ศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชน ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การบริหารจัดการศูนย์เครือข่ายมีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายโดยมีการจัดตั้งศูนย์เครือข่าย การจัดการนโยบาย การให้ความร่วมมือของกรรมการ บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ สมาชิก การตลาด และผลประโยชน์ นอกจากนี้การให้ความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายเพื่อจะได้เป็นสถานที่ติดต่อประสานงานที่แน่นอน ซึ่งจะต้องมีการบริหารจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ มีการสร้างนโยบายการพัฒนาเครือข่าย การให้ความร่วมมือของกรรมการ และสมาชิก บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสำคัญเอื้อต่อกัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่

สำคัญ ถ้ามีเงื่อนไขต่างๆเหล่านี้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและมั่นคงต่อไป

8.6 ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ธีรวรรณ วังใน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาด้านการผลิต ดังนี้ 1) ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกลำไยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดอน ทำให้ในฤดูแล้งประสบปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ ส่งผลให้การใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยขนาดใหญ่บางส่วนไม่ได้ผล 2) ปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศที่ค่อนข้างมีความแปรปรวน เกิดลูกเห็บตกในพื้นที่ที่ปลูกลำไย ส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยขนาดใหญ่ที่ไม่ได้ผล ปัญหาด้านเทคโนโลยี คือ 1) เทคโนโลยีการผลิตลำไยขนาดใหญ่มีราคาค่อนข้างแพง เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตของเกษตรกรมากขึ้น 2) แหล่งจำหน่ายเทคโนโลยีการผลิตลำไยขนาดใหญ่ในท้องตลาดมีน้อย ทำให้เกษตรกรที่อยู่ห่างไกลหาซื้อค่อนข้างลำบาก เนื่องจากต้องเดินทางเข้ามาซื้อในเมืองเชียงใหม่ เสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าขนส่ง จึงทำให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีตัวอื่นที่มีลักษณะการให้ผลใกล้เคียงกันแทน 3) การฝึกอบรมสาธิตการใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ เกษตรกรบางคนที่ไม่เข้าร่วมอบรมเป็นคนละคนกับเกษตรกรที่ปฏิบัติ การทำความเข้าใจ การปฏิบัติ หรือการอธิบายให้ยอมรับการใช้เทคโนโลยีฯ ค่อนข้างลำบาก ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการฯ มี 4 ด้าน คือ 1) ด้านปัจจัยความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตลำไยคุณภาพ เกษตรกรต้องการให้ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาแนวทางในการผลิตลำไยให้ได้คุณภาพ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม โดยลดต้นทุนค่าใช้จ่าย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น, ส่งเสริมความเข้าใจด้านการบริหารจัดการสวนลำไยอย่างถูกวิธี, ส่งเสริมความเข้าใจวิธีการดูแลรักษา การป้องกันกำจัด โรคแมลงและศัตรูพืชที่เกี่ยวข้องกับลำไย, การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายให้กับเกษตรกร และการขยายเทคโนโลยีไปยังพื้นที่อื่นๆ 2) ด้านปัจจัยการผลิต สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรในการผลิตลำไยคุณภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยน/ปรับตัว มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 3) ด้านปัจจัยทางการตลาด ส่งเสริมช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกร สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกรได้มากขึ้น 4) ด้านข้อมูล/แหล่งสารสนเทศทางการเกษตร การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือเทคโนโลยีด้านการเกษตรผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ และสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางการเกษตรที่เหมาะสม และรวดเร็ว เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้มากขึ้น

ระเบียบ นีวชะวงศ์ และคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนสู่ความยั่งยืนในจังหวัดอุดรธานี โดยมีข้อเสนอแนะทั่วไปในการจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนสู่

ความยั่งยืน ดังนี้ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริม สนับสนุน ด้านการจัดให้ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชน บุคคลในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการการศึกษาอย่างแท้จริง 2) หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้ชุมชน 3) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนควรค้นหาปราชญ์เฉพาะด้านในพื้นที่ มาจัดทำเป็นบัญชีความรู้แล้วนำไปเปิดเผยไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อให้เกษตรกรหรือสมาชิกได้ทราบ 4) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนควรถอดองค์ความรู้ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่มาเผยแพร่ เพื่อให้เกษตรกรรายอื่นๆ ได้ทราบ 5) เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ มีการสรุปบทเรียน ทำให้เป็นองค์ความรู้ของเกษตรกรและบุคคลทั่วไป

อังคณา สุวานิช (2556) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนอ จังหวัดชัยนาท ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมนอ จังหวัดชัยนาท ดังนี้ 1) ด้านศูนย์ข้าวชุมชน สมาชิกไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ต้องให้คำแนะนำเรื่องการตัดพันธุ์ปน และวิธีการผลิตที่เหมาะสม จัดทำแผนการกระจายเมล็ดพันธุ์ โดยวางแผนร่วมกันระหว่างศูนย์ข้าวชุมชน ใน อำเภอมนอ ควรมีการประชาสัมพันธ์ ศูนย์ข้าวชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย 2) ด้านคณะกรรมการ ไม่มีการวางแผนการผลิต ศูนย์ข้าวไม่มีเงินพอรับซื้อ หรือผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรในชุมชน คณะกรรมการและสมาชิกต้องร่วมกันวางแผนการผลิตที่ชัดเจน เพิ่มบทลงโทษสำหรับสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ กติกาของกลุ่ม

ณัชชา จันทพัทศิริศิลป์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ทางด้านการกีฬานันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาดังนี้ 1) ปัญหาด้านการวางแผน พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ฯ จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของกรมพลศึกษา จึงทำให้ขาดการวางแผนในการทำงาน การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ส่งผลให้การพัฒนาแผนปฏิบัติการของศูนย์การเรียนรู้ฯ การกำหนดทิศทางสุขภาพของประชาชนในอำเภอหางดง เป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่ต่อเนื่อง ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนากีฬาชาติ ทำให้กิจกรรมที่จัดขึ้นไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน 2) ปัญหาด้านการจัดการองค์กร ไม่มีโครงสร้างการคณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ การกำหนดภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบ ไม่ชัดเจน และเหมาะสม คณะบริหารศูนย์การเรียนรู้ฯ ขาดประสบการณ์ และการบริหารจัดการด้านการกีฬา ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ปัญหาด้านการดำเนินการ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ฯ มีการสั่งการจากนายอำเภอซึ่งเป็นประธานฯ เพียงผู้เดียว ทำให้การปฏิบัติงานเกิดการล่าช้า ทำให้เกิดกิจกรรมที่

ไม่ตรงตามความต้องการของประชาชน จึงทำให้ประชาชน ไม่ให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร 4) ปัญหาด้านการประเมินผล พบว่า ขาดการประเมินผลจากทั้งภายในและภายนอก รวมถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งหากประเมินผลเฉพาะภายในเจ้าหน้าที่คณะกรรมการ ผลการประเมินจะไม่ตรงกับความเป็นจริง และจะส่งผลถึงความสำคัญของการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขในจัดกิจกรรมครั้งต่อไป จนทำให้เกิดความผิดพลาดแบบเดิมอยู่เสมอ 5) ปัญหาด้านงบประมาณ เนื่องจาก ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมพลศึกษาในการจัดกิจกรรมต่างๆ บางกิจกรรมได้รับงบประมาณล่าช้า ไม่เพียงพอ ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมล่าช้า ข้อเสนอแนะมีดังนี้ 1) การศึกษาครั้งต่อไปหากแยกช่วงอายุของประชาชนจะทำให้มีการส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับประชาชนในแต่ละช่วงอายุ และตรงกับความต้องการของระดับช่วงอายุของประชาชน 2) ควรจัดให้มีเครือข่ายกีฬาในแต่ละตำบล เพื่อให้การออกกำลังกายมีการกระจายไปทั่วอำเภอ และกำหนดให้มีผู้นำ การออกกำลังกายในแต่ละเครือข่าย เพื่อเป็นการกระตุ้น การสนับสนุน การส่งเสริมการออกกำลังกายของประชาชนได้อย่างเต็มที่

ปริยกร เพชรบำรุง (2558) ได้ศึกษาเรื่องศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ศึกษากรณี: ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการประสานงานเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัด เพื่อให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมและการบริหารจัดการงานระหว่างศูนย์เรียนรู้ 2) การบริหารจัดการภายในศูนย์เรียนรู้ ควรให้มีการติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีการปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ของศูนย์ที่ยังเป็นปัญหาอยู่ ควรจัดหาบุคลากรเพื่อมาดูแลการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง 3) ควรจัดตั้งกองทุน โดยการเปิดรับบริจาคเงินสมทบทุนจากคนในชุมชน เพื่อใช้ในการพัฒนาศูนย์นอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากภาครัฐ เพื่อลดปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนงบประมาณในการซ่อมบำรุงและพัฒนาศูนย์เรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 9 ประเด็นดังนี้ 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ซึ่งมีผลการศึกษาแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะหรือวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ซึ่งมีผลการศึกษาแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบันต่างๆ สถานะทางสังคม ตำแหน่งใน สพก. และเหตุผลการเป็นสมาชิกและการใช้บริการ

ศพก. 3) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ซึ่งผลการศึกษาแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับพื้นที่ และความเป็นอยู่ ได้แก่ จำนวนแรงงานภาคการเกษตร สภาพการกู้ยืม การประกอบอาชีพ และลักษณะการถือครองที่ดิน 4) สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร ซึ่งผลการศึกษาแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตามหลักการผลิตลำไยคุณภาพ ได้แก่ การเลือกพื้นที่ปลูก การเตรียมพื้นที่ การปลูก การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง การป้องกันการโค่นล้ม การปรับปรุงคุณภาพผล การรดน้ำก่อนออกดอก และการฟื้นฟูสวนหลังน้ำท่วม 5) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย ได้แก่ การรับรู้จากบุคคล การรับรู้จากกลุ่ม และการรับรู้จากมวลชน 6) ความพึงใจด้าน องค์ประกอบของ ศพก. ได้แก่ ด้านเจ้าของ ศพก. ด้านแปลงเรียนรู้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ ด้าน ฐานเรียนรู้ และด้านอื่นๆ 7) ความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. ได้แก่ กิจกรรมถ่ายทอด ความรู้เพิ่มเติม การร่วมหุ้น/สร้างกองทุน การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมาชิก ศพก. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการได้รับความช่วยเหลือตามโครงการต่างๆ เป็นอันดับแรก 8) กระบวนการดำเนินงานของ ศพก. ได้แก่ กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี กระบวนการ ให้บริการ และการบูรณาการการทำงาน 9) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก. ได้แก่ ปัจจัยด้านเจ้าของ ศพก. ด้านแปลงเรียนรู้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ ด้านฐานเรียนรู้ และด้านอื่นๆ ซึ่งทั้ง 9 ประเด็นนี้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ศพก.ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยแบบผสม ที่มีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 สมาชิกของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน (ศพก.) จำนวนสมาชิก 40 คน ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยไม่มี การสุ่มตัวอย่าง

1.2 ผู้ให้บริการ โดยคัดเลือกเกษตรกรจากโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี 2558/59 และจากปัญหาราคาสินค้าเกษตร จำนวน 250 คน โดยการสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกร 210 คน (ซึ่งหักจำนวนสมาชิกออก 40 คน) และทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการคำนวณตัวอย่างที่เหมาะสมของ Yamane (Yamane,1973) ในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 93 หรือ กำหนดค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.07 จากสูตร

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

$$n = \frac{210}{(1 + 210(0.07)^2)}$$

$$n = 103.499$$

โดยที่ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ดังนั้น จำนวนตัวอย่างผู้ให้บริการที่เข้าร่วมโครงการฯ คือ 104 ตัวอย่าง

1.3 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน จาก 10 หน่วยงาน และคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 13 คน รวม 23 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธี Focus Group

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยข้อมูล 2 ชุด ดังนี้

2.1.1 แบบสัมภาษณ์สมาชิกของ ศพก. อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำนวนสมาชิก 40 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการ จำนวน 104 คนซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นในศพก.

2.1.2 ประเด็นสนทนา (Focus group) คณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 13 คน (ประกอบด้วยเกษตรกรต้นแบบ, เกษตรกรเครือข่าย ศพก., ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน, เกษตรกรผู้นำจากทุกตำบล จำนวน 9 คน และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล) และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน รวม 23 คน ในประเด็น กระบวนการดำเนินงานของ ศพก. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของ ศพก. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสนทนา ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลกระบวนการดำเนินงานของ ศพก.

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ตอนที่ 3 ปัญหาของ ศพก.

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางพัฒนา ศพก.

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในลักษณะการใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.2.1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้แนวคิดและเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้

การผลิตลำไยคุณภาพ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การปลูกลำไยของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ นำผลจากการศึกษาค้นคว้าตามข้อ 2.2.1 มากำหนดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.3 การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ ไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม และให้คำแนะนำแก้ไข

2.2.4 ทดสอบความเชื่อมั่น โดยการนำแบบสัมภาษณ์สมาชิก ศพก.และผู้ใช้บริการ ไปทำการทดสอบ (pre test) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรในการวิจัยจำนวน 20 ราย นำผลการสัมภาษณ์ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย และตอนที่ 4 ความพึงพอใจและความต้องการกิจกรรมไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งผลการทดสอบเป็นดังนี้

ตารางที่ 3.1 การนำแบบสัมภาษณ์สมาชิก ศพก.

หัวข้อการสัมภาษณ์	Cronbach's Alpha
การรับรู้ข้อมูลเรื่องการปลูกและการดูแลสวนลำไย	0.739
ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของ ศพก.	0.966
ความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.	0.756

จะเห็นว่าในแต่ละหัวข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ดังนั้นแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978, อ้างถึงในมานิต ลาเกลี้ยง, 2558, น. 37) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

3.1 การสัมภาษณ์สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended question) และคำถามแบบปลายปิด (Closed-ended question)

3.2 การสัมภาษณ์ คณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอที่ได้รับการแต่งตั้ง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในประเด็น Focus Group เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของ ศพก. ปัญหา ข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลที่รวบรวมได้จะนำมาแยกตามหมวดหมู่ โดยค่าเฉลี่ยของสมาชิก ศพก. จะใช้สัญลักษณ์ μ ค่าเฉลี่ยของผู้ใช้บริการ ศพก. จะใช้สัญลักษณ์ μ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมาชิก ศพก. จะใช้สัญลักษณ์ σ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ใช้บริการ ศพก. จะใช้สัญลักษณ์ S.D กำหนดรหัสข้อมูลให้ค่าข้อมูลเป็นตัวเลข โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การกำหนดระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบ และความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบ และความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert โดยกำหนดช่วงการมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับ (บุญหุม ศรีสะอาด 2543 : 99-103) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= \frac{4}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์เพื่อใช้ในการประเมินค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไย ระดับความพึงพอใจด้านองค์ประกอบ และระดับความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.คือ

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง	การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการ ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง	การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการ ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง	การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการ ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง	การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการ ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง	การรับรู้/ความพึงพอใจ/ความต้องการ ในระดับน้อยที่สุด

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและจัดหมวดหมู่ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) แล้วนำผลวิเคราะห์ตามข้อ 4.1 และ 4.2 มานำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

ตอนที่ 5 กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ปัญหา และจุดแข็ง
จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของ ศพท.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

ตอนที่ 5 กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ปัญหา และจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของ ศพก.

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ เกี่ยวกับเพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร การเป็นสมาชิกสถาบันอื่น นอกจาก ศพก. สถานะทางสังคม ตำแหน่งใน ศพก. เหตุผลในการเป็นสมาชิก ศพก. สถานะการกู้ยืม การประกอบอาชีพ จำนวนและลักษณะการถือครองที่ดิน รายละเอียดดังตารางที่ 4.1 ถึง 4.4

ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	22	55.00	54	51.90
หญิง	18	45.00	50	48.10
อายุ (ปี)				
น้อยกว่า 40	3	7.50	8	7.69
40-49	6	15.00	30	28.85
50-59	20	50.00	58	55.77
60 ขึ้นไป	11	27.50	8	7.69
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 35 ปี ค่าสูงสุด = 72 ปี $\mu = 54.23$ ปี $\sigma = 9.153$				
ผู้ใช้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด = 28 ปี ค่าสูงสุด = 61 ปี $\mu = 50.88$ ปี S.D = 7.419				
ศาสนา				
พุทธ	39	97.50	103	99.04
คริสต์	1	2.50	1	0.96
ระดับการศึกษา				
ไม่เคยเรียน	0	0	0	0
ประถมศึกษา 1-6	24	60.00	70	67.31
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	12.50	12	11.54
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	6	15.00	17	16.35
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	1	2.50	1	0.96
ปริญญาตรี	3	7.50	4	3.84
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.50	0	0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สมาชิกในครัวเรือน (คน)				
1-3	17	42.50	53	50.96
มากกว่า 3	23	57.50	51	49.04
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 2 คน ค่าสูงสุด = 7 คน $\mu = 3.85$ คน $\sigma = 1.312$				
ผู้ใช้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 7 คน $\mu = 3.53$ คน S.D = 1.238				

จากตารางที่ 4.1 สมาชิก ศพก.และผู้ใช้บริการ ศพก.มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปรากฏดังนี้

เพศ พบว่า สมาชิกร้อยละ 55.0 เป็นเพศชาย และร้อยละ 45.0 เป็นเพศหญิง ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 51.9 เป็นเพศชาย และร้อยละ 48.1 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่า สมาชิกร้อยละ 50.0 อายุระหว่าง 50-59 ปี รองลงมา ร้อยละ 27.5, 15.0, 7.5 อายุ 60 ปีขึ้นไป, 40-49 ปี และน้อยกว่า 40 ปี ตามลำดับ ซึ่งสมาชิกมีอายุต่ำสุด 35 ปี อายุสูงสุด 72 ปี อายุเฉลี่ย 54.23 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.153 ส่วนผู้ใช้บริการ ร้อยละ 55.77 อายุระหว่าง 50-59 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.85, 7.69, 7.69 อายุระหว่าง 40-49 ปี, น้อยกว่า 40 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ซึ่งผู้ใช้บริการมีอายุต่ำสุด 28 ปี อายุสูงสุด 61 ปี อายุเฉลี่ย 50.88 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.419

ศาสนา พบว่า สมาชิกร้อยละ 97.5 นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงร้อยละ 2.5 นับถือศาสนาคริสต์ ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 99.04 นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงร้อยละ 0.96 นับถือศาสนาคริสต์

ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกร้อยละ 60.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 1-6 รองลงมา ร้อยละ 15.0, 12.5, 7.5, 2.5, 2.5 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า, มัธยมศึกษาตอนต้น, ปริญญาตรี, อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการ ร้อยละ 67.31 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 1-6 รองลงมา ร้อยละ 16.35, 11.54, 3.84, 0.96 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.), มัธยมศึกษาตอนต้น, ปริญญาตรี, อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า สมาชิกร้อยละ 57.5 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 3 คน รองลงมา ร้อยละ 42.5 มีสมาชิกในครัวเรือน 1 – 3 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 7 คน เฉลี่ย 3.85 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.312 ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 50.96 มีสมาชิกใน

ครัวเรือน 1-3 คน รองลงมา ร้อยละ 49.04 มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 3 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน เฉลี่ย 3.53 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.238

ตารางที่ 4.2 การเป็นสมาชิกสถาบันอื่นนอก ศพก. สถานะทางสังคม ตำแหน่งใน ศพก.

เหตุผลการเป็นสมาชิกและการใช้บริการ ศพก.

สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกสถาบันอื่นนอกศพก.				
ไม่เป็น	6	15.00	35	33.70
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	34	85.00	69	66.30
กลุ่มเกษตรกร	13	32.5	38	36.5
กลุ่มสหกรณ์	7	17.5	8	7.7
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	10	25.0	2	1.9
กลุ่มลูกค้า ธกส.	22	55.0	47	45.2
กลุ่มอาชีพเกษตรอื่นๆ	1	2.5	9	8.7
สถานะทางสังคม				
ไม่มี	31	77.50	71	68.30
มี(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	9	22.50	33	31.70
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	1	2.5	3	2.9
กรรมการหมู่บ้าน	6	15.0	23	22.1
ส.อบต./ส.ท.	0	0	3	2.9
อกม.	1	2.5	5	4.8
อสม.	1	2.5	3	2.9

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งใน ศพก.				
ประธาน	1	2.5	0	0
กรรมการ	4	10.0	0	0
สมาชิก	35	87.5	0	0
ผู้ใช้บริการ	0	0	104	100
เหตุการณ์เป็นสมาชิกและการใช้บริการ ศพก.				
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
แลกเปลี่ยนเรียนรู้	40	100.0	95	91.3
ผลตอบแทนด้านการเงิน	2	5.0	1	1.0
การกู้ยืม	0	0	8	7.7
การได้รับปัจจัยในโอกาสต่างๆ	7	17.5	50	48.1
รับความรู้ใหม่	2	5.0	39	37.5

จากตารางที่ 4.2 สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีสภาพพื้นฐานทางสังคมได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบันอื่นนอก ศพก. สถานะทางสังคม ตำแหน่งใน ศพก. เหตุผลการเป็นสมาชิก และการใช้บริการ ศพก. ปรากฏดังนี้

การเป็นสมาชิกสถาบันอื่นนอก ศพก. พบว่า สมาชิกร้อยละ 85.0 เป็นสมาชิกสถาบันอื่น ประกอบด้วย ร้อยละ 55.0 เป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รองลงมา ร้อยละ 32.5, 25.0, 17.5, 2.5 เป็นกลุ่มเกษตรกร, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, กลุ่มสหกรณ์ และเป็นกลุ่มอาชีพเกษตรอื่นๆ ตามลำดับ และร้อยละ 15.0 ไม่ได้เป็นสมาชิกสถาบันอื่น ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 66.3 เป็นสมาชิกสถาบันอื่น ประกอบด้วยร้อยละ 45.2 เป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รองลงมา ร้อยละ 36.5, 8.7, 7.7, 1.9 เป็นกลุ่มเกษตรกร, กลุ่มอาชีพเกษตรอื่นๆ, กลุ่มสหกรณ์ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ และร้อยละ 33.7 ไม่ได้เป็นสมาชิกสถาบันอื่น

สถานะทางสังคม พบว่า สมาชิกร้อยละ 77.5 ไม่มีสถานะทางสังคม ร้อยละ 22.5 มีสถานะทางสังคม โดยร้อยละ 15.0, 2.5, 2.5, 2.5 เป็นกรรมการหมู่บ้าน, เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, เป็นอกม. และเป็น อสม. ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 68.3 ไม่มีสถานะทาง

สังคม ร้อยละ 31.7 มีสถานะทางสังคม โดยร้อยละ 22.1 เป็นกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 4.8, 2.9, 2.9, 2.9 เป็นอกม., เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, เป็น ส.อบต./ส.ท.และเป็น อสม. ตามลำดับ

ตำแหน่งใน ศพก. พบว่า สมาชิกร้อยละ 87.5 เป็นสมาชิก รองลงมาร้อยละ 10.0 เป็นกรรมการ และร้อยละ 2.5 เป็นประธาน ส่วนผู้ใช้บริการทั้งหมดไม่มีตำแหน่งใน ศพก.

เหตุผลการเป็นสมาชิกและการใช้บริการ ศพก. พบว่า สมาชิกร้อยละ 100 มีเหตุผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รองลงมาร้อยละ 17.5, 5.0, 5.0 เพื่อการได้รับปัจจัยในโอกาสต่างๆ, เพื่อผลตอบแทนด้านการเงิน และเพื่อรับความรู้ใหม่ ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการ ร้อยละ 91.3 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รองลงมา ร้อยละ 48.1, 37.5, 7.7 เพื่อการได้รับปัจจัยในโอกาสต่างๆ, เพื่อรับความรู้ใหม่, เพื่อการกู้ยืม ตามลำดับ และ ร้อยละ 1.0 เพื่อผลตอบแทนด้านการเงิน

ตารางที่ 4.3 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร สถานะการกู้ยืม การประกอบอาชีพ

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานภาคการเกษตร				
แรงงานภายในครัวเรือน(คน)				
1	9	22.50	26	25.00
2	24	60.00	48	46.15
3	6	15.00	17	16.35
4	1	2.50	12	11.54
มากกว่า 4	0	0	1	0.96
แรงงานจ้าง (คน)				
ไม่มี	19	47.50	41	39.42
1	11	27.50	30	28.85
2	7	17.50	28	26.92
มากกว่า 2	3	7.50	5	4.81
สมาชิก N=40 : แรงงานในครัวเรือน ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 4 คน $\mu = 1.98$ คน $\sigma = 0.698$				
แรงงานจ้าง ค่าต่ำสุด = 0 คน ค่าสูงสุด = 12 คน $\mu = 1.33$ คน S.D = 2.526				
ผู้ใช้บริการ n=104 : แรงงานในครัวเรือน ค่าต่ำสุด= 1 คน ค่าสูงสุด = 5 คน $\mu = 2.17$ คน $\sigma = 0.970$				
แรงงานจ้าง ค่าต่ำสุด = 0 คน ค่าสูงสุด = 5 คน $\mu = 1.00$ คน S.D = 1.014				

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ให้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สถานะการกู้ยืม				
ไม่มี	10	25.00	25	24.04
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	30	75.00	79	75.96
กองทุนหมู่บ้าน	22	55.0	61	58.7
กลุ่มออมทรัพย์	5	12.5	19	18.3
โครงการประชารัฐ	2	5.0	4	3.8
กองทุนหมุนเวียน	2	5.0	1	1.0
ธกส.	21	52.5	45	43.3
สหกรณ์การเกษตร	9	22.5	4	3.8
ธนาคารอื่นๆ	0	0	2	1.9
การประกอบอาชีพ				
อาชีพหลัก				
ทำการเกษตร	17	42.5	52	50.00
ค้าขาย	3	7.5	8	7.70
รับจ้างทั่วไป	17	42.5	40	38.50
รับราชการ	1	2.5	3	2.90
ทำธุรกิจส่วนตัว	2	5.0	1	0.90
อาชีพรอง				
ไม่มี	1	2.50	6	5.80
มี(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	39	97.50	98	94.20
ทำการเกษตร	22	55.00	52	51.00
ค้าขาย	2	5.00	9	8.70
รับจ้างทั่วไป	11	27.50	45	44.20
ทำธุรกิจส่วนตัว	1	2.50	2	1.90

จากตารางที่ 4.3 สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานภาคการเกษตร สถานะการกู้ยืม การประกอบอาชีพ ปรากฏดังนี้

จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ซึ่งแบ่งเป็น แรงงานภายในครัวเรือน และแรงงานจ้าง พบว่า สมาชิกร้อยละ 60 มีแรงงานภายในครัวเรือน 2 คน รองลงมาร้อยละ 22.5, 15.0, 2.5 มีแรงงาน

ภายในครัวเรือน 1, 3 และ 4 คน ตามลำดับ ซึ่งจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 4 คน เฉลี่ย 1.98 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.698 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 46.15 มีแรงงานภายในครัวเรือน 2 คน รองลงมาร้อยละ 25.00, 16.35, 11.54, 0.96 มีแรงงานภายในครัวเรือน 1, 3, 4 และมากกว่า 4 คน ตามลำดับ ซึ่งจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน เฉลี่ย 2.17 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.970 ส่วนแรงงานจ้างพบว่า สมาชิกร้อยละ 47.5 ไม่มีแรงงานจ้าง ร้อยละ 27.5 มีแรงงานจ้าง 1 คน รองลงมาร้อยละ 17.5, 7.5 มีแรงงานจ้าง 2 คนและมากกว่า 2 คน ตามลำดับ ซึ่งจำนวนแรงงานจ้างต่ำสุด 1 คน สูงสุด 12 คน เฉลี่ย 1.33 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.526 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 39.42 ไม่มีแรงงานจ้าง ร้อยละ 28.85 มีแรงงานจ้าง 1 คน รองลงมาร้อยละ 26.92, 4.81 มีแรงงานจ้าง 2 และมากกว่า 2 คน ตามลำดับ ซึ่งจำนวนแรงงานจ้างต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน เฉลี่ย 1.00 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.014

สถานะการกู้ยืม พบว่า สมาชิกร้อยละ 75.0 มีการกู้ยืม โดยร้อยละ 55.0 กู้กองทุนหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 52.5, 22.5, 12.5, 5.0, 5.0 กู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, กู้สหกรณ์การเกษตร, กู้กลุ่มออมทรัพย์, กู้โครงการประชารัฐและกู้กองทุนหมุนเวียน ตามลำดับ ร้อยละ 25.0 ไม่มีการกู้ยืม ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 76.0 มีการกู้ยืม โดยร้อยละ 58.7 กู้กองทุนหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 43.3, 18.3, 3.8, 3.8, 1.9 กู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, กู้กลุ่มออมทรัพย์, กู้โครงการประชารัฐ, กู้สหกรณ์การเกษตร และกู้ธนาคารอื่นๆตามลำดับ ร้อยละ 24.0 ไม่มีการกู้ยืม

การประกอบอาชีพ ประกอบด้วยอาชีพหลัก และอาชีพรอง พบว่า สมาชิก ร้อยละ 42.5 และร้อยละ 42.5ประกอบอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรและรับจ้างทั่วไป รองลงมาร้อยละ 7.5, 5.0, 2.5 ค้าขาย, ทำธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ ตามลำดับ ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 50.0 ประกอบอาชีพหลักคือทำการเกษตร รองลงมา 38.5, 7.7, 2.9, 0.9 รับจ้างทั่วไป, ค้าขาย, รับราชการ และทำธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ ส่วนอาชีพรองพบว่าสมาชิกเกือบทั้งหมด ร้อยละ 97.5 มีอาชีพรอง โดยร้อยละ 55.0 ทำการเกษตร รองลงมาร้อยละ 27.5, 5.0, 2.5 รับจ้างทั่วไป, ค้าขาย และทำธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้นที่ไม่มีอาชีพรอง ส่วนผู้ให้บริการ ร้อยละ 94.2 มีอาชีพรอง โดยร้อยละ 51.0 ทำการเกษตร รองลงมาร้อยละ 44.2, 8.7, 1.9 รับจ้างทั่วไป, ค้าขาย และทำธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ และร้อยละ 5.8 ไม่มีอาชีพรอง

ตารางที่ 4.4 ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
พื้นที่ตนเอง (ไร่)				
≤ 5.00	33	82.5	84	80.8
5.01-10.00	4	10.0	15	14.4
10.01-15.00	3	7.5	4	3.8
15.01-20.00	0	0	1	1.0
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 0.25 ไร่ ค่าสูงสุด = 12 ไร่ $\mu = 4.01$ ไร่ $\sigma = 3.011$				
ผู้ใช้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด = 0.5 ไร่ ค่าสูงสุด = 16 ไร่ $\mu = 3.79$ ไร่ S.D = 3.152				
พื้นที่เช่า(ไร่)				
ไม่มี	32	80.0	87	83.6
≤ 5.00	6	15.0	11	10.6
5.01-10.00	2	5.0	6	5.8
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 0 ไร่ ค่าสูงสุด = 10 ไร่ $\mu = 0.85$ ไร่ $\sigma = 2.338$				
ผู้ใช้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด = 0 ไร่ ค่าสูงสุด = 8 ไร่ $\mu = 0.62$ ไร่ S.D = 1.671				

จากตารางที่ 4.4 สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรซึ่งแบ่งออกเป็นพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่เช่าปรากฏดังนี้

ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นพื้นที่ของตนเอง พบว่า สมาชิกร้อยละ 82.5 มีพื้นที่เป็นของตนเองอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ไร่ รองลงมาร้อยละ 10.0, 7.5 มีพื้นที่เป็นของตนเองอยู่ระหว่าง 5.01-10.00 ไร่ และ 10.01-15.00 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่เป็นของตนเองต่ำสุด 0.25 ไร่ สูงสุด 12 ไร่ เฉลี่ย 4.01 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.011 ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 80.8 มีพื้นที่เป็นของตนเองอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ไร่ รองลงมาร้อยละ 14.4, 3.8, 1.0 มีพื้นที่เป็นของตนเองอยู่ระหว่าง 5.01-10.00 ไร่, 10.01-15.00 ไร่ และ 15.01-20.00 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่เป็นของตนเองต่ำสุด 0.5 ไร่ สูงสุด 16 ไร่ เฉลี่ย 3.79 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.152

ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นพื้นที่เช่า พบว่าสมาชิกร้อยละ 80.0 ไม่มีพื้นที่เช่าร้อยละ 15.0, 5.0 มีพื้นที่เช่าอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ไร่ และ 5.01-10.00 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่เช่าต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 10 ไร่ เฉลี่ย 0.85 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.338 ส่วนผู้ใช้บริการพบว่าร้อยละ 83.6

ไม่มีพื้นที่เช่า ร้อยละ 10.6, 5.8 มีพื้นที่เช่าในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ไร่ และ 5.01-10.00 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่เช่าต่ำสุด 0.5 ไร่ สูงสุด 8 ไร่ เฉลี่ย 0.62 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.671

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีสภาพการผลิตลำไย ทางด้านประสิทธิภาพในการผลิตลำไย พื้นที่ปลูกลำไย อายุของลำไย ขนาดทรงพุ่ม เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตลำไย ผลผลิตลำไย ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิต แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย และการประมงภัยในช่วงฤดูการผลิต รายละเอียด ดังตารางที่ 4.5 ถึง 4.10

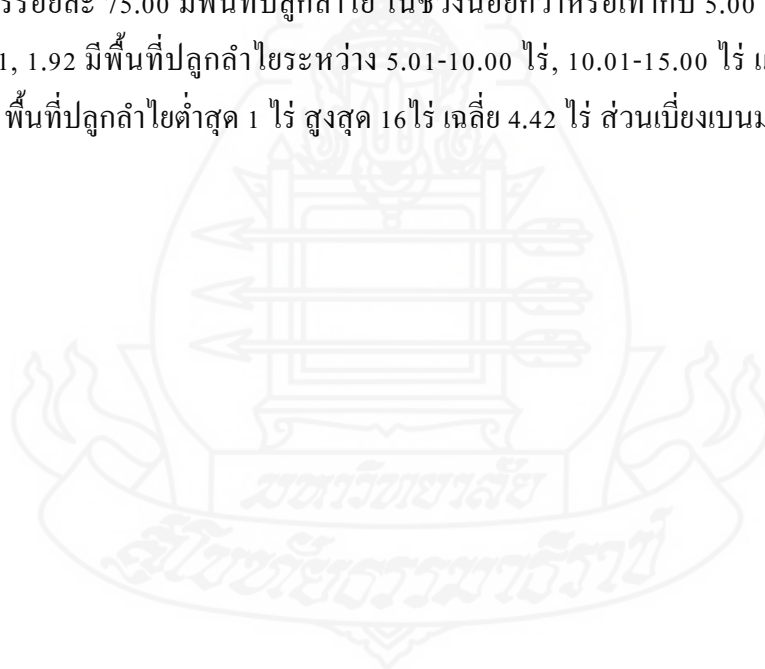
ตารางที่ 4.5 สภาพการผลิตลำไย (ประสิทธิภาพในการผลิตลำไย และพื้นที่ปลูกลำไย)

สภาพการผลิตลำไย	สมาชิก(N=40)		ผู้ให้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ประสิทธิภาพในการผลิตลำไย(ปี)				
1-5	8	20.00	9	8.65
6-10	17	42.50	48	46.16
11-15	8	20.00	33	31.73
16-20	5	12.50	12	11.54
มากกว่า 20	2	5.00	2	1.92
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 2 ปี ค่าสูงสุด = 35 ปี $\mu = 10.85$ ปี $\sigma = 6.919$				
ผู้ให้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด= 3 ปี ค่าสูงสุด = 40 ปี $\mu = 11.84$ ปี S.D = 5.173				
พื้นที่ปลูกลำไย(ไร่)				
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00	29	72.50	78	75.00
5.01-10.00	6	15.00	19	18.27
10.01-15.00	5	12.50	5	4.81
15.01-20.00	0	0	2	1.92
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 1.25 ไร่ ค่าสูงสุด = 15 ไร่ $\mu = 4.88$ ไร่ $\sigma = 3.506$				
ผู้ให้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด= 1 ไร่ ค่าสูงสุด = 16 ไร่ $\mu = 4.42$ ไร่ S.D = 3.394				

จากตารางที่ 4.5 สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีสภาพการผลิตลำไย ได้แก่ ประสิทธิภาพในการผลิตลำไย พื้นที่ปลูกลำไย ปรากฏดังนี้

ประสิทธิภาพในการผลิตลำไย พบว่า สมาชิกร้อยละ 42.5 มีประสิทธิภาพการผลิตลำไย ระหว่าง 6-10 ปี รองลงมา ร้อยละ 20.0, 20.0, 12.5, 5.0 มีประสิทธิภาพในการผลิตลำไยระหว่าง 1-5 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และ มากกว่า 20 ปี ตามลำดับ ประสิทธิภาพในการผลิตลำไยต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 35 ปี เฉลี่ย 10.85 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.919 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 46.16 มีประสิทธิภาพในการผลิตลำไยระหว่าง 6-10 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.73, 11.54, 8.65, 1.92 มีประสิทธิภาพในการผลิตลำไยระหว่าง 11-15 ปี, 16-20 ปี, 1-5 ปี และ มากกว่า 20 ปี ตามลำดับ ประสิทธิภาพในการผลิตลำไยต่ำสุด 3 ปี สูงสุด 40 ปี เฉลี่ย 11.84 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.173

พื้นที่ปลูกลำไย พบว่า สมาชิกร้อยละ 72.5 มีพื้นที่ปลูกลำไย ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 15.0, 12.5 มีพื้นที่ปลูกลำไยระหว่าง 5.01-10.00 ไร่ และ 10.01-15.00 ไร่ ตามลำดับ พื้นที่ปลูกลำไยต่ำสุด 1.25 ไร่ สูงสุด 15 ไร่ เฉลี่ย 4.88 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.506 ผู้ให้บริการร้อยละ 75.00 มีพื้นที่ปลูกลำไย ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 18.27, 4.81, 1.92 มีพื้นที่ปลูกลำไยระหว่าง 5.01-10.00 ไร่, 10.01-15.00 ไร่ และ 15.01-20.00 ไร่ ตามลำดับ พื้นที่ปลูกลำไยต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 16 ไร่ เฉลี่ย 4.42 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.394

ตารางที่ 4.6 อายุลำไย ขนาดทรงพุ่มของลำไย

สภาพการผลิตลำไย	สมาชิก(N=40)		ผู้ให้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุลำไย(ปี)				
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	14	35.00	29	27.88
11-15	13	32.50	38	36.54
มากกว่า 15	13	32.50	37	35.58
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 5 ปี ค่าสูงสุด = 35 ปี $\mu = 14.75$ ปี $\sigma = 7.005$				
ผู้ให้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด = 6 ปี ค่าสูงสุด = 30 ปี $\mu = 14.52$ ปี S.D = 4.833				
ขนาดทรงพุ่ม(เมตร)				
4	19	47.50	18	17.31
5	13	32.50	43	41.35
6	2	5.00	17	16.35
7	2	5.00	14	13.46
8	3	7.50	7	6.73
9	1	2.50	5	4.81
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 4 เมตร ค่าสูงสุด = 9 เมตร $\mu = 5.00$ เมตร $\sigma = 1.359$				
ผู้ให้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด = 4 เมตร ค่าสูงสุด = 9 เมตร $\mu = 5.65$ ไร่ S.D = 1.357				

จากตารางที่ 4.6 สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีสภาพการผลิตลำไย ได้แก่ อายุลำไย ขนาดทรงพุ่มของลำไย ปราบกฏดังนี้

อายุลำไย พบว่า สมาชิก ร้อยละ 32.5 และร้อยละ 32.5 มีลำไยอายุระหว่าง 6-10 ปี และระหว่าง 11-15 ปี รองลงมา ร้อยละ 22.5, 10.0, 2.5 ลำไยอายุ 16-20 ปี , มากกว่า 20 ปี และ 1-5 ปี ตามลำดับ ลำไยอายุต่ำสุด 5 ปี สูงสุด 35 ปี เฉลี่ย 14.75 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.005 ส่วนผู้ให้บริการ ร้อยละ 36.54 มีลำไยอายุระหว่าง 11-15 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.85, 27.88, 6.73 ลำไยอายุ 16-20 ปี , 6-10 ปี และ มากกว่า 20 ปี ตามลำดับ ลำไยอายุต่ำสุด 6 ปี สูงสุด 30 ปี เฉลี่ย 14.52 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.833

ขนาดทรงพุ่มของลำไย พบว่า สมาชิก ร้อยละ 47.5 ลำไยมีขนาดทรงพุ่ม 4 เมตร รองลงมา ร้อยละ 32.5, 7.5, 5.0, 5.0, 2.5 มีขนาดทรงพุ่ม 5, 8, 6, 7 และ 9 เมตร ตามลำดับ ขนาดทรง

พุ่มต่ำสุด 4 เมตร สูงสุด 9 เมตร เฉลี่ย 5.0 เมตร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.359 ส่วนผู้ใช้บริการ ร้อยละ 41.35 ลำไยมีขนาดทรงพุ่ม 5 เมตร รองลงมา ร้อยละ 17.31, 16.35, 13.46, 6.73, 4.81 มีขนาดทรงพุ่ม 4, 6, 7, 8 และ 9 เมตร ตามลำดับ ขนาดทรงพุ่มต่ำสุด 4 เมตร สูงสุด 9 เมตร เฉลี่ย 5.65 เมตร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.357

ตารางที่ 4.7 แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตลำไย ผลผลิตลำไย

สภาพการผลิตลำไย	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
คลองชลประทาน	2	5.0	10	9.62
บาดาลน้ำตื้นส่วนตัว	36	90.0	41	39.42
บาดาลน้ำลึกส่วนตัว	3	7.5	33	31.73
บาดาลน้ำลึกสาธารณะ	0	0	56	53.85
สระน้ำ	4	10.0	21	20.19
ผลผลิตลำไย(กิโลกรัม/ไร่)				
ต่ำกว่า 1000	0	0	4	3.85
1000-1500	31	77.5	44	42.31
1501-2000	7	17.5	40	38.46
2001-2500	0	0	8	7.69
มากกว่า 2500	2	5.0	8	7.69
สมาชิก N=40 : ค่าต่ำสุด = 1,000 กิโลกรัม ค่าสูงสุด = 3,000 กิโลกรัม				
$\mu = 1,403.75$ กิโลกรัม $\sigma = 462.274$				
ผู้ใช้บริการ n=104 : ค่าต่ำสุด = 900 กิโลกรัม ค่าสูงสุด = 3,200 กิโลกรัม				
$\mu = 1,704.13$ กิโลกรัม S.D = 514.481				

จากตารางที่ 4.7 สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีสภาพการผลิตลำไย ได้แก่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตลำไย ผลผลิตลำไย ปรากฏดังนี้

แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตลำไย พบว่า สมาชิกร้อยละ 90.0 มีบาดาลน้ำดื่มส่วนตัว รองลงมาร้อยละ 10.0, 7.5, 5.0 มีสระน้ำ, บาดาลน้ำลึกส่วนตัว และใช้น้ำคลองชลประทาน ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 53.8 ใช้น้ำบาดาลน้ำลึกสาธารณะ รองลงมาร้อยละ 39.4, 31.7, 20.2, 9.6 ใช้น้ำบาดาลน้ำดื่มส่วนตัว, บาดาลน้ำลึกส่วนตัว, สระน้ำ และ ใช้น้ำคลองชลประทาน ตามลำดับ

ผลผลิตลำไย พบว่า สมาชิกร้อยละ 77.5 มีผลผลิตลำไยระหว่าง 1,000-1,500 กิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 17.5, 5.0 มีผลผลิตระหว่าง 1,501-2,000 กิโลกรัม และ มากกว่า 2,500 กิโลกรัม ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุด 1,000 กิโลกรัม สูงสุด 3,000 กิโลกรัม เฉลี่ย 1,403.75 กิโลกรัม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 462.274 ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 42.31 มีผลผลิตลำไยระหว่าง 1,000-1,500 กิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 38.46, 7.69, 7.69, 3.85 มีผลผลิตระหว่าง 1,501-2,000 กิโลกรัม, 2,001-2,500 กิโลกรัม, มากกว่า 2,500 กิโลกรัม และ ต่ำกว่า 1,000 กิโลกรัม ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุด 900 กิโลกรัม สูงสุด 3,200 กิโลกรัม เฉลี่ย 1,704.13 กิโลกรัม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 514.481

ตารางที่ 4.8 ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกร

สภาพการผลิตลำไย	สมาชิก		ผู้ใช้บริการ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ไม่ได้เก็บเอง(ขายเหมาสวน)	35	100.00	100	100.00
1.1 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด AA)				
ต่ำกว่าร้อยละ 20	1	2.86	1	1.00
ร้อยละ 20-30	18	51.43	25	25.00
ร้อยละ 31-40	6	17.14	13	13.00
ร้อยละ 41-50	5	14.28	20	20.00
ร้อยละ 51-60	4	11.43	32	32.00
ร้อยละ 61-70	1	2.86	9	9.00
สมาชิก :	ค่าต่ำสุด = 15 % ค่าสูงสุด = 65 % $\mu = 36.20\%$ $\sigma = 14.342$			
ผู้ใช้บริการ :	ค่าต่ำสุด = 10 % ค่าสูงสุด = 65 % $\mu = 46.30\%$ S.D = 15.136			

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพการผลิตลำไย	สมาชิก		ผู้ให้บริการ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เก็บเอง(ขายเหมาสวน)				
1.2 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด A)				
ต่ำกว่าร้อยละ 30	1	2.86	1	1.00
ร้อยละ 30-40	18	51.43	68	68.00
ร้อยละ 41-50	11	31.43	28	28.00
ร้อยละ 51-60	5	14.28	2	2.00
ร้อยละ 61-70	0	0	1	1.00
สมาชิก : ค่าต่ำสุด = 20 % ค่าสูงสุด = 60 % $\mu = 43.43\%$ $\sigma = 10.274$				
ผู้ให้บริการ : ค่าต่ำสุด = 25 % ค่าสูงสุด = 70% $\mu = 38.45\%$ S.D = 9.037				
ไม่ได้เก็บเอง(ขายเหมาสวน)				
1.3 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด B)				
ต่ำกว่าร้อยละ 10	2	5.71	16	16.00
ร้อยละ 10-20	22	62.86	60	60.00
ร้อยละ 21-30	9	25.72	23	23.00
ร้อยละ 31-40	2	5.71	0	0
ร้อยละ 41-50	0	0	1	1.00
สมาชิก : ค่าต่ำสุด = 5 % ค่าสูงสุด = 40 % $\mu = 19.51\%$ $\sigma = 9.108$				
ผู้ให้บริการ : ค่าต่ำสุด = 5 % ค่าสูงสุด = 50% $\mu = 15.45\%$ S.D = 9.350				
ไม่ได้เก็บเอง(ขายเหมาสวน)				
1.4 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด C)				
ไม่มี	30	85.71	98	98.00
มีร้อยละ 1-5	4	11.43	1	1.00
มีร้อยละ 6-10	1	2.86	1	1.00
สมาชิก : ค่าต่ำสุด = 0 % ค่าสูงสุด = 10 % $\mu = 0.86\%$ $\sigma = 2.264$				
ผู้ให้บริการ : ค่าต่ำสุด = 0 % ค่าสูงสุด = 10% $\mu = 0.15\%$ S.D = 1.114				

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพการผลิตลำไย	สมาชิก		ผู้ให้บริการ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2. เก็บเอง	5	100.00	4	100.00
2.1 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด AA)				
ร้อยละ 10-20	2	40.00	1	25.00
ร้อยละ 21-30	2	40.00	0	0
ร้อยละ 31-40	0	0	0	0
ร้อยละ 41-50	0	0	2	50.00
ร้อยละ 51-60	1	20.00	1	25.00
สมาชิก :	ค่าต่ำสุด = 10 % ค่าสูงสุด = 60 % $\mu = 29.00\%$ $\sigma = 18.841$			
ผู้ให้บริการ :	ค่าต่ำสุด = 20 % ค่าสูงสุด = 60% $\mu = 45.00\%$ S.D = 17.321			
เก็บเอง				
2.2 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด A)				
ร้อยละ 30-40	3	60.00	4	100.00
ร้อยละ 41-50	1	20.00	0	0
ร้อยละ 51-60	0	0	0	0
ร้อยละ 61-70	0	0	0	0
ร้อยละ 71-80	1	20.00	0	0
สมาชิก :	ค่าต่ำสุด = 30 % ค่าสูงสุด = 80 % $\mu = 48.00\%$ $\sigma = 19.235$			
ผู้ให้บริการ :	ค่าต่ำสุด = 30 % ค่าสูงสุด = 30% $\mu = 30.00\%$ S.D = 0.000			

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพการผลิตลำไย	สมาชิก		ผู้ให้บริการ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เก็บเอง				
2.3 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด B)				
ร้อยละ 1-10	1	20.00	0	0
ร้อยละ 11-20	1	20.00	3	75.00
ร้อยละ 21-30	2	40.00	0	0
ร้อยละ 31-40	1	20.00	0	0
ร้อยละ 41-50	0	0	1	25.00
สมาชิก : ค่าต่ำสุด = 8 % ค่าสูงสุด = 35 % $\mu = 22.60\%$ $\sigma = 12.602$				
ผู้ให้บริการ : ค่าต่ำสุด = 12 % ค่าสูงสุด = 45% $\mu = 23.75\%$ S.D = 14.930				
เก็บเอง				
2.4 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด C)				
ไม่มี	4	80.00	3	75.00
ร้อยละ 1-2	1	20.00	0	0
ร้อยละ 5-6	0	0	1	25.00
สมาชิก : ค่าต่ำสุด = 0 % ค่าสูงสุด = 2 % $\mu = 0.40\%$ $\sigma = 0.894$				
ผู้ให้บริการ : ค่าต่ำสุด = 0 % ค่าสูงสุด = 5% $\mu = 1.25\%$ S.D = 2.500				

จากตารางที่ 4.8 สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีสภาพการผลิตลำไย ได้แก่ ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกร แบ่งเป็นลักษณะการขายเหมาสวน และการเก็บผลผลิตเอง ปรากฏดังนี้

1. ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิตแบบไม่ได้เก็บเอง (ขายเหมาสวน) พบว่า สมาชิกทั้งหมดจำนวน 40 คน มีการเก็บผลผลิตแบบขายเหมาสวน จำนวน 35 คน และผู้ให้บริการทั้งหมด จำนวน 104 คน มีการเก็บผลผลิตแบบขายเหมาสวน จำนวน 100 คน ปริมาณผลผลิตดังนี้

1.1 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด(ขนาด AA) พบว่า สมาชิก ร้อยละ 51.43 มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ 20-30 รองลงมาร้อยละ 17.14, 14.28, 11.43, 2.86, 2.86 มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ

31-40, 41-50, 51-60, ต่ำกว่า 20 และ 61-70 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 15 สูงสุดร้อยละ 65 เฉลี่ยร้อยละ 36.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.342 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 32.00 มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ 51-60 รองลงมาร้อยละ 25.0, 20.0, 13.0, 9.0, 1.0 มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ 20-30, 41-50, 31-40, 61-70 และ ต่ำกว่า 20 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 10 สูงสุดร้อยละ 65 เฉลี่ยร้อยละ 46.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.136

1.2 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด(ขนาด A) พบว่า สมาชิก ร้อยละ 51.43 มีผลผลิตขนาด A ร้อยละ 30-40 รองลงมาร้อยละ 31.43, 14.28, 2.86 มีผลผลิตขนาด A ร้อยละ 41-50, 51-60 และต่ำกว่า 30 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 20 สูงสุดร้อยละ 60 เฉลี่ยร้อยละ 43.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.274 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 68.00 มีผลผลิตขนาด A ร้อยละ 30-40 รองลงมา ร้อยละ 28.0, 2.0, 1.0, 1.0 มีผลผลิตขนาด A ร้อยละ 41-50, 51-60 ต่ำกว่า 30 และ 61-70 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 25 สูงสุดร้อยละ 70 เฉลี่ยร้อยละ 38.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.037

1.3 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด(ขนาด B) พบว่า สมาชิก ร้อยละ 62.86 มีผลผลิตขนาด B ร้อยละ 10-20 รองลงมาร้อยละ 25.72, 5.71, 5.71 มีผลผลิตขนาด B ร้อยละ 21-30, ต่ำกว่า 10 และ 31-40 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 5 สูงสุดร้อยละ 40 เฉลี่ยร้อยละ 19.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.108 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 60.0 มีผลผลิตขนาด B ร้อยละ 10-20 รองลงมาร้อยละ 23.0, 16.0, 1.0 มีผลผลิตขนาด B ร้อยละ 21-30, ต่ำกว่าร้อยละ 10 และ 41-50 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุด ร้อยละ 5 สูงสุดร้อยละ 50 เฉลี่ยร้อยละ 15.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.350

1.4 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด C) พบว่า สมาชิกร้อยละ 85.71 ไม่มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 11.43, 2.86 มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 10-20, 6-10 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 5 สูงสุดร้อยละ 10 เฉลี่ยร้อยละ 0.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.264 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 98.0 ไม่มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 1.0, 1.0 มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 1-5 และ 6-10 ตามลำดับ ผลผลิตต่ำสุด ร้อยละ 5 สูงสุดร้อยละ 10 เฉลี่ยร้อยละ 0.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.114

2. ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิตแบบเก็บเอง พบว่า จากสมาชิกทั้งหมดจำนวน 40 คน มีการเก็บผลผลิตเอง จำนวน 5 คน และผู้ให้บริการทั้งหมด จำนวน 104 คน มีการเก็บผลผลิตเอง จำนวน 4 คน ปริมาณผลผลิตดังนี้

2.1 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด AA) พบว่า สมาชิกร้อยละ 40.0 และร้อยละ 40.0 มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ 10-20 และ 21-30 รองลงมาร้อยละ 20.0 มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ 51-60 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 10 สูงสุดร้อยละ 60 เฉลี่ยร้อยละ 29.0 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 18.841 ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 50.0 มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ 41-50 รองลงมาร้อยละ 25.0 และ 25.0

มีผลผลิตขนาด AA ร้อยละ 10-20 และ 51-60 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 20 สูงสุดร้อยละ 60 เฉลี่ยร้อยละ 45.0 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 17.321

2.2 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด A) พบว่า สมาชิก ร้อยละ 60.0 มีผลผลิตขนาด A ร้อยละ 30-40 รองลงมาร้อยละ 20.0 และ 20.0 มีผลผลิตขนาด A ร้อยละ 41-50 และ 71-80 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 30 สูงสุดร้อยละ 80 เฉลี่ยร้อยละ 48.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 19.235 ส่วนผู้ใช้บริการทั้งหมด มีผลผลิตขนาด A ร้อยละ 30-40 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 30 สูงสุดร้อยละ 30 เฉลี่ยร้อยละ 30.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00

2.3 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด B) พบว่า สมาชิก ร้อยละ 40.0 มีผลผลิตขนาด B ร้อยละ 21-30 รองลงมา ร้อยละ 20.0, ร้อยละ 20.0 และ ร้อยละ 20.0 มีผลผลิต ขนาด B ร้อยละ 1-10, 11-20 และ 31-40 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 8 สูงสุดร้อยละ 35 เฉลี่ยร้อยละ 22.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.602 ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 75.0 มีผลผลิตขนาด B ร้อยละ 11-20 รองลงมา ร้อยละ 25.0 มีผลผลิตขนาด B ร้อยละ 41-50 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 12 สูงสุดร้อยละ 45 เฉลี่ยร้อยละ 23.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.930

2.4 ปริมาณผลผลิตแยกเกรด (ขนาด C) พบว่า สมาชิก ร้อยละ 80.0 ไม่มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 20.0 มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 1-2 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 2 สูงสุดร้อยละ 2 เฉลี่ยร้อยละ 0.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.894 ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 75.0 ไม่มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 25.0 มีผลผลิตขนาด C ร้อยละ 5-6 ผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 5 สูงสุดร้อยละ 5 เฉลี่ยร้อยละ 1.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.500

ตารางที่ 4.9 แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย การประสพภัยในช่วงฤดูการผลิต

แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	สมาชิก(N=40)		ผู้ให้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
พ่อค้าคนกลาง	35	87.5	87	83.7
ล้ง	16	40.0	59	56.7
ตลาดกลางการเกษตร	0	0	4	3.8
การประสพภัยในช่วงฤดูการผลิต				
ไม่เคย	7	17.50	22	21.20
เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	33	82.50	82	78.80
อุทกภัย	5	12.5	23	22.1
ภัยแล้ง	25	62.5	68	65.4
วาตภัย	6	15.0	31	29.8
โรคระบาด	6	15.0	15	14.4
แมลงระบาด	14	35.0	26	25.0

จากตารางที่ 4.9 สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย และการประสพภัยในช่วงฤดูการผลิต ปรากฏ ดังนี้

แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย พบว่า สมาชิกร้อยละ 87.5 จำหน่ายผลผลิตลำไยให้พ่อค้าคนกลาง รองลงมาร้อยละ 40.0 จำหน่ายผลผลิตให้กับล้ง ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 83.7 จำหน่ายผลผลิตลำไยให้พ่อค้าคนกลาง รองลงมาร้อยละ 56.7, 3.8 จำหน่ายผลผลิตให้กับล้ง และ ตลาดกลางการเกษตร ตามลำดับ

การประสพภัยในช่วงฤดูการผลิต พบว่า สมาชิกร้อยละ 82.5 เคยประสพภัย ประกอบด้วย ร้อยละ 62.5 เคยประสพภัยแล้ง รองลงมาร้อยละ 35.0, 15.0, 15.0, 12.5 เคยประสพแมลงระบาด, วาตภัย, โรคระบาด และ อุทกภัย ตามลำดับ ร้อยละ 17.5 ไม่เคยประสพภัย ส่วนผู้ให้บริการร้อยละ 78.8 เคยประสพภัย ประกอบด้วย ร้อยละ 21.2 เคยประสพภัยแล้ง รองลงมาร้อยละ 29.8, 25.0, 22.1, 14.4 เคยประสพวาตภัย, แมลงระบาด, อุทกภัย และ โรคระบาด ตามลำดับ ไม่เคยประสพภัย ร้อยละ 65.4

ตารางที่ 4.10 เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกร

เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน ผู้ตอบใช้ (คน)	ร้อยละ	จำนวน ผู้ตอบใช้ (คน)	ร้อยละ
การเลือกพื้นที่				
1. เป็นที่ราบ มีดอน หรือเนินเล็กน้อย	36	90.0	98	94.2
2. ดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินตะกอนที่มีความสมบูรณ์	38	95.0	102	98.1
3. ดินมีการระบายน้ำได้ดี	40	100.0	104	100.0
4. เป็นที่โล่งแจ้ง	40	100.0	104	100.0
5. เป็นพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี	40	100.0	98	94.2
การเตรียมพื้นที่				
1. มีการไถบุกเบิก และปรับพื้นที่ให้เรียบก่อนการปลูก	31	77.5	78	75.0
2. มีการวางผังปลูกและระบบการให้น้ำ	37	92.5	98	94.2
3. มีการขุดหลุมปลูกให้เหมาะสมกับความสมบูรณ์ของดิน	37	92.5	102	98.1
4. รองก้นหลุมปลูกด้วยดินชั้นบนผสมปุ๋ยคอก 10 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีสูตร0-3-0 อัตรา 100กรัม	14	35.0	32	30.8
การปลูก				
1. ปลูกลำไยในช่วงต้นหรือกลางฤดูฝน	38	95.0	103	99.0
2. ก่อนปลูกได้คลี่รากที่ม้วนพับในถุงกิ่งตอน ให้รากแผ่กระจายออก	29	72.5	88	84.6
3. มีการใช้ไม้หลักปักมัดยึดต้นไม่ให้โยกคลอนเมื่อลมพัด	36	90.0	103	99.0
4. มีการทำร่มเงาหรือตาข่ายพรางแสงเมื่อปลูกเสร็จ	21	52.5	74	71.2
การให้น้ำ				
1. ในฤดูแล้ง ให้น้ำห่างกัน 7-10 วัน	39	97.5	101	97.1
2. ให้น้ำลำไยตามความต้องการน้ำรายวันและสภาพอากาศ	38	95.0	100	96.2
3. เริ่มให้น้ำเล็กน้อยเมื่อดอกบาน และเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ	38	95.0	100	96.2
การให้ปุ๋ย				
1. ให้ปุ๋ยตามขนาดทรงพุ่มในช่วงแตกใบอ่อน	36	90.0	90	86.5
2. ให้ปุ๋ยตามปริมาณผลผลิตในช่วงติดผลถึงเก็บเกี่ยว	35	87.5	103	99.0
มีการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต	40	100.0	103	99.0

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร	สมาชิก(N=40)		ผู้ใช้บริการ(n=104)	
	จำนวน ผู้ตอบใช้ (คน)	ร้อยละ	จำนวน ผู้ตอบใช้ (คน)	ร้อยละ
การป้องกันการโคนล้ม				
1. มีการปลูกไม้บังลม	12	30.0	25	24.0
2. มีการเสริมรากโดยใช้ต้นตอที่มีรากแก้วเสริมความแข็งแรงให้กิ่งตอน	2	5.0	14	13.5
3. มีการค้ำยันกิ่ง	39	97.5	104	100.0
การปรับปรุงคุณภาพผล				
1. มีการปรับปรุงสีผลโดยการพ่นอะซีตอซีสโตรบิน (สารป้องกันกำจัดเชื้อรา)	39	97.5	102	98.1
2. มีการตัดแต่งช่อผลเพื่อให้ได้ขนาดของผลที่ใหญ่ขึ้น	0	0	0	0
3. มีการฉีดพ่นสารละลายยิบเบอเรลลินเพื่อเพิ่มขนาดของผล	0	0	0	0
มีการรดน้ำและกำจัดวัชพืชบริเวณโคนต้นก่อนลำไยออกดอก	28	70.0	89	85.6
การฟื้นฟูสวน				
1. หลังน้ำท่วมหรือฤดูน้ำหลากหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักรเพื่อป้องกันดินแน่น	29	72.5	99	95.2
2. พ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัดโรคพืช	40	100.0	104	100.0
3. มีการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูลำไย ตั้งแต่ดอกจนถึงช่วงเก็บเกี่ยว	40	100.0	104	100.0

จากตารางที่ 4.10 สมาชิก ศพก.และผู้ใช้บริการ ศพก. ใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพปรากฏดังนี้

การเลือกพื้นที่ พบว่า สมาชิกร้อยละ 100.0 ดินมีการระบายน้ำได้ดี เป็นที่โล่งแจ้ง เป็นพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี รองลงมาร้อยละ 95.0, 90.0 ดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินตะกอนที่มีความสมบูรณ์ และเป็นที่ยาบริดคอน หรือเนินเล็กน้อย ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการ ร้อยละ 100.0 ดินมีการระบายน้ำได้ดี เป็นที่โล่งแจ้ง รองลงมาร้อยละ 98.1, 94.2, 94.2 ดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินตะกอนที่มีความสมบูรณ์, เป็นที่ยาบริดคอน หรือเนินเล็กน้อย และเป็นพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี ตามลำดับ

การเตรียมพื้นที่ พบว่า สมาชิกร้อยละ 92.5 มีการวางผังปลูกวางระบบการให้น้ำ และมีการขุดหลุมปลูกให้เหมาะสมกับความสมบูรณ์ของดิน รองลงมาร้อยละ 77.5, 35.0 มีการไถบุกเบิกปรับพื้นที่ให้เรียบก่อนการปลูก และ มีการรองก้นหลุมปลูกด้วยดินชั้นบนผสมปุ๋ยคอก 10 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีสูตร 0-3-0 อัตรา 100 กรัม ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 98.1 มีการขุดหลุมปลูกให้เหมาะสมกับความสมบูรณ์ของดิน รองลงมาร้อยละ 94.2, 75.0, 30.8 มีการวางผังปลูกวางระบบการให้น้ำ, มีการไถบุกเบิก และปรับพื้นที่ให้เรียบก่อนการปลูก และมีการรองก้นหลุมปลูกด้วยดินชั้นบนผสมปุ๋ยคอก 10 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีสูตร 0-3-0 อัตรา 100 กรัม ตามลำดับ

การปลูก พบว่า สมาชิกร้อยละ 95.0 ปลูกลำไยในช่วงต้นหรือกลางฤดูฝน รองลงมาร้อยละ 90.0, 72.5, 52.5 มีการใช้ไม้หลักปักมัดยึดต้นไม่ให้โยกคลอนเมื่อลมพัด และ ก่อนปลูกได้คลี่รากที่ม้วนพับในถุงกิ่งตอน ให้รากแผ่กระจายออก และมีการทำร่มเงาหรือตาข่ายพรางแสงเมื่อปลูกเสร็จ ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 99.0 ปลูกลำไยในช่วงต้นหรือกลางฤดูฝน และมีการใช้ไม้หลักปักมัดยึดต้นไม่ให้โยกคลอนเมื่อลมพัด รองลงมาร้อยละ 84.6, 71.2 ก่อนปลูกได้คลี่รากที่ม้วนพับในถุงกิ่งตอน ให้รากแผ่กระจายออก และ มีการทำร่มเงาหรือตาข่ายพรางแสงเมื่อปลูกเสร็จตามลำดับ

การให้น้ำ พบว่า สมาชิกร้อยละ 97.5 ในช่วงฤดูแล้ง ให้น้ำห่างกัน 7-10 วัน รองลงมาร้อยละ 95.0 มีการให้น้ำลำไยตามความต้องการน้ำรายวันและสภาพอากาศ และเริ่มให้น้ำเล็กน้อยเมื่อดอกบาน และเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 97.1 ในฤดูแล้ง ให้น้ำห่างกัน 7-10 วัน รองลงมาร้อยละ 96.2 มีการให้น้ำลำไยตามความต้องการน้ำรายวันและสภาพอากาศ และเริ่มให้น้ำเล็กน้อยเมื่อดอกบาน และเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ

การให้ปุ๋ย พบว่า สมาชิกร้อยละ 90.0 มีการให้ปุ๋ยตามขนาดทรงพุ่มในช่วงแตกใบอ่อน รองลงมาร้อยละ 87.5 มีการให้ปุ๋ยตามปริมาณผลผลิตในช่วงติดผลถึงเก็บเกี่ยว ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 99.0 มีการให้ปุ๋ยตามปริมาณผลผลิตในช่วงติดผลถึงเก็บเกี่ยว รองลงมาร้อยละ 86.5 มีการให้ปุ๋ยตามขนาดทรงพุ่มในช่วงแตกใบอ่อน

การตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า สมาชิกร้อยละ 100 มีการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 99.0 มีการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต

การป้องกันการโคนล้ม พบว่า สมาชิกร้อยละ 97.5 มีการค้ำยันกิ่ง รองลงมาร้อยละ 30.0, 5.0 มีการปลูกไม้บังลม และ มีการเสริมรากโดยใช้ต้นตอที่มีรากแก้วเสริมความแข็งแรงให้กิ่งตอน ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 100 มีการค้ำยันกิ่ง รองลงมาร้อยละ 24.0, 13.5 มีการปลูกไม้บังลม และ มีการเสริมรากโดยใช้ต้นตอที่มีรากแก้วเสริมความแข็งแรงให้กิ่งตอน ตามลำดับ

การปรับปรุงคุณภาพผล พบว่า สมาชิกร้อยละ 97.5 มีการปรับปรุงสีผลโดยการพ่นอะซ็อกซีสโตรบิน(สารป้องกันกำจัดเชื้อรา) แต่ไม่มีสมาชิกคนใดเลยที่มีการตัดแต่งช่อผลเพื่อให้ได้ขนาดของผลที่ใหญ่ขึ้น และฉีดพ่นสารคล้ำยบราสซิโนเพื่อเพิ่มขนาดของผล ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ98.1 มีการปรับปรุงสีผลโดยการพ่นอะซ็อกซีสโตรบิน (สารป้องกันกำจัดเชื้อรา) แต่ไม่มีผู้ใช้บริการคนใดเลยที่มีการตัดแต่งช่อผลเพื่อให้ได้ขนาดของผลที่ใหญ่ขึ้น และฉีดพ่นสารคล้ำยบราสซิโนเพื่อเพิ่มขนาดของผล

การรดน้ำและกวาดใบแห้งหรือวัชพืชบริเวณโคนต้นก่อนลำไยออกดอก พบว่าสมาชิกร้อยละ70.0 มีการรดน้ำและกวาดใบแห้งหรือวัชพืชบริเวณ โคนต้นก่อนลำไยออกดอก ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 85.6 มีการรดน้ำและกวาดใบแห้งหรือวัชพืชบริเวณ โคนต้นก่อนลำไยออกดอก

การฟื้นฟูสวน พบว่า สมาชิกร้อยละ 100 มีการพ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัด โรคพืช และมีการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูลำไย ตั้งแต่ออกดอก จนถึงเก็บเกี่ยว รongลงมาร้อยละ 72.5 หลังน้ำท่วมหรือฤดูน้ำหลากหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักรเพื่อป้องกันดินแน่น ส่วนผู้ใช้บริการร้อยละ 100 มีการพ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัดโรคพืช และมีการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูลำไย ตั้งแต่ออกดอก จนถึงเก็บเกี่ยว รongลงมาร้อยละ 95.2 หลังน้ำท่วมหรือฤดูน้ำหลากหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักรเพื่อป้องกันดินแน่น

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร

สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีสภาพการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยในเรื่องการเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้ และการรับรู้ข้อมูลเรื่องการปลูกและการดูแลสวนลำไย รายละเอียดดังตารางที่ 4.11 และ 4.12

ตารางที่ 4.11 การเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้

การเข้าร่วมประชุมอบรมถ่ายทอดความรู้	สมาชิก(N=40)		ผู้ให้บริการ(n=104)	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวน(ครั้ง)				
3-4	1	2.50	68	65.39
5-6	16	40.00	19	18.27
7-8	16	40.00	8	7.69
9-10	1	2.50	8	7.69
11-12	0	0	1	0.96
มากกว่า 12	6	15.00	0	0
สมาชิก N=40 :	ค่าต่ำสุด = 4 ครั้ง ค่าสูงสุด = 17 ครั้ง $\mu = 7.65$ ครั้ง $\sigma = 3.191$			
ผู้ให้บริการ n=104 :	ค่าต่ำสุด = 3 ครั้ง ค่าสูงสุด = 12 ครั้ง $\mu = 4.46$ ครั้ง S.D = 2.176			

จากตารางที่ 4.11 สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีการเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้ ปรากฏดังนี้

การเข้าร่วมประชุมถ่ายทอดความรู้ของสมาชิกพบว่า สมาชิกร้อยละ 40.0 และร้อยละ 40 เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้จำนวน 5-6 ครั้ง และ 7-8 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 15.0, 2.5, 2.5 เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้จำนวนมากกว่า 12 ครั้ง, 3-4 ครั้ง และ 9-10 ครั้ง ตามลำดับ อบรมต่ำสุด 4 ครั้ง อบรมสูงสุด 17 ครั้ง อบรมเฉลี่ย 7.65 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.191 ส่วนผู้ให้บริการ ร้อยละ 65.39 เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้จำนวน 3-4 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 18.27, 7.69, 7.69, 0.96 เข้าอบรมถ่ายทอดความรู้จำนวน 5-6 ครั้ง, 7-8 ครั้ง, 9-10 ครั้ง และ 11-12 ครั้ง ตามลำดับ อบรมต่ำสุด 3 ครั้ง อบรมสูงสุด 12 ครั้ง อบรมเฉลี่ย 4.46 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.176

ตารางที่ 4.12 การรับรู้ข้อมูลเรื่องการปลูกและการดูแลสวนลำไย

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)							
	ระดับการรับรู้ (จำนวน)					μ σ	ความ หมาย	ระดับการรับรู้ (จำนวน)					μ (S.D)	ความ หมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
บุคคล														
1. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	0	0	3	19	18	4.38 (0.628)	มากที่สุด	0	0	24	68	12	3.88 (0.579)	มาก
2. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ	1	4	9	23	3	3.58 (0.874)	มาก	1	12	48	41	2	3.29 (0.736)	ปานกลาง
3. เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น (เทศบาล,อบต.)	11	18	10	1	0	2.03 (0.801)	น้อย	10	30	42	22	0	2.73 (0.906)	ปานกลาง
4. ผู้นำชุมชน	11	15	8	5	1	2.25 (1.080)	น้อย	8	27	43	26	0	2.84 (0.893)	ปานกลาง
5. กรรมการ ศพก.	3	7	18	9	3	3.05 (1.011)	ปานกลาง	5	30	46	23	0	2.84 (0.826)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	สมาชิก(N=40)						ความ หมาย	ผู้ใช้บริการ(n=104)						
	ระดับการรับรู้ (จำนวน)					μ σ		ระดับการรับรู้ (จำนวน)					μ (S.D)	ความ หมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
บุคคล (ต่อ)														
6. เครื่องญาติ	0	4	18	15	3	3.43 (0.781)	มาก	10	50	40	4	0	3.37 (0.711)	ปานกลาง
7. เพื่อนเกษตรกร	0	1	18	18	30	3.58 (0.675)	มาก	0	17	51	43	3	3.40 (0.661)	ปานกลาง
8. อาสาสมัครเกษตร	2	6	24	8	0	2.95 (0.749)	ปานกลาง	1	33	47	23	0	2.88 (0.754)	ปานกลาง
9. โทรศัพท์	12	13	12	3	0	2.15 (0.949)	น้อย	20	34	39	11	0	2.39 (0.918)	น้อย
10. ไลน์ เฟสบุ๊ก	16	12	10	2	0	1.95 (0.932)	น้อย	33	26	31	14	0	2.25 (1.050)	น้อย
						2.93 (0.399)	ปานกลาง						2.99 (0.556)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)							
	ระดับการรับรู้ (จำนวน)					μ σ	ความ หมาย	ระดับการรับรู้ (จำนวน)					μ (S.D)	ความ หมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
กลุ่ม														
1. การประชุม	1	3	20	14	2	3.33 (0.797)	ปานกลาง	0	5	52	44	3	3.43 (0.635)	มาก
2. การฝึกอบรม	0	4	16	18	2	3.45 (0.749)	มาก	0	2	50	48	4	3.52 (0.607)	มาก
3. การสัมมนา	3	12	16	7	2	2.83 (0.984)	ปานกลาง	3	17	52	26	6	3.14 (0.864)	ปานกลาง
4. การศึกษาดูงาน	3	16	9	11	1	2.78 (1.025)	ปานกลาง	3	11	39	46	5	3.38 (0.850)	ปานกลาง
						3.09 (0.742)	ปานกลาง						3.37 (0.608)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	สมาชิก(N=40)					μ σ	ความ หมาย	ผู้ใช้บริการ(n=104)					μ (S.D)	ความ หมาย
	ระดับการรับรู้ (จำนวน)							ระดับการรับรู้ (จำนวน)						
	น้อย ที่สุด	น้อย กลาง	ปาน กลาง	มาก ที่สุด	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย กลาง	ปาน กลาง	มาก ที่สุด	มาก ที่สุด		
มวลชน														
1. หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย	5	9	20	6	0	2.68 (0.888)	ปานกลาง	7	15	57	24	1	2.97 (0.830)	ปานกลาง
2. วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน	4	8	23	5	0	2.73 (0.816)	ปานกลาง	5	17	55	26	1	3.01 (0.806)	ปานกลาง
3. โทรทัศน์(ดิจิตอล,ดาวเทียม,เคเบิล)	5	8	25	1	1	2.63 (0.838)	ปานกลาง	4	21	45	33	1	3.06 (0.846)	ปานกลาง
4. วารสาร	3	8	23	5	1	2.83 (0.844)	ปานกลาง	6	29	47	22	0	2.82 (0.833)	ปานกลาง
5. หนังสือพิมพ์	5	10	19	5	1	2.68 (0.944)	ปานกลาง	8	37	46	13	0	2.62 (0.804)	ปานกลาง
6. หนังสือ/เอกสารคำแนะนำ	2	3	25	9	1	3.10 (0.778)	ปานกลาง	1	20	46	37	0	3.14 (0.756)	ปานกลาง
7. เว็บไซต์ต่างๆ	11	15	11	3	0	2.15 (0.921)	น้อย	18	32	33	20	1	2.56 (1.022)	น้อย
						2.68 (0.651)	ปานกลาง						2.88 (0.610)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีการรับรู้ข้อมูลเรื่องการปลูก และการดูแลสวนลำไย จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร 3 แหล่ง ได้แก่บุคคล กลุ่ม และมวลชน ปรากฏดังนี้

แหล่งการรับรู้จากบุคคล พบว่า สมาชิกมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.93 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า การรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อย เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ นักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร คะแนนเฉลี่ย 4.38 ระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐอื่น เพื่อนเกษตรกร และเครือข่าย คะแนนเฉลี่ย 3.58, 3.58, 2.43 ตามลำดับ ระดับปานกลาง ได้แก่ กรรมการ ศพก.และ อาสาสมัครเกษตร คะแนนเฉลี่ย 3.05, 2.95 ตามลำดับ ระดับน้อย ได้แก่ ผู้นำชุมชน, โทรศัพท์, เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น และไลน์ เฟสบุ๊ก คะแนนเฉลี่ย 2.25, 2.15, 2.03, 1.95 ตามลำดับ ส่วน ผู้ใช้บริการมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.99 และเมื่อพิจารณาในแต่ละ ประเด็นพบว่า การรับรู้อยู่ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อยดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร คะแนนเฉลี่ย 3.88 ระดับปานกลาง ได้แก่ เพื่อนเกษตรกร เครือญาติ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐอื่น อาสาสมัคร-เกษตรกร ผู้นำชุมชน กรรมการ ศพก.และเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น คะแนนเฉลี่ย 3.40, 3.37, 3.29, 2.88, 2.84, 2.84, 2.73 ตามลำดับ ระดับน้อย ได้แก่ โทรศัพท์ และไลน์ เฟสบุ๊ก คะแนนเฉลี่ย 2.39, 2.25 ตามลำดับ

แหล่งการรับรู้จากกลุ่ม พบว่า สมาชิกมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.09 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า การรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การฝึกอบรม การประชุม การสัมมนา และการศึกษาดูงาน คะแนนเฉลี่ย 3.45, 3.33, 2.83, 2.78 ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการ มีการรับรู้ใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.37 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า การรับรู้ อยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ การฝึกอบรม และการประชุม คะแนนเฉลี่ย 3.52, 3.43 ตามลำดับ ระดับปานกลาง ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการสัมมนา คะแนนเฉลี่ย 3.38, 3.14 ตามลำดับ

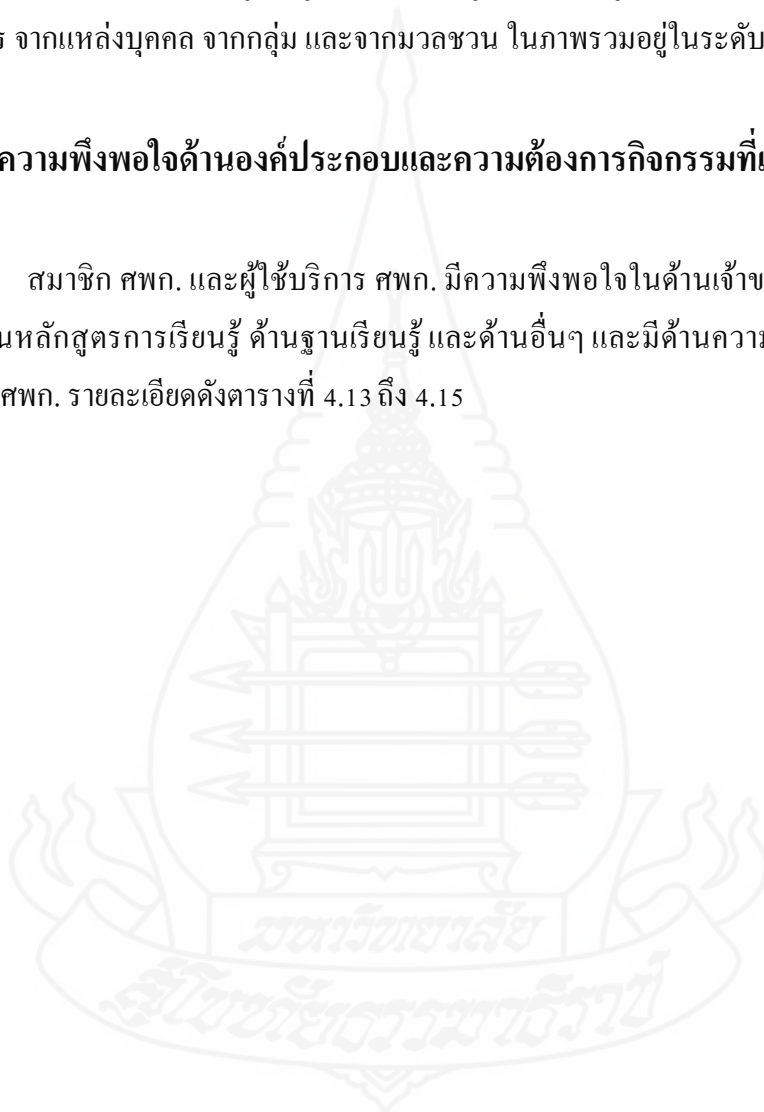
แหล่งการรับรู้จากมวลชน พบว่า สมาชิกมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.68 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า การรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง และน้อย เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสือ/เอกสาร คำแนะนำ, วารสาร, วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน, หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย, หนังสือพิมพ์ และ โทรศัพท์ (ดิจิทัล, ดาวเทียม, เคเบิล) คะแนนเฉลี่ย 3.10, 2.83, 2.73, 2.68, 2.68, 2.63 ตามลำดับ ระดับน้อย ได้แก่ เว็บไซต์ต่างๆ คะแนนเฉลี่ย 2.15 ส่วนผู้ใช้บริการมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.88 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า การรับรู้อยู่ในระดับ

ปานกลาง และน้อย เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสือ/เอกสารคำแนะนำ, โทรทัศน์ (ดิจิทัล,ดาวเทียม,เคเบิล), วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน, หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย, วารสาร และหนังสือพิมพ์ คะแนนเฉลี่ย 3.14, 3.06, 3.01, 2.97, 2.82, 2.62 ตามลำดับ ระดับน้อย ได้แก่ เว็บไซต์ต่างๆ คะแนนเฉลี่ย 2.56

สรุปได้ว่าการรับรู้ข้อมูลเรื่องการปลูกและการดูแลสวนลำไยของสมาชิกและผู้ให้บริการ จากแหล่งบุคคล จากกลุ่ม และจากมวลชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีความพึงพอใจในด้านเจ้าของ ศพก. ด้านแปลงเรียนรู้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ ด้านฐานเรียนรู้ และด้านอื่นๆ และมีด้านความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. รายละเอียดดังตารางที่ 4.13 ถึง 4.15

ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจในองค์ประกอบของ ศพก.

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)						ความ หมาย	ผู้ใช้บริการ(n=104)						ความ หมาย
	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ σ		ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ (S.D)	
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
ด้านเจ้าของศพก.														
1.มีความรู้ ทักษะ และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้	0	0	7	22	11	4.10 (0.672)	มาก	0	1	37	64	2	3.64 (0.538)	มาก
2.ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่	0	0	5	26	9	4.10 (0.591)	มาก	0	0	39	63	2	3.64 (0.520)	มาก
3.มีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับ	0	0	9	22	9	4.00 (0.679)	มาก	0	0	36	65	3	3.68 (0.526)	มาก
4.สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่นๆได้	0	0	8	21	11	4.08 (0.964)	มาก	0	1	36	65	2	3.65 (0.536)	มาก
						4.07 (0.620)	มาก						3.66 (0.490)	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)					ผู้ใช้บริการ(n=104)					μ (S.D)	ความ หมาย		
	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					ความ หมาย	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)							
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		μ σ	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง			มาก	มาก ที่สุด
ด้านแปลงเรียนรู้														
1.เป็นแปลงของเกษตรกรเจ้าของศพก.เอง	0	0	4	13	23	4.48 (0.679)	มากที่สุด	0	0	23	53	28	4.05 (0.702)	มาก
2.สามารถใช้ในการสาธิตให้กับเกษตรกรในชุมชน ได้เรียนรู้	0	0	2	18	20	4.45 (0.597)	มากที่สุด	0	2	25	54	23	3.94 (0.735)	มาก
						4.46 (0.614)	มากที่สุด						4.00 (0.691)	มาก
ด้านหลักสูตรการเรียนรู้														
1.เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์	0	0	2	22	16	4.35 (0.580)	มากที่สุด	0	1	30	70	3	3.72 (0.530)	มาก
2.สามารถตอบข้อสงสัยและประเด็นปัญหา ทางการเกษตรได้	0	0	12	18	10	3.95 (0.749)	มาก	0	0	43	59	2	3.61 (0.529)	มาก
3.เนื้อหากำหนดขึ้น โดยเจ้าของ ศพก.นักวิชาการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์มีความเหมาะสม	0	0	4	28	8	4.10 (0.545)	มาก	0	0	34	64	6	3.73 (0.561)	มาก
						4.13 (0.527)	มาก						3.69 (0.466)	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)							
	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ	ความ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ	ความ
	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก			น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก		
ที่สุด		กลาง		ที่สุด	σ	หมาย	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	(S.D)	หมาย	
ด้านฐานเรียนรู้														
เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า														
1.สพก.มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	0	0	2	19	19	4.43	มากที่สุด	0	1	22	69	12	3.88	มาก
เกินไปของตบเลข						(0.594)							(0.596)	
2.สพก.มีแผนผังการใช้น้ำ	0	2	5	21	12	4.08	มาก	0	0	33	69	2	3.70	มาก
						(0.797)							(0.500)	
3.สพก.มีการวางระบบน้ำใน	0	0	4	21	15	4.28	มากที่สุด	0	0	24	71	7	3.82	มาก
4.ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน	0	0	1	20	19	4.45	มากที่สุด	0	0	25	69	10	3.86	มาก
						(0.552)							(0.565)	
						4.31	มากที่สุด						3.81	มาก
						(0.584)							(0.489)	
การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย														
1.มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน	0	1	5	24	10	4.08	มาก	0	0	28	73	3	3.76	มาก
						(0.694)							(0.493)	
2.ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน	0	0	4	23	13	4.23	มากที่สุด	0	1	21	75	7	3.85	มาก
						4.15	มาก						3.80	มาก
						(0.612)							(0.475)	

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)							
	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ σ	ความ หมาย	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ (S.D)	ความ หมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
เทคนิคการใช้สารคลอเรต														
1.มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน	0	0	5	30	5	4.00 (0.506)	มาก	0	0	37	67	0	3.64 (0.481)	มาก
2.มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม	0	0	5	25	10	4.13 (0.607)	มาก	0	0	26	73	5	3.80 (0.510)	มาก
3.ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน	0	0	3	26	11	4.20 (0.564)	มาก	0	1	26	71	6	3.80 (0.552)	มาก
						4.11 (0.506)	มาก						3.74 (0.453)	มาก
การป้องกันกำจัดศัตรูพืช														
1.มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน	0	1	6	28	5	3.93 (0.616)	มาก	0	0	40	64	0	3.62 (0.489)	มาก
2.มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม	0	0	4	26	10	4.15 (0.580)	มาก	0	0	29	71	4	3.76 (0.512)	มาก
3.ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน	0	0	3	23	14	4.28 (0.599)	มากที่สุด	0	0	26	71	7	3.82 (0.535)	มาก
						4.12 (0.542)	มาก						3.73 (0.460)	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)						ความ หมาย	ผู้ใช้บริการ(n=104)					μ (S.D)	ความ หมาย
	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ		ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)						
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			σ	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก		
ด้านอื่นๆ														
ที่ตั้งของศพก.														
1.อยู่ในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย	0	0	0	21	19	4.48 (0.506)	มากที่สุด	0	16	41	40	7	3.37 (0.825)	ปานกลาง
2.มีศาลาเรียนรู้	0	0	0	19	21	4.53 (0.506)	มากที่สุด	0	20	41	33	10	3.32 (0.895)	ปานกลาง
3.มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้	0	0	1	18	21	4.50 (0.554)	มากที่สุด	0	16	43	34	11	3.38 (0.874)	ปานกลาง
						4.50 (0.501)	มากที่สุด						3.36 (0.831)	ปานกลาง
วัตถุประสงค์ของศพก.														
เทคโนโลยีการผลิต														
1.เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต	0	0	2	23	15	4.33 (0.572)	มากที่สุด	0	1	33	63	7	3.73 (0.595)	มาก
2.ให้บริการทางการเกษตร	0	0	2	23	15	4.33 (0.572)	มากที่สุด	0	1	32	64	7	3.74 (0.591)	มาก
3.เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่	0	1	4	23	12	4.15 (0.700)	มาก	0	1	37	64	2	3.64 (0.538)	มาก
4.เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ	0	0	5	20	15	4.25 (0.670)	มากที่สุด	0	1	36	61	6	3.69 (0.592)	มาก
						4.26 (0.569)	มากที่สุด						3.70 (0.524)	มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)							
	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ σ	ความ หมาย	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ (S.D)	ความ หมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
กรรมการและสมาชิกของศพท.														
1.กรรมการให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรม ของศพท.	0	1	13	23	3	3.70 (0.648)	มาก	1	11	52	36	4	3.30 (0.749)	ปานกลาง
2.กรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้ง ศพท.	0	2	13	24	1	3.60 (0.632)	มาก	1	11	56	35	1	3.23 (0.686)	ปานกลาง
3.ผู้นำให้การสนับสนุน	2	0	22	16	0	3.30 (0.723)	ปานกลาง	2	14	46	39	3	3.26 (0.800)	ปานกลาง
4.สมาชิกให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรม ของศพท.	0	0	15	25	0	3.63 (0.490)	มาก	1	6	51	41	5	3.41 (0.719)	มาก
5.สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้ง ศพท.	0	0	16	24	0	3.60 (0.496)	มาก	1	10	49	42	2	3.33 (0.717)	ปานกลาง
						3.57 (0.464)	มาก						3.31 (0.673)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)						ความหมาย		
	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)					μ σ	ความหมาย	ระดับความพึงพอใจ (จำนวน)						μ (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
ด้านเจ้าหน้าที่และการให้บริการ															
สนับสนุน															
1.การมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถดูแลให้คำปรึกษา	0	1	11	28	0	3.68	มาก	0	9	48	42	5	3.41	มาก	
						(0.526)							(0.719)		
2.เจ้าหน้าที่มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตร	0	0	7	30	3	3.90	มาก	0	9	45	45	5	3.44	มาก	
ถ่ายทอดความรู้						(0.496)							(0.722)		
3.การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ	0	0	14	24	2	3.70	มาก	1	9	48	44	2	3.36	ปานกลาง	
อย่างสม่ำเสมอ						(0.564)							(0.709)		
4.หน่วยงานภาคีให้การสนับสนุน	0	1	13	26	0	3.63	มาก	1	8	58	36	1	3.27	ปานกลาง	
						(0.540)							(0.657)		
5.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การ	2	13	9	16	0	2.98	ปานกลาง	8	13	49	32	2	3.07	ปานกลาง	
สนับสนุน						(0.974)							(0.906)		
6.ภาครัฐมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงาน	0	0	15	23	2	3.67	มาก	0	7	55	39	3	3.37	ปานกลาง	
อย่างต่อเนื่อง						(0.572)							(0.654)		
						3.59	มาก						3.32	ปานกลาง	
						(0.459)							(0.621)		

จากตารางที่ 4.13 สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีความพึงพอใจในองค์ประกอบของ ศพก. ด้านเจ้าของ ศพก. ด้านแปลงเรียนรู้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ ด้านฐาน-เรียนรู้ และด้านอื่นๆ ปรากฏดังนี้

ด้านเจ้าของ ศพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.07 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความรู้ ทักษะ และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้, ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่, สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ได้ และมีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับ คะแนนเฉลี่ย 4.10, 4.10, 4.08, 4.00 ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.66 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับ, สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ได้, มีความรู้ ทักษะ และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ และประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ คะแนนเฉลี่ย 3.68, 3.65, 3.64, 3.64 ตามลำดับ

ด้านแปลงเรียนรู้ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.46 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นแปลงของเกษตรกรเจ้าของ ศพก. เอง และสามารถใช้ในการสาธิตให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 4.48, 4.45 ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.00 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นแปลงของเกษตรกรเจ้าของ ศพก. เอง และสามารถใช้ในการสาธิตให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 4.05, 3.94 ตามลำดับ

ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.13 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ คะแนนเฉลี่ย 4.35 ระดับมาก ได้แก่ เนื้อหากำหนดขึ้นโดยเจ้าของ ศพก. นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์มีความเหมาะสม และสามารถตอบโจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรได้ คะแนนเฉลี่ย 4.10, 3.95 ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจ ในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.69 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เนื้อหากำหนดขึ้น โดยเจ้าของ ศพก.

นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์มีความเหมาะสม, เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ และสามารถตอบโจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรได้ คะแนนเฉลี่ย 3.73, 3.72, 3.61 ตามลำดับ

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.31 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน, สพก. มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเป็นของตนเอง และ สพก. มีการวางระบบน้ำในกิจกรรมการเกษตร คะแนนเฉลี่ย 4.45, 4.43, 4.28 ตามลำดับ ระดับมาก ได้แก่ สพก. มีแผนผังการใช้น้ำ คะแนนเฉลี่ย 4.08 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.81 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สพก. มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเป็นของตนเอง, ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน, สพก. มีการวางระบบน้ำในกิจกรรมการเกษตร และสปก.มีแผนผังการใช้น้ำ คะแนนเฉลี่ย 3.88, 3.86, 3.82, 3.70 ตามลำดับ

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ต้นทุนต่ำ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.15 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 4.23 ระดับมาก ได้แก่ มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 4.08 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.80 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน และมีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 3.85, 3.76 ตามลำดับ

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องเทคนิคการใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.11 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน, มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม และมีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 4.20, 4.13, 4.00 ตามลำดับ ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.74 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน, มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม และมีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 3.80, 3.80, 3.64 ตามลำดับ

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.12 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ

มากที่สุด และมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 4.28 ระดับมาก ได้แก่ มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม และมีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 4.15, 3.93 ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.73 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจน, มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม และมีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน คะแนนเฉลี่ย 3.82, 3.76, 3.62 ตามลำดับ

ด้านอื่นๆ เรื่องที่ตั้งของ สพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.50 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีศาลาเรียนรู้, มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และอยู่ในชุมชนเข้าถึงง่าย คะแนนเฉลี่ย 4.53, 4.50, 4.48 ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.36 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้, อยู่ในชุมชนเข้าถึงง่าย และมีศาลาเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 3.38, 3.37, 3.32 ตามลำดับ

ด้านอื่นๆ เรื่องวัตถุประสงค์ของ สพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.26 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต, ให้บริการทางการเกษตร และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงาน of หน่วยงานต่างๆ คะแนนเฉลี่ย 4.33, 4.33, 4.25 ตามลำดับ ระดับมาก ได้แก่ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ คะแนนเฉลี่ย 4.15 ส่วนผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.70 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ให้บริการทางการเกษตร, เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต, เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงาน of หน่วยงานต่างๆ และ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร คะแนนเฉลี่ย 3.74, 3.73, 3.69, 3.64 ตามลำดับ

ด้านอื่นๆ เรื่องกรรมการและสมาชิกของ สพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.57 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมากที่สุด ได้แก่ กรรมการให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ สพก., สมาชิกให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ สพก., กรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้ง สพก. และสมาชิกมีส่วนร่วมใน

การวางแผนและจัดตั้ง ศพก. คะแนนเฉลี่ย 3.70, 3.63, 3.60, 3.60 ตามลำดับ ระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้นำให้การสนับสนุน คะแนนเฉลี่ย 3.30 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.31 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมาก ได้แก่ สมาชิกให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ ศพก. คะแนนเฉลี่ย 3.41 ระดับปานกลาง ได้แก่ สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้ง ศพก., กรรมการให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ ศพก. ผู้นำให้การสนับสนุน และกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้ง ศพก. คะแนนเฉลี่ย 3.33, 3.30, 3.26, 3.23 ตามลำดับ

ด้านอื่นๆ เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.59 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรถ่ายทอดความรู้, การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ, การมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถดูแลให้คำปรึกษา, ภาครัฐมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และหน่วยงานภาคีให้การสนับสนุน คะแนนเฉลี่ย 3.90, 3.70, 3.68, 3.67, 3.63 ตามลำดับ ระดับปานกลาง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน คะแนนเฉลี่ย 2.98 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.32 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรถ่ายทอดความรู้ และการมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถดูแลให้คำปรึกษา คะแนนเฉลี่ย 3.44, 3.41 ตามลำดับ ระดับปานกลาง ได้แก่ ภาครัฐมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง, การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ, หน่วยงานภาคีให้การสนับสนุน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน คะแนนเฉลี่ย 3.37, 3.36, 3.27, 3.07 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในภาพรวมด้านเจ้าของ ศพก. พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ผู้ให้บริการ : ระดับมาก ด้านแปลงเรียนรู้ พบว่า สมาชิก : ระดับมากที่สุด/ผู้ให้บริการ : ระดับมาก ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ผู้ให้บริการ : ระดับมาก ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ผู้ให้บริการ : ระดับมาก ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ผู้ให้บริการ : ระดับมาก ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องเทคนิคการใช้สารโปแตสเซียมคลอไรด์ พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ผู้ให้บริการ : ระดับมาก ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ผู้ให้บริการ : ระดับมากด้านอื่นๆ เรื่องที่ตั้งของ ศพก. พบว่า สมาชิก : ระดับมากที่สุด/ผู้ให้บริการ : ระดับปานกลาง ด้านอื่นๆ เรื่อง

วัตถุประสงค์ของ ศพก. พบว่า สมาชิก : ระดับมากที่สุด/ ผู้ใช้บริการ : ระดับมาก ด้านอื่นๆ เรื่องกรรมการและสมาชิกของ ศพก. พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ ผู้ใช้บริการ : ระดับปานกลาง ด้านอื่นๆ เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน พบว่า สมาชิก : ระดับมาก/ ผู้ใช้บริการ : ระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.14 ภาพรวมค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในองค์ประกอบแต่ละด้านของ ศพก.

ความพึงพอใจ	สมาชิก(N=40)		ผู้ให้บริการ(n=104)	
	μ (σ)	ความหมาย	μ (S.D)	ความหมาย
ด้านเจ้าของ ศพก.	4.07 (0.620)	มาก	3.66 (0.490)	มาก
ด้านแปลงเรียนรู้	4.46 (0.614)	มากที่สุด	4.00 (0.691)	มาก
ด้านหลักสูตรการเรียนรู้	4.13 (0.527)	มาก	3.69 (0.466)	มาก
ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า	4.31 (0.584)	มากที่สุด	3.81 (0.489)	มาก
ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ดินดำ	4.15 (0.612)	มาก	3.80 (0.475)	มาก
ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องเทคนิคการใช้สารคลอเรต	4.11 (0.506)	มาก	3.74 (0.453)	มาก
ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	4.12 (0.542)	มาก	3.73 (0.460)	มาก
ด้านอื่นๆ : เรื่องที่ตั้งของ ศพก.	4.50 (0.501)	มากที่สุด	3.36 (0.831)	ปานกลาง
ด้านอื่นๆ : เรื่องวัตถุประสงค์ของ ศพก.	4.26 (0.569)	มากที่สุด	3.70 (0.524)	มาก
ด้านอื่นๆ : เรื่องกรรมการและสมาชิกของ ศพก.	3.57 (0.464)	มาก	3.31 (0.673)	ปานกลาง
ด้านอื่นๆ : เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน	3.59 (0.459)	มาก	3.32 (0.621)	ปานกลาง
	4.16 (0.300)	มาก	3.65 (0.223)	มาก

จากตารางที่ 4.14 สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ศพก. มีความพึงพอใจภาพรวมของทุกด้านในระดับมาก และ มาก และมีภาพรวมค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในองค์ประกอบแต่ละด้านของศพก. ปรากฏดังนี้

ด้านเจ้าของ ศพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.07 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.66

ด้านแปลงเรียนรู้ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.46 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.00

ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.13 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจ ในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.69

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.31 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.81

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.15 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.80

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องเทคนิคการใช้สารโปแตสเซียมคลอไรด์ พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.11 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.74

ด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.12 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.73

ด้านอื่นๆ เรื่องที่ตั้งของ ศพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.50 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.36

ด้านอื่นๆ เรื่องวัตถุประสงค์ของ ศพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.26 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.70

ด้านอื่นๆ เรื่องกรรมการและสมาชิกของ ศพก. พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.57 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับ ปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.31

ด้านอื่นๆ เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน พบว่า สมาชิกมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.59 ส่วนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.32

สรุปได้ว่าภาพรวมค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในองค์ประกอบด้านต่างๆ ของ ศพก. ที่อยู่ในระดับมากที่สุดของสมาชิก ได้แก่ ด้านแปลงเรียนรู้, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า, ด้านอื่นๆ : เรื่องที่ตั้งของ ศพก. และ ด้านอื่นๆ : เรื่องวัตถุประสงค์ของ ศพก. ในระดับมากที่สุดของผู้ใช้บริการไม่มี ในระดับมากของสมาชิก ได้แก่ ด้านเจ้าของ ศพก.,ด้านเจ้าของ ศพก., ด้านหลักสูตรการเรียนรู้, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องเทคนิคการใช้สารคลอเรต, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช, ด้านอื่นๆ : เรื่องกรรมการและสมาชิกของ ศพก. และด้านอื่นๆ : เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน ในระดับมากของผู้ใช้บริการ ได้แก่ ด้านเจ้าของ ศพก., ด้านแปลงเรียนรู้, ด้านหลักสูตรการเรียนรู้, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องเทคนิคการใช้สารคลอเรต, ด้านฐานเรียนรู้ : เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และด้านอื่นๆ : เรื่องวัตถุประสงค์ของ ศพก.ในระดับปานกลางของสมาชิกไม่มี ในระดับปานกลางของผู้ใช้บริการ ได้แก่ ด้านอื่นๆ : เรื่องที่ตั้งของ ศพก., ด้านอื่นๆ : เรื่องกรรมการและสมาชิกของ ศพก. และ ด้านอื่นๆ : เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ไม่มี

ตารางที่ 4.15 ความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน สพก.

ความต้องการ	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)							
	ระดับความต้องการ (จำนวน)					μ σ	ความ หมาย	ระดับความต้องการ (จำนวน)					μ (S.D)	ความ หมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด		
ค		ง		ค		ค		ง		ค				
กิจกรรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม														
1. ด้านการปลูกพืช	0	0	13	23	4	3.78 (0.620)	มาก	1	4	45	51	3	3.49 (0.668)	มาก
2. ด้านการเลี้ยงสัตว์	0	6	24	8	2	3.15 (0.736)	ปานกลาง	2	14	50	34	4	3.23 (0.803)	ปานกลาง
3. ด้านการประมง	1	10	22	5	2	2.93 (0.829)	ปานกลาง	12	18	44	29	1	2.89 (0.975)	ปานกลาง
4. ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่	0	0	22	15	3	3.53 (0.640)	มาก	2	4	41	45	12	3.59 (0.820)	มาก
5. ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน	0	0	10	25	5	3.88 (0.607)	มาก	1	6	39	47	11	3.59 (0.800)	มาก

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ความต้องการ	สมาชิก(N=40)						ความ หมาย	ผู้ใช้บริการ(n=104)						ความ หมาย
	ระดับความต้องการ (จำนวน)					μ σ		ระดับความต้องการ (จำนวน)					μ (S.D)	
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
กิจกรรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม (ต่อ)														
6. ด้านการใช้ปุ๋ย	0	0	9	25	6	3.93 (0.616)	มาก	1	4	35	51	13	3.68 (0.780)	มาก
7. ด้านระบบน้ำและการบริหารจัดการน้ำ	0	1	13	21	5	3.75 (0.707)	มาก	4	4	38	45	13	3.57 (0.901)	มาก
8. ด้านเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร	1	3	16	8	12	3.68 (1.071)	มาก	0	14	40	41	9	3.43 (0.833)	มาก
9. ด้านกลไกการตลาดและการเชื่อมโยงการผลิตทางการเกษตร	0	4	16	6	14	3.75 (1.056)	มาก	0	11	41	41	11	3.50 (0.824)	มาก
10. ด้านการรวมกลุ่มและสหกรณ์	0	3	19	10	8	3.58 (0.903)	มาก	2	18	46	33	5	3.20 (0.852)	ปานกลาง
11. ด้านการทำบัญชีฟาร์ม	0	5	20	10	5	3.38 (0.868)	ปานกลาง	4	23	46	31	0	3.00 (0.824)	ปานกลาง
						3.57 (0.518)	มาก						3.38 (0.586)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ความต้องการ	สมาชิก(N=40)						ผู้ใช้บริการ(n=104)							
	ระดับความต้องการ (จำนวน)					μ σ	ความ หมาย	ระดับความต้องการ (จำนวน)					□ (S.D)	ความ หมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
การร่วมหุ้น/สร้างกองทุน	0	5	20	11	4	3.35 (0.834)	ปานกลาง	5	20	45	27	7	3.11 (0.954)	ปานกลาง
การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน กลุ่มสมาชิก สพก.	0	4	21	10	5	3.40 (0.841)	ปานกลาง	7	18	43	33	3	3.07 (0.938)	ปานกลาง
การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ยสารชีวภัณฑ์ ฯลฯ	0	2	8	13	17	4.13 (0.915)	มาก	0	3	16	33	52	4.29 (0.832)	มากที่สุด
การได้รับความช่วยเหลือตามโครงการ ต่างๆเป็นอันดับแรก	0	2	8	12	18	4.15 (0.921)	มาก	0	2	14	37	51	4.32 (0.779)	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ศพก. มีความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. ในด้านการถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม ด้านการร่วมหุ้น/สร้างกองทุน ด้านการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมาชิก ศพก. ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และด้านการได้รับความช่วยเหลือตามโครงการต่างๆเป็นอันดับแรก ปรากฏดังนี้

ด้านการถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม พบว่า สมาชิกมีความต้องการในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.57 และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมาก ได้แก่ ด้านการใช้ปุ๋ย, ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน, ด้านการปลูกพืช, ด้านระบบน้ำและการบริหารจัดการน้ำ, ด้านกลไกการตลาดและการเชื่อมโยงการผลิตทางการเกษตร, ด้านเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร, ด้านการรวมกลุ่มและสหกรณ์ และด้านเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ คะแนนเฉลี่ย 3.93, 3.88, 3.78, 3.75, 3.75, 3.68, 3.58, 3.53 ตามลำดับ ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการทำบัญชีฟาร์ม, ด้านการเลี้ยงสัตว์ และด้านการประมง คะแนนเฉลี่ย 3.38, 3.15, 2.93 ตามลำดับ ส่วนผู้ใช้บริการมีความต้องการในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.38 และเมื่อพิจารณา ในแต่ละประเด็นพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับมาก ได้แก่ ด้านการใช้ปุ๋ย, ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน, ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่, ด้านระบบน้ำและการบริหารจัดการน้ำ, ด้านกลไกการตลาดและการเชื่อมโยงการผลิตทางการเกษตร, ด้านการปลูกพืช และด้านเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร คะแนนเฉลี่ย 3.68, 3.59, 3.59, 3.57, 3.50, 3.49, 3.43 ตามลำดับ ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเลี้ยงสัตว์, ด้านการรวมกลุ่มและสหกรณ์, ด้านการทำบัญชีฟาร์ม และด้านการประมง คะแนนเฉลี่ย 3.23, 3.20, 3.00, 2.89 ตามลำดับ

ด้านการร่วมหุ้น/สร้างกองทุน พบว่า สมาชิกมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.35 ส่วนผู้ใช้บริการมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.11

ด้านการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมาชิก ศพก. พบว่า สมาชิกมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.40 ส่วนผู้ใช้บริการมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.07

ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย สารชีวภัณฑ์ ฯลฯ พบว่า สมาชิกมีความต้องการอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.13 ส่วนผู้ใช้บริการมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.29

ด้านการได้รับความช่วยเหลือตามโครงการต่างๆ เป็นอันดับแรก พบว่า สมาชิกมีความต้องการอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.15 ส่วนผู้ใช้บริการมีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.32

สรุปได้ว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการได้รับความช่วยเหลือตาม โครงการต่างๆ เป็นอันดับแรก ส่วนความต้องการในระดับมาก พบว่า สมาชิกต้องการกิจกรรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม, การสนับสนุน ปัจจัยการผลิต และการได้รับความช่วยเหลือตาม โครงการต่างๆเป็นอันดับแรก และความต้องการ ระดับปานกลาง พบว่า สมาชิกต้องการการร่วมหุ้น/สร้างกองทุน, การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ผู้ใช้บริการต้องการกิจกรรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม, การร่วมหุ้น/สร้างกองทุน และการจดทะเบียน วิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 5 กระบวนการดำเนินงานของ ศพก. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

ปัญหา และจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของ ศพก.

จากการ Focus Group คณะกรรมการ ศพก. ที่ได้รับการแต่งตั้งระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลดังนี้

5.1 ข้อมูลกระบวนการดำเนินงานของ ศพก.

5.1.1 ด้านกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี

- 1) เกษตรกรเป้าหมายในพื้นที่มีการประกอบอาชีพตามชนิดสินค้าหลักใน อำเภอ คือการทำสวนลำไย
- 2) ได้มีการคัดเลือกเกษตรกรผู้นำในทุกตำบลที่จะทำหน้าที่ในการถ่ายทอด ความรู้และเทคโนโลยีมาเพื่อแลกเปลี่ยนโดยผ่านการคัดเลือกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) ได้มีการพัฒนาเกษตรกรผู้นำเพื่อให้มีความรู้ และสามารถเป็นวิทยากร ถ่ายทอดความรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการเข้าฝึกอบรมใน โครงการต่างๆ ของทางกรมส่งเสริมการเกษตรและ โครงการของหน่วยงานภาคี เมื่อฟังการบรรยายเสร็จแล้ว จะมี การลงมือปฏิบัติเพื่อให้มีความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้จริง และสามารถต่อยอดโดยการนำไป สาธิตแก่สมาชิก ศพก. เกษตรกรทั่วไปในชุมชน บุคคลใกล้ชิด และเกษตรกรนอกชุมชนได้
- 4) เกษตรกรผู้นำได้ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในชุมชนของตนโดยใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการลงมือทำร่วมกัน เช่น การขยายเชื้อแบคทีเรีย บีที และ บีเอส ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และเมื่อครบกำหนดเวลาในการนำไปใช้ ก็ให้สมาชิกนำภาชนะมาแบ่ง

เพื่อนำไปใช้ในสวนของสมาชิก และมีการจำหน่ายให้แก่เกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกในราคาถูก นอกจากนี้ หน่วยงานภาคี ได้มีการพาเกษตรกรเครือข่ายเข้ามาเยี่ยมชม เพื่อศึกษาดูงานภายใน ศพก. อีกด้วย

5.1.2 ด้านกระบวนการให้บริการ

1) เกษตรกรทั่วไปสามารถเข้ามาใช้บริการทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร ปรึกษาปัญหาต่างๆ และได้รับการช่วยเหลือได้ตรงตามต้องการ ตรงประเด็น ทันท่วงที ต่อสถานการณ์ เช่นเกษตรกรเข้ามาปรึกษาเรื่องการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อใช้ในสวน เจ้าของ ศพก. ได้ให้คำแนะนำ เรื่องต้นทุน และประสานผู้รับเหมา, เรื่องการใช้สารชีวภัณฑ์ บีที ในการกำจัดเพลี้ยหอยข้าวตอกซึ่งเป็นแมลงชนิดปากดูดน้ำเลี้ยงพืช โดยเกาะแน่นตามใบ ซอกกาบใบ ลำต้น ทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโต ทрудโทรม ใบมีสีเหลือง ช่อดอกสั้น ขนาดดอกเล็กลงอย่างมาก และถ้ามีการทำลายมากๆ พืชอาจเหี่ยวจนถึงตายได้ โดยเจ้าของ ศพก. ได้แนะนำให้ฉีดพ่นเชื้อ บีที ในช่วงเย็น ห่างกัน 7-10 วัน เมื่อพ่นไปประมาณ 5 วัน จะสังเกตเห็นว่าเพลี้ยหอยข้าวตอก ร่วงลงมาจากต้นลำไย เนื่องจากถูกเชื้อ บีที ทำลาย เป็นต้น

2) ได้มีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ และสื่อต่างๆ โดยการใช้ ศพก. ในการเป็นศูนย์กลางการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ จัดงานต่างๆ ของหน่วยงานภาคี เพื่อให้เกษตรกรได้รู้จัก ศพก. และใช้ประโยชน์จาก ศพก. ให้ได้มากที่สุด เช่น การจัดอบรมเกษตรกร โครงการอบรมเพิ่มผลิตภาพการผลิตแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี 58/59, การฝึกอบรมของหน่วยงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด, การฝึกอบรมของหน่วยงานกระทรวงพลังงาน, การฝึกอบรมของหน่วยงานกรมส่งเสริมสหกรณ์, การจัดงานวัน Field day เป็นต้น

5.1.3 ด้านการบูรณาการการทำงาน

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว สถานีพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการยางแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกับเจ้าของ ศพก. ในการกำหนดฐานเรียนรู้ จัดทำหลักสูตร ดำเนินการ และประเมินผลการเรียนรู้

2) ศพก. มีการพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานเพื่อความพร้อมในการให้บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อสร้างศาลาเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกในศาลาเรียนรู้ จำนวนเงิน 150,000 บาท จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เกษตรกรในชุมชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าของศูนย์ โดยการดำเนินการฝึกอบรมของหน่วยงานภาคีในแต่ละครั้ง จะใช้ ศพก. เป็นจุดเรียนรู้ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงาน

เกษตรอำเภอ จัดตั้ง ศูนย์จัดการศัตรูพืชและดินปุ๋ยชุมชนและอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ, การจัดตั้งแปลงใหญ่ใน ศพก. และอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่ เป็นต้น

3) หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร ด้านอื่นๆ และเข้ามาให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรในชุมชนหลายหน่วยงาน เช่น สถานีพัฒนาที่ดิน ได้อบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการวิเคราะห์ดิน สนับสนุนสารเร่งพด.ต่างๆแก่สมาชิก และสาธิตการทำปุ๋ยน้ำ, สำนักงานประมงอำเภอจัดอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงปลา และการแปรรูปปลาตาก, สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และการทำวัคซีน สนับสนุนพันธุ์ ไก่ประดู่หางดำและวัคซีนให้กับเจ้าของศูนย์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงไก่, สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์อบรมให้ความรู้เรื่องการทำบัญชีฟาร์ม บัญชีต้นทุน, สำนักงานสหกรณ์จังหวัด อบรมให้ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม, กรมวิชาการเกษตรอบรมให้ความรู้เรื่องและสาธิตการผสมปุ๋ย และเทคโนโลยีการผลิตพืช พร้อมสนับสนุนปุ๋ยที่ผสมแล้ว ให้แก่เกษตรกรที่เข้าอบรม, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการตลาด และการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด, สำนักงานชลประทานอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำ และการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า, สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเข้าร่วมชี้แจงโครงการและจัดฝึกอบรมในส่วนที่เกี่ยวข้อง, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรอบรมให้ความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิต ข่าวสารด้านการเกษตร และให้เจ้าของศูนย์เข้ารับการอบรมหลักสูตรอาสาสมัครกิจการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร ในฐานะพี่เลี้ยงที่ดำเนินการมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง ศพก. ร่วมดำเนินในทุกกิจกรรมของทุกหน่วยงานที่ใช้ ศพก. เป็นจุดเรียนรู้และสถานที่ในการจัดการฝึกอบรม

5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

5.2.1 ด้านเจ้าของ ศพก.

1) เจ้าของ ศพก. มีความรู้ ทักษะมีความเชี่ยวชาญในอาชีพเป็นอย่างมาก และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรเนื่องจากประสบการณ์กว่ายี่สิบปีในการทำสวนลำไย และมีความใฝ่รู้ แม้อายุจะมากแต่ยังหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เรื่อยๆ ไม่หยุดนิ่งที่จะพัฒนาให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

2) เจ้าของ ศพก. ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผลจากการทำลำไยนอกฤดู โดยการแบ่งสวนลำไย ออกเป็น 3 ส่วน ทำนอกฤดู 2 ส่วน อีกหนึ่งส่วนให้ออกตามฤดูกาล แต่มีการใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์ ทุกรอบทั้งในและนอกฤดู

3) เจ้าของ ศพก. มีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติกิจกรรมในสวนลำไย ไม่ว่าจะเป็น การแบ่งสวน ทำลำไยนอกฤดู การวางระบบน้ำในสวน การขยายเชื้อชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในการป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืช

4) เจ้าของ ศพก. สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ได้ในเรื่อง การผลิตลำไยนอกฤดู, การนำเทคโนโลยีการใช้น้ำแบบสปริงเกอร์, การใช้ปุ๋ยอินทรีย์โดยเทคนิคการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย และสารชีวภัณฑ์ใช้เพื่อลดต้นทุนและทดแทนสารเคมี, ผลผลิตลำไยมีความปลอดภัยตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี (GAP), แบ่งเกรดผลผลิตลำไยเพื่อกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ชัดเจน ได้แก่ ลำไยเกรด AA และ A จำหน่ายให้กับห้างที่รับซื้อเพื่อการส่งออก ลำไยเกรดจำหน่ายแก่พ่อค้าคนกลางหรือผู้รวบรวมในท้องถิ่นเพื่อการบริโภคในประเทศ และลำไยร่วงจำหน่ายแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ, กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาด จะเน้นเรื่องลำไยคุณภาพดี ผิวสวย มีความปลอดภัยของผลผลิตลำไย

5.2.2 ด้านแปลงเรียนรู้

1) แปลงเรียนรู้เป็นแปลงของเกษตรกรเจ้าของ ศพก.เอง มีพื้นที่ทั้งหมด 13 ไร่ (เป็นแปลงที่ติดกัน 2 แปลง พื้นที่ 10 ไร่ และ 3 ไร่)

2) แปลงเรียนรู้สามารถใช้ในการสาธิตให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้ได้อย่างแท้จริงเนื่องจาก เจ้าของ ศพก.ลงมือทำเอง มีการจดบันทึกตารางการปฏิบัติงานทั้งหมดในรอบปี และมีการแบ่งส่วนของสวนอย่างชัดเจนในการทำลำไยนอกฤดู และหน่วยงานภาคี ได้สนับสนุนป้าย บอร์ด วารสาร เอกสารแนะนำองค์ความรู้ด้านต่างๆ ไว้ใน ศพก.ด้วย

5.2.3 ด้านหลักสูตรการเรียนรู้

1) เนื้อหาวิชาในแต่ละวิชาที่แต่ละหน่วยงานได้เข้ามาดำเนินจัดฝึกอบรมใน ศพก.แล้วแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงเช่น การอบรมเรื่องการผสมปุ๋ยใช้เองตามความต้องการของพืชในแต่ละช่วง การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ส่วนทางอ้อม เช่น การอบรมการทำบัญชีเพื่อทราบรายรับ รายจ่าย ต้นทุนการผลิต เพื่อที่จะได้ทราบต้นทุน-กำไร การอบรมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ เป็นต้น

2) สามารถตอบโจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร ได้มากพอสมควร เนื่องจาก ในภาพรวมสภาพปัญหาหลักคือ โรคและแมลง ต้นทุนการผลิตที่สูง คุณภาพ และราคาผลผลิตที่ผันผวน แนวทางการส่งเสริมการผลิต เพื่อความปลอดภัย เพื่อเพิ่มคุณภาพ เพื่อลดต้นทุน และแนวทางการแก้ไขปัญหา จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่โดยสภาพพื้นที่และการปฏิบัติทางการเกษตรของเกษตรกรแต่ละคนไม่เหมือนกัน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึง

แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องอาศัยการศึกษาเพิ่มเติม และการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละรายด้วย เช่น ปัญหาเรื่องน้ำในฤดูแล้ง หากไม่อยู่ในเขตชลประทานหรือไม่มีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง เกษตรกรต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหา เช่น แหล่งน้ำบาดาลสาธารณะ หรือหากพบว่ามีแหล่งน้ำใต้ดินอยู่ในบริเวณสวน และมีงบประมาณเพียงพอสามารถขุดเจาะมาใช้เพื่อเป็นแหล่งน้ำให้กับสวนลำไยก็จะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

3) เนื้อหาวิชาส่วนมากถูกกำหนดขึ้น โดยนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามชนิดพืชหลัก และปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ ส่วนเจ้าของ ศพก.ถึงแม้ว่าจะมีส่วนร่วมน้อยในการกำหนดเนื้อหาวิชา แต่ เจ้าของ ศพก.จะมีส่วนร่วมในเรื่องของการเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเนื้อหาวิชาแต่ละวิชาที่เกี่ยวข้อง

5.2.4 ด้านฐานเรียนรู้

1) เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

(1) ศพก. มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเป็นของตนเอง มีการวางระบบน้ำในกิจกรรมการเกษตร โดยการนำเทคโนโลยีการใช้น้ำแบบสปริงเกอร์มาใช้

(2) ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน โดยระบบการให้น้ำ สามารถลดค่าจ้างแรงงานในการให้น้ำสวนลำไย และสามารถให้น้ำตามปริมาณความต้องการของลำไยและสถานะอากาศในแต่ละช่วง

2) เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย

(1) เจ้าของ ศพก.ใช้วิธีการนำปุ๋ยคอกมาโรยบริเวณรอบโคนต้นและทรงพุ่ม ช่วงหลังการตัดแต่งกิ่ง ประมาณ 10 กิโลกรัมต่อต้น โดยไม่ต้องกวาดใบทิ้ง ให้น้ำลำไยตามปกติ ปล่อยให้ใบที่ร่วงอยู่เพื่อเป็นการพลิก และผสมปุ๋ยตามธรรมชาติ ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน คือลดการใช้ปุ๋ยเคมี และช่วยฟื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดินหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเตรียมดินต่อไป

3) เรื่องเทคนิคการใช้สารโพแทสเซียมคลอไรด์

(1) เจ้าของ ศพก.มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม คือ สารฯชุดพ่นอัตรา 1 ถึง (200 ลิตร)ต่อลำไย 15 ต้น เนื่องจากลำไยมีทรงพุ่มใหญ่ ต้องใช้สารฯชุดพ่นในปริมาณที่มากกว่า ลำไยที่มีทรงพุ่มเล็ก(อัตราที่ใช้ 1 ถึงต่อลำไย 30 ต้น) ซึ่งทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน คือ ลำไยออกดอกทุกครั้งหลังการฉีดพ่นสารฯ 21-28 วัน การแบ่งโซนของสวนในการฉีดพ่นสารแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ โซนที่ 1 ฉีดพ่นสารในช่วงเดือนธันวาคม (เก็บผลผลิตเดือนกรกฎาคม) โซนที่ 2 ช่วงเดือนมิถุนายน (เก็บผลผลิตเดือนมกราคม) โซนที่ 3 ช่วงเดือนตุลาคม (เก็บผลผลิตเดือนพฤษภาคม)

4) เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

(1) ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชเป็นหลัก เช่น เชื้อแบคทีเรีย บีที มีช่วงเวลาที่ใช้ชัดเจนแน่นอน เช่น ช่วงตั้งแต่ลำไยลูกเล็กเท่าหัวไม้ขีดไฟ ไปจนถึงลูกโต ใช้ บีที ฉีดพ่นเพื่อป้องกันหนอนเจาะข้าวผล และป้องกันเพลี้ยหอยข้าวตอก เพลี้ยแป้ง ที่ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ, ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ในการป้องกันกำจัดเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรค โดยมีอัตราการใช้ที่เหมาะสม (อัตราการใช้ 1 ถึงต่อลำไย 15 ต้น) ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน

5.2.5 ด้านอื่นๆ

- 1) ที่ตั้งของ ศพก. อยู่ในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย มีศาลาเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
- 2) เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต ให้บริการทางการเกษตร ตรงตามวัตถุประสงค์ของ ศพก.
- 3) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ ศพก. ผ่านทางการประชุม อบรม วารสาร เอกสารแนะนำ ป้ายไว้นิลประชาสัมพันธ์ฯ
- 4) หน่วยงานภาคีได้มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้กับสมาชิกศพก.
- 5) หน่วยงานภาคีได้ใช้ ศพก. เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน
- 6) ตั้งแต่มีการจัดตั้ง ศพก. ขึ้น การดำเนินโครงการดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ทำให้เกษตรกร โดยเฉพาะชาวสวนลำไย ได้รับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเคมีลดลงใช้สารชีวภัณฑ์มากขึ้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในศูนย์ฯมากขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิตได้จริงจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าของศูนย์ฯ
- 7) ตั้งแต่มีการจัดตั้ง ศพก.ขึ้น หน่วยงานภาคีและคณะกรรมการ ศพก. มีความพึงพอใจด้านการพัฒนาศาลาเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น เครื่องเสียง เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ ห้องเก็บของ ห้องน้ำ เป็นต้น
- 8) กรรมการ ศพก. ให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของศพก. ทุกครั้งที่ได้รับเชิญเข้าร่วมกิจกรรม หรือการเข้าร่วมประชุมหารือเพื่อพัฒนา ศพก.
- 9) กรรมการ ศพก. บางท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้งศูนย์ฯ เนื่องจาก ศพก. นี้เป็นศูนย์ฯ ที่จัดตั้งขึ้นก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ศพก. แต่คณะกรรมการ ศพก. บางท่านที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นบุคคลที่อยู่ในชุมชน หรืออยู่ชุมชนใกล้เคียงอยู่แล้ว จึงได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้ง ศพก.
- 10) ผู้นำให้การสนับสนุนมากโดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่เป็นที่ตั้งของ ศพก.

11) สมาชิกให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ ศพก. ทุกครั้ง เช่น การฝึกอบรม โครงการอบรมเพิ่มผลิตภาพแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งฯ โครงการแปลงใหญ่ลำไย เตรียมความพร้อม โครงการศูนย์จัดการศัตรูพืชและดินปุ๋ยชุมชน และโครงการของหน่วยงานภาคีที่เข้ามาใช้ ศพก. เป็นจุดเรียนรู้โครงการต่างๆ อีกหลายโครงการ

12) เจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานภาคี สามารถดูแล ให้คำปรึกษาและมีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร

13) ภาครัฐมีการสนับสนุนงบประมาณ และมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5.3 ปัญหาของ ศพก.

5.3.1 ด้านเจ้าของ ศพก.

ปัญหา	ยังไม่มีผู้สืบทอดเจตนาธรรมณ์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพในรุ่นต่อไป
ข้อเสนอแนะ	ค้นหา คัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพต่อจากเจ้าของ ศพก. คนปัจจุบัน

5.3.2 ด้านแปลงเรียนรู้

ปัญหา	ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีการเพิ่มขนาดของผลลำไย
ข้อเสนอแนะ	ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้เกิดการทดลองใช้เทคโนโลยีการเพิ่มขนาดของผลผลิตลำไย เป็นบางส่วนของสวนก่อน แล้วค่อยๆ ต่อยอดการปฏิบัติต่อไป

5.3.3 ด้านหลักสูตรการเรียนรู้

ปัญหา	หลักสูตรยังไม่ครอบคลุม และยังไม่ตอบโจทย์ไม่ได้ทั้งหมด
ข้อเสนอแนะ	ศพก. ควรมีหลักสูตรที่จำเป็นต่อการผลิตลำไยตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด และควรส่งเสริมเพิ่มเติมด้านอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกร

5.3.4 ด้านฐานการเรียนรู้

ปัญหา	ฐานเรียนรู้มีน้อยเกินไป (4 ฐานเรียนรู้) ยังไม่ครอบคลุมสถานการณ์การผลิตตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ
-------	---

ข้อเสนอแนะ จัดให้มีฐานเรียนรู้เพิ่มเติมของแต่ละหน่วยงานพร้อมเอกสารเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมเยินได้ศึกษา และควรปรับเปลี่ยนฐานเรียนรู้ไปตามนวัตกรรมที่มาใหม่ และดีกว่าเดิม

5.3.5 ด้านอื่นๆ

ปัญหา 1) ขาดเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต
2) ขาดที่จอดรถ ด้วยสถานที่เป็นสวนลำไย จึงทำให้เกษตรกรที่มาใช้บริการศูนย์ฯ ไม่ค่อยมีที่จอดรถ ต้องจอดใต้ต้นลำไยบ้าง บนถนนบ้าง

ข้อเสนอแนะ 1) ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคี หรือส่วนท้องถิ่น อำนาจความสะดวกเรื่องการจัดหาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารเพื่อพัฒนาศูนย์ฯต่อไป
2) หน่วยงานภาคีประสานองค์กรส่วนท้องถิ่นในการจัดหาพื้นที่ว่าง หรือพื้นที่ใกล้เคียงที่พอจะอนุเคราะห์เป็น

5.4 การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางพัฒนา ศพก.

5.4.1 การวิเคราะห์ SWOT ศพก.

- 1) จุดแข็ง : มีเจ้าของ ศพก. ที่มีความขยัน อดทน ใฝ่รู้ มีจิตอาสา ทุ่มทะเลียมสละเพื่อชุมชนและส่วนรวม ที่ตั้ง ศพก.อยู่ในชุมชน เข้าถึงง่าย
- 2) จุดอ่อน : ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีการเพิ่มขนาดของผลลำไย ทางเข้าแคบ และที่จอดรถไม่เพียงพอ
- 3) โอกาส : หน่วยงานภาคีให้การสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ได้รับงบประมาณในการปรับปรุง ศพก. และจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรสมาชิก และผู้ให้บริการในหลายๆ โครงการ
- 4) อุปสรรค : องค์กรส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคี เพื่อพัฒนา ศพก. ไปด้วยกัน

5.4.2 แนวทางการพัฒนา ศพก.

- 1) ด้านเจ้าของ ศพก.: ค้นหา คัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ควบคู่ไปกับเจ้าของ ศพก.คนปัจจุบัน
- 2) ด้านแปลงเรียนรู้ : ใช้เทคโนโลยีเพิ่มคุณภาพผลผลิตเพิ่มเติม เช่น เพิ่มขนาดของผล โดยใช้การตัดแต่งช่อผล และการใช้สารคล้ายบราสซิโนในการฉีดพ่น เป็นต้น
- 3) ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ : ศพก. ควรมีหลักสูตรที่จำเป็นต่อการผลิตลำไย ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และควรส่งเสริมเพิ่มเติมด้านอาชีพเสริมให้แก่สมาชิกของ ศพก. ด้วย

- 4) ด้านฐานการเรียนรู้: จัดให้มีฐานเรียนรู้เพิ่มเติมของแต่ละหน่วยงานพร้อมเอกสาร เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมได้ศึกษา และควรปรับเปลี่ยนฐานเรียนรู้ไปตามนวัตกรรมที่ใหม่ และดีกว่าเดิม
- 5) ด้านอื่นๆ: จัดให้มีสถานที่จอดรถสำหรับผู้มาใช้บริการ ศพก.

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำแนกเป็น 3 ส่วนคือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร 3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร 4) ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบ และความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 5) กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ปัญหา และจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยเก็บข้อมูลจากสมาชิก สพก. อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำนวนสมาชิก 40 คน ส่วนผู้ให้บริการ สพก. คัดเลือกจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี 2558/59 และจากปัญหาราคาสินค้าเกษตร โดยการสุ่มตัวอย่างจากเกษตรกร 210 คน และทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการคำนวณตัวอย่างที่เหมาะสมของ Yamane (Yamane, 1973) ในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 93 หรือ กำหนดค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.07 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการเก็บข้อมูลโดยวิธี Focus Group จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน และคณะกรรมการ สพก. ระดับอำเภอที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 13 คน รวม 23 คน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ผลการวิจัยจากสมาชิก ศพก และผู้ใช้บริการ ศพก.

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการเป็นเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนเกือบเท่ากันแต่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง สมาชิก ศพก. มีอายุเฉลี่ย 54.23 ปี ส่วนผู้ใช้บริการมีอายุเฉลี่ย 50.88 ปี ทั้งสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ และมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา สมาชิก ศพก. มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.85 คน ส่วนผู้ใช้บริการมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.53 คน สมาชิก ศพก. ส่วนมากเป็นสมาชิกสถาบันอื่น และสมาชิกเกินครึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ส่วนผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสถาบันอื่น มีจำนวนเกือบครึ่งที่เป็นกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทั้งสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไม่มีสถานะทางสังคม สมาชิก ศพก. เป็นประธาน 1 คน กรรมการ ศพก. 5 คน และที่เหลือเป็นสมาชิก ส่วนผู้ใช้บริการทั้งหมดไม่มีตำแหน่งใน ศพก. สมาชิก ศพก. ทั้งหมดมีเหตุผลในการใช้บริการ ศพก. คือเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนผู้ใช้บริการเกือบทั้งหมดมีเหตุผลในการใช้บริการ ศพก. คือเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และผู้ใช้บริการเกือบครึ่งมีเหตุผลในการใช้บริการ ศพก. เพื่อการได้รับปัจจัยในโอกาสต่างๆ จำนวนแรงงานภาคการเกษตรของสมาชิก ศพก. เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.98 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 1.33 คน ส่วนจำนวนแรงงานภาคการเกษตรของผู้ใช้บริการ เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.17 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 1.00 คน สถานะการกู้ยืมเงินของสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการ ส่วนใหญ่มีการกู้ยืม และเป็นการกู้จากกองทุนหมู่บ้านมากกว่าครั้ง รองลงมากู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การประกอบอาชีพหลักของสมาชิก ศพก. ส่วนใหญ่คือทำการเกษตรและรับจ้างทั่วไปในจำนวนที่เท่ากัน อาชีพรองเกินครึ่งคือทำการเกษตร เพียงส่วนน้อยที่ไม่มีอาชีพรอง ส่วนการประกอบอาชีพหลักของผู้ใช้บริการครึ่งหนึ่งประกอบการเกษตร รองลงมา รับจ้างทั่วไป อาชีพรองประกอบการเกษตรและรับจ้างทั่วไป เพียงส่วนน้อยที่ไม่มีอาชีพรอง การถือครองที่ดินของสมาชิก ศพก. ส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นของตนเอง เฉลี่ย 4.01 ไร่ ส่วนน้อยมีพื้นที่เช่า เฉลี่ย 0.85 ไร่ การถือครองที่ดินของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นของตนเองเฉลี่ย 3.79 ไร่ ส่วนน้อยมีพื้นที่เช่า เฉลี่ย 0.62 ไร่

2) สภาพการทำสวนลำไย

สมาชิก ศพก. มีประสบการณ์การทำสวนลำไยเฉลี่ย 10.85 ปี ส่วนผู้ใช้บริการมีประสบการณ์การทำสวนลำไยเฉลี่ย 11.84 ปี สมาชิก ศพก. มีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 4.88 ไร่ ผู้ใช้บริการมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 4.42 ไร่ สมาชิก ศพก. มีลำไยอายุเฉลี่ย 14.75 ปี ผู้ใช้บริการมีลำไยอายุเฉลี่ย 14.52 ปี สมาชิก ศพก. มีลำไยขนาดทรงพุ่มเฉลี่ย 5.0 เมตร ผู้ใช้บริการมีลำไยขนาดทรง

พุ่มเฉลี่ย 5.65 เมตร แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำสวนลำไยของสมาชิกส่วนใหญ่คือบาดาลน้ำตื้นส่วนตัว มีเพียงส่วนน้อยใช้น้ำจากคลองชลประทาน ส่วนผู้ให้บริการเกินครึ่งใช้น้ำจากบาดาลน้ำลึกสาธารณะ ร่องลงมาคือบาดาลน้ำตื้นส่วนตัว และบาดาลน้ำลึกส่วนตัว ผลผลิตลำไยของสมาชิกส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 1,000 – 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย 1,403.75 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนผลผลิตลำไยของผู้ให้บริการเกือบครึ่งอยู่ระหว่าง 1,000 – 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ ร่องลงมาอยู่ระหว่าง 1,501 – 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ย 1,704.13 กิโลกรัมต่อไร่ ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิตของสมาชิก สพก. ส่วนมากเป็นแบบไม่ได้เก็บเอง (ขายเหมาสวน) ปริมาณผลผลิตขนาด AA เฉลี่ยร้อยละ 36.2 ของผลผลิตทั้งหมด ขนาด A เฉลี่ยร้อยละ 43.43 ของผลผลิตทั้งหมด ปริมาณผลผลิตขนาด B เฉลี่ยร้อยละ 19.51 ของผลผลิตทั้งหมด และขนาด C เฉลี่ยร้อยละ 0.86 ของผลผลิตทั้งหมด ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิตของผู้ให้บริการส่วนมากเป็นการขายเหมาสวน ปริมาณผลผลิตขนาด AA เฉลี่ยร้อยละ 46.3 ของผลผลิตทั้งหมด ขนาด A เฉลี่ยร้อยละ 38.45 ของผลผลิตทั้งหมด ปริมาณผลผลิตขนาด B เฉลี่ยร้อยละ 15.45 ของผลผลิตทั้งหมด และขนาด C เฉลี่ยร้อยละ 0.15 ของผลผลิตทั้งหมด ส่วนน้อยของสมาชิกที่เก็บผลผลิตเอง มีปริมาณผลผลิตขนาด AA เฉลี่ยร้อยละ 29.0 ของผลผลิตทั้งหมด ขนาด A เฉลี่ยร้อยละ 48.0 ของผลผลิตทั้งหมด ปริมาณผลผลิตขนาด B เฉลี่ยร้อยละ 22.6 ของผลผลิตทั้งหมด และขนาด C เฉลี่ยร้อยละ 0.4 ของผลผลิตทั้งหมด ส่วนน้อยของผู้ให้บริการที่เก็บเกี่ยวผลผลิตเองมีปริมาณผลผลิตขนาด AA เฉลี่ยร้อยละ 45.0 ของผลผลิตทั้งหมด ขนาด A เฉลี่ยร้อยละ 30.0 ของผลผลิตทั้งหมด ปริมาณผลผลิตขนาด B เฉลี่ยร้อยละ 23.75 ของผลผลิตทั้งหมด และขนาด C เฉลี่ยร้อยละ 1.25 ของผลผลิตทั้งหมด เกษตรกรสมาชิก สพก. ส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตลำไยให้กับพ่อค้าคนกลางและเกือบครึ่งจำหน่ายให้กับห้าง ส่วนผู้ให้บริการส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตลำไยให้กับพ่อค้าคนกลาง และเกินครึ่งจำหน่ายให้กับห้าง สมาชิก สพก. ส่วนใหญ่เคยประสบภัย มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เคยประสบภัย ส่วนใหญ่ประสบภัยแล้ง ร่องลงมาแมลงระบาด ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เคยประสบภัย มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เคยประสบภัย ส่วนใหญ่ประสบภัยแล้ง ร่องลงมาวอดภัย

เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ประเด็นการเลือกพื้นที่ สมาชิก สพก. ทั้งหมดดินมีการระบายน้ำได้ดี เป็นที่โล่งแจ้ง เป็นพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี ส่วนมากดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินตะกอนที่มีความสมบูรณ์ และเป็นที่ยาบริบดิน หรือเนินเล็กน้อย ผู้ให้บริการทั้งหมด ดินมีการระบายน้ำได้ดี เป็นที่โล่งแจ้ง ส่วนมากดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินตะกอนที่มีความสมบูรณ์ เป็นที่ยาบริบดิน หรือเนินเล็กน้อย และเป็นพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี ประเด็นการเตรียมพื้นที่ สมาชิก สพก. และผู้ให้บริการส่วนมาก มีการวางผังปลูกวางระบบการให้น้ำ และมีการขุดหลุมปลูกให้เหมาะสมกับความสมบูรณ์ของดินมีการไถบุกเบิก และปรับพื้นที่ให้เรียบก่อนการปลูก ส่วนน้อยมีการรองก้นหลุมปลูกด้วยดินชั้นบนผสมปุ๋ยคอก 10 กิโลกรัม

และปุ๋ยเคมีสูตร 0-3-0 อัตรา 100 กรัม ประเด็นการปลูก สมาชิก ศพก. ส่วนมากปลูกลำไยในช่วงต้นหรือกลางฤดูฝนมีการใช้ไม้หลักปักมัดยึดต้นไม้ให้โยกคลอนเมื่อลมพัด และ ก่อนปลูกได้คลี่รากที่ม้วนพับในถุง กิ่งตอน ให้รากแผ่กระจายออก ประมาณครึ่งมีการทำร่มเงาหรือตาข่ายพรางแสงเมื่อปลูกเสร็จ ผู้ใช้บริการเกือบทั้งหมดปลูกลำไยในช่วงต้นหรือกลางฤดูฝน และมีการใช้ไม้หลักปักมัดยึดต้นไม้ให้โยกคลอนเมื่อลมพัด ส่วนใหญ่ ก่อนปลูกได้คลี่รากที่ม้วนพับในถุงกิ่งตอนให้รากแผ่กระจายออกและมีการทำร่มเงาหรือตาข่ายพรางแสงเมื่อปลูกเสร็จ ประเด็นการให้น้ำ สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ส่วนมากในช่วงฤดูแล้ง ให้น้ำห่างกัน 7-10 วัน มีการให้น้ำลำไยตามความต้องการน้ำรายวันและสภาพอากาศ และเริ่มให้น้ำเล็กน้อยเมื่อดอกบาน และเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ประเด็นการให้ปุ๋ย สมาชิก ศพก. ส่วนมากมีการให้ปุ๋ยตามขนาดทรงพุ่มในช่วงแตกใบอ่อน มีการให้ปุ๋ยตามปริมาณผลผลิตในช่วงติดผลถึงเก็บเกี่ยว ผู้ใช้บริการเกือบทั้งหมดมีการให้ปุ๋ยตามปริมาณผลผลิตในช่วงติดผลถึงเก็บเกี่ยว และส่วนมากมีการให้ปุ๋ยตามขนาดทรงพุ่มในช่วงแตกใบอ่อน ประเด็นการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยว สมาชิก ศพก. ทั้งหมด และผู้ให้บริการเกือบทั้งหมด ได้มีการตัดแต่งกิ่งลำไยหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ประเด็นการป้องกันการโค่นล้ม สมาชิก ศพก. ส่วนมาก มีการค้ำยันกิ่ง ส่วนน้อยมีการปลูกไม้บังลม มีเพียงไม่กี่รายที่มีการเสริมรากโดยใช้ต้นตอที่มีรากแก้วเสริมความแข็งแรงให้กิ่งตอน ผู้ใช้บริการทั้งหมดมีการค้ำยันกิ่ง ส่วนน้อยที่มีการปลูกไม้บังลมและเสริมรากโดยใช้ต้นตอที่มีรากแก้วเสริมความแข็งแรงให้กิ่งตอน ประเด็นการปรับปรุงคุณภาพผล สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ส่วนมากมีการปรับปรุงสีผลโดยการพ่นอะซ็อกซีสไตรบิน (สารป้องกันกำจัดเชื้อรา) แต่ไม่มีเกษตรกรคนใดเลยที่มีการตัดแต่งช่อผลเพื่อให้ได้ขนาดของผลที่ใหญ่ขึ้น และฉีดพ่นสารคล้ายบราสซิโนเพื่อเพิ่มขนาดของผล ประเด็นการรดน้ำและกวาดใบแห้งหรือวัชพืชบริเวณโคนต้นก่อนลำไยออกดอก สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ส่วนใหญ่มีการรดน้ำและกวาดใบแห้งหรือวัชพืชบริเวณโคนต้นก่อนลำไยออกดอก ประเด็นการพ่นฟูสวน สมาชิก ศพก. ทั้งหมดมีการพ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัดโรคพืช และมีการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูลำไย ตั้งแต่ออกดอก จนถึงเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่หลังน้ำท่วมหรือฤดูน้ำหลากหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักรเพื่อป้องกันดินแน่น ผู้ใช้บริการทั้งหมด มีการพ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัดโรคพืช และมีการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูลำไย ตั้งแต่ออกดอก จนถึงเก็บเกี่ยว และส่วนมากหลังน้ำท่วมหรือฤดูน้ำหลากหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักรเพื่อป้องกันดินแน่น

3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกลำไย

เกษตรกรสมาชิก ศพก. ได้เข้าร่วมประชุมถ่ายทอดความรู้เฉลี่ย 7.65 ครั้ง ส่วนผู้ให้บริการได้เข้าร่วมประชุมถ่ายทอดความรู้เฉลี่ย 4.46 ครั้ง แหล่งการรับรู้จากบุคคล สมาชิก ศพก. การรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.93 บุคคลที่เป็นแหล่งรับรู้ระดับมาก

ที่สุด ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐอื่น เพื่อนเกษตรกร และเครือข่าย ระดับน้อย ได้แก่ ผู้นำชุมชน, โทรศัพท์, เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น และไลน์ เฟสบุ๊ก ระดับปานกลาง ได้แก่ กรรมการ ศพก. และอาสาสมัครเกษตร ส่วนผู้ใช้บริการ การรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.99 บุคคลที่เป็นแหล่งรับรู้ระดับมาก ได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับปานกลาง ได้แก่ เพื่อนเกษตรกร เครือญาติ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐอื่น อาสาสมัครเกษตร ผู้นำชุมชน กรรมการ ศพก. และเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น ระดับน้อย ได้แก่ โทรศัพท์ และไลน์ เฟสบุ๊ก แหล่งการรับรู้จากกลุ่ม สมาชิก ศพก. การรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.09 กลุ่มที่เป็นแหล่งรับรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การฝึกอบรม การประชุม การสัมมนา และการศึกษาดูงาน ส่วนผู้ใช้บริการ การรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.37 กลุ่มที่เป็นแหล่งรับรู้ในระดับมาก ได้แก่ การฝึกอบรม และการประชุม ระดับปานกลาง ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการสัมมนา แหล่งการรับรู้จากมวลชนสมาชิก ศพก. การรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.68 มวลชนที่เป็นแหล่งรับรู้ระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสือ/เอกสารคำแนะนำ, วารสาร, วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน, หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย, หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ (ดิจิทัล, ดาวเทียม, เคเบิล) ระดับน้อย ได้แก่ เว็บไซต์ต่างๆ ส่วนผู้ใช้บริการ การรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.88 มวลชนที่เป็นแหล่งรับรู้ระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสือ/เอกสารคำแนะนำ, โทรทัศน์(ดิจิทัล, ดาวเทียม, เคเบิล), วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน, หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย, วารสาร และหนังสือพิมพ์ ระดับน้อย ได้แก่ เว็บไซต์ต่างๆ

4) ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

ความพึงพอใจด้านเจ้าของ ศพก. สมาชิก ศพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.07 ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.66 ความพึงพอใจด้านแปลงเรียนรู้ สมาชิก ศพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.46 ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.00 ความพึงพอใจด้านหลักสูตรการเรียนรู้ สมาชิก ศพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.13 ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.69 ความพึงพอใจในด้านฐานเรียนรู้ เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า สมาชิก ศพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.31 ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.81 ความพึงพอใจในด้านฐานเรียนรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักได้ดั่งลำไย สมาชิก ศพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.15 ส่วนผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจใน

ภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.80 ความพึงพอใจด้านฐานเรียนรู้เรื่องเทคนิคการใช้สารคลอเรต สมาชิก สพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.11 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.74 ความพึงพอใจด้านฐานเรียนรู้เรื่องการป้องกันกำจัด ศัตรูพืช สมาชิก สพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.12 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.73 ความพึงพอใจด้านอื่นๆ เรื่องที่ตั้งของ ศูนย์ฯ (สปก.) สมาชิก สพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.50 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.36 ความพึงพอใจด้านอื่นๆ เรื่อง วัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ (สปก.) สมาชิก สพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากที่สุด คะแนน เฉลี่ย 4.26 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.70 ความพึงพอใจ ด้านอื่นๆ เรื่องกรรมการและสมาชิกของศูนย์ฯ (สปก.) สมาชิก สพก. มีความพึงพอใจในภาพรวม ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.57 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับปานกลาง คะแนน เฉลี่ย 3.31 ความพึงพอใจด้านอื่นๆ เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน สมาชิก สพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.59 ส่วนผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจใน ภาพรวมระดับปานกลางคะแนนเฉลี่ย 3.32

ความต้องการด้านการถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม สมาชิก สพก. มีความ ต้องการในภาพรวมระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.57 ส่วนผู้ให้บริการ มีความต้องการในภาพรวมระดับ ปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.38 ความต้องการด้านการร่วมหุ้น/สร้างกองทุน สมาชิก สพก. มีความ ต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.35 ส่วนผู้ให้บริการ มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.11 ความต้องการด้านการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมาชิก สพก. สมาชิก สพก. มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.40 ส่วนผู้ให้บริการ มีความต้องการอยู่ ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.07 ความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย สารชีวภัณฑ์ ฯลฯ สมาชิก สพก. มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.13 ส่วน ผู้ให้บริการ มีความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.29 ความต้องการด้านการได้รับความช่วยเหลือตาม โครงการต่างๆเป็นอันดับแรก สมาชิก สพก. มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.15 ส่วนผู้ให้บริการ มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.32

1.3.2 ผลจากการ Focus group เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการ สพก. ระดับ

อำเภอ

- 1) ข้อมูลกระบวนการดำเนินงานของ สพก.

ด้านกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี มีการคัดเลือกเกษตรกรผู้นำ พัฒนาเกษตรกรผู้นำเพื่อให้มีความรู้ และสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ โดยใช้กระบวนการ

เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้านกระบวนการให้บริการ เกษตรกรได้รับการบริการทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร ปรึกษาปัญหาต่างๆ และได้รับการช่วยเหลือได้ตรงตามต้องการ ตรงประเด็น ทันต่อสถานการณ์ มีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ และสื่อต่างๆ โดยการใช้ศูนย์ฯ (ศพก.) ในการเป็น ศูนย์กลางการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ จัดงานต่างๆ ของหน่วยงานภาคี เพื่อให้เกษตรกรได้รู้จัก ศพก. และใช้ประโยชน์จาก ศพก. ให้ได้มากที่สุด ด้านการบูรณาการการทำงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกับเจ้าของศูนย์ฯ ในการกำหนดฐานเรียนรู้ จัดทำหลักสูตร ดำเนินการ และประเมินผลการเรียนรู้ ศูนย์ฯ มีการพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานเพื่อความพร้อมในการให้บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อสร้างศาลาเรียนรู้ และตั้งอำนวยความสะดวกในศาลาเรียนรู้ จำนวนเงิน 150,000 บาท จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ด้านการใช้ประโยชน์ เกษตรกรในชุมชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าของศูนย์ฯ โดยตรง และโดยการดำเนินการฝึกอบรมของหน่วยงานภาคีในแต่ละครั้ง หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรด้านอื่นๆ และเข้ามาให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกร ในชุมชนหลายหน่วยงาน

2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

ด้านเจ้าของศูนย์ฯ (ศพก.) มีความรู้ ทักษะมีความเชี่ยวชาญในอาชีพ ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ มีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ได้ในเรื่อง การผลิตลำไยนอกฤดู, การนำเทคโนโลยีการใช้น้ำแบบสปริงเกอร์, การใช้ปุ๋ยอินทรีย์โดยเทคนิคการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย และสารชีวภัณฑ์ใช้เพื่อลดต้นทุนและทดแทนสารเคมี, ผลผลิตลำไยให้มีความปลอดภัยตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี (GAP), แบ่งเกรดผลผลิตลำไยเพื่อกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ชัดเจน ด้านแปลงเรียนรู้เป็นแปลงของเกษตรกรเจ้าของศูนย์ฯ (ศพก.) เอง มีพื้นที่ทั้งหมด 13 ไร่ สามารถใช้ในการสาธิตให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้ได้อย่างแท้จริงเนื่องจาก เจ้าของศูนย์ฯ ลงมือทำเอง มีการจดบันทึกตารางการปฏิบัติงานทั้งหมดในรอบปี ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาในแต่ละวิชาที่แต่ละหน่วยงานได้เข้ามาดำเนินการจัดฝึกอบรมใน ศพก. ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถตอบโจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร เนื้อหาวิชาส่วนมากถูกกำหนดขึ้น โดยนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามชนิดพืชหลัก และปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ ด้านฐานเรียนรู้ ทั้ง 4 ฐานการเรียนรู้ คือ เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย เทคนิคการใช้สารคลอเรต และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เจ้าของ ศพก. เป็นผู้ลงมือทำ ทำแล้วเกิดประโยชน์ เห็นผลชัดเจน สามารถเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรทั่วไปได้ เป็นอย่างดี ด้านอื่นๆ ศพก. อยู่ในชุมชน เข้าถึงได้ง่าย มีศาลาเรียนรู้ มีตั้งอำนวยความสะดวกใน

การเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ หน่วยงานภาคีได้มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้กับสมาชิก ศพก. ใช้ ศพก. เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานร่วมกันทำให้เกษตรกร โดยเฉพาะชาวสวนลำไย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเคมีลดลง กรรมการ ศพก. ให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ฯ ทุกครั้ง ผู้นำให้การสนับสนุน สมาชิกให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ฯ ทุกครั้ง ภาครัฐมีการสนับสนุนงบประมาณ และมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานภาคี สามารถดูแลให้คำปรึกษาและมีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร

3) ปัญหาของ ศพก.

ด้านเจ้าของ ศพก. ยังไม่มีผู้สืบทอดเจตนาธรรมณ์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ด้านแปลงเรียนรู้ ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีการเพิ่มขนาดของผลลำไย ด้านหลักสูตรการเรียนรู้ หลักสูตรยังไม่ครอบคลุม และยังคงตอบ โจทย์ไม่ได้ทั้งหมด ด้านฐานการเรียนรู้ ฐานเรียนรู้มีน้อยเกินไป ด้านอื่นๆ ขาดเทคโนโลยีการสื่อสาร (อินเทอร์เน็ต) และขาดที่จอดรถสำหรับผู้มาใช้บริการ ศพก.

4) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางพัฒนา ศพก.

จุดแข็ง มีเจ้าของ ศพก. ที่มีความขยัน อดทน ใฝ่รู้ มีจิตอาสา ทุ่มเทเสี่ยสละเพื่อชุมชนและส่วนรวม ที่ตั้ง ศพก. อยู่ในชุมชน เข้าถึงง่าย

จุดอ่อน ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีการเพิ่มขนาดของผลลำไย ทางเข้าแคบ และที่จอดรถไม่เพียงพอ

โอกาส หน่วยงานภาคีให้การสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ ได้รับงบประมาณในการปรับปรุง ศพก. และจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรสมาชิก และผู้ให้บริการในหลายๆ โครงการ

อุปสรรค องค์กรส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคี เพื่อพัฒนา ศพก. ไปด้วยกัน

แนวทางการพัฒนา ศพก. คัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีเพิ่มคุณภาพผลผลิตเพิ่มเติม ศพก. ควรมีหลักสูตรที่จำเป็นต่อการผลิตลำไยตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด และควรส่งเสริมเพิ่มเติมด้านอาชีพเสริม จัดให้มีฐานเรียนรู้เพิ่มเติม โดยปรับเปลี่ยนไปตามนวัตกรรมใหม่ๆ และจัดให้มีสถานที่จอดรถสำหรับผู้มาใช้บริการ ศพก.

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สมาชิก สพก. และผู้ให้บริการเป็นเพศชายและเพศหญิงอัตราเกือบเท่ากันแต่เป็นเพศชายมากกว่า แสดงให้เห็นถึงผู้หญิงหันมาทำสวนลำไยมากขึ้น อายุเฉลี่ยของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมากกว่า 50 ปี (54.23 และ 50.88 ปี) ซึ่งค่อนข้างมากแล้ว ควรมีเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามีส่วนร่วมในการผลิตลำไยคุณภาพ หรือสะสมประสบการณ์ด้านการผลิตลำไยไว้เป็นเกษตรกรชาวสวนลำไยรุ่นใหม่ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ กิริณี แก้วใส (2555) ศึกษาการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอปอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.84 ปี แสดงให้เห็นว่าเป็นภาวะที่จำเป็นต้องหาเกษตรกรรุ่นใหม่ ๆ ขึ้นมาทดแทน เกษตรกรเหล่านี้

เกษตรกรทั้งสองกลุ่มสามารถอ่านออกเขียนได้ เนื่องจากส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา สมาชิกในครัวเรือนของทั้งสองกลุ่มเฉลี่ย 3-4 คน เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.98 และ 2.17 คน ซึ่งสอดคล้องกับ พรกมล ศรีจิริยา (2556) ศึกษาศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 1.89 คน ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านแรงงาน เนื่องจากแรงงานในครัวเรือนมีน้อย และเป็นแรงงานผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่

แรงงานจ้างทั้งสองกลุ่มเฉลี่ย 1.33 และ 1.00 คน อาจเนื่องจากมีพื้นที่ทำสวนลำไยไม่มากนักจึงใช้เฉพาะแรงงานในครัวเรือน การถือครองที่ดินของตนเองเฉลี่ยคือ 4.01 และ 3.79 ไร่ ถือว่าไม่มากนัก อาจเป็นเพราะเกือบทุกหลังคาเรือนในอำเภอป่าซางมีการปลูกลำไย ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย และส่วนใหญ่ไม่เช่าทำสวน ซึ่งขัดแย้งกับ พรกมล ศรีจิริยา (2556) ศึกษาศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก พบว่าเกษตรกรมีที่ดินของตนเองเฉลี่ย 15.79 ไร่

เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรอื่น และเป็นกลุ่มลูกค้า ชกส. ส่วนใหญ่ไม่มีสถานะทางสังคม สมาชิก สพก. ทั้งหมดและผู้ให้บริการเกือบทั้งหมดใช้บริการ สพก. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความใฝ่รู้ อยากศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่อยๆ ไม่ทำตัวเป็นน้ำเต็มแก้ว เกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการกู้ยืม แสดงให้เห็นถึงสภาวะความยากจนของเกษตรกร เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีอาชีพหลักและอาชีพรองคือประกอบการเกษตรเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่ง อาชีพที่รองจากประกอบการเกษตรคือ รับจ้างทั่วไป เนื่องจากในช่วงที่เกษตรกรว่างจากงานในสวนลำไยแล้ว ก็จะออกไปรับจ้าง รับค่าจ้างเป็นรายวันแทน แสดงให้เห็นถึงการดำรงชีพ

ยังขึ้นอยู่กับเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการพัฒนาด้านการผลิตเกษตรกรมีความจำเป็นอย่างยิ่งทั้งทางด้านพัฒนาคุณภาพผลผลิต และพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร

2.2 สภาพการทำสวนลำไย

สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ มีประสบการณ์ทำสวนลำไยเฉลี่ย 10 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ กิรีณี แก้วใส (2555) ศึกษาการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าเกษตรกร มีประสบการณ์ในการผลิตลำไย 10.59 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความชำนาญด้านการผลิตลำไยมากพอสมควร มีพื้นที่สวนลำไยเฉลี่ย 4-5 ไร่ อายุลำไยเฉลี่ย 14-15 ปี ขนาดทรงพุ่มลำไย เฉลี่ย 5-6 เมตร แหล่งน้ำที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นบ่อน้ำบาดาลน้ำตื้นและบาดาลน้ำลึก สาธารณะ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ขนานน้ำใต้ดินมาใช้ในการทำสวนลำไยเพื่อให้ลำไยได้รับน้ำที่เพียงพอตลอดทั้งปี

สมาชิก ศพก. มีผลผลิตเฉลี่ย 1,403.75 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วน ผู้ให้บริการมีผลผลิตเฉลี่ย 1,704.13 กิโลกรัมต่อไร่ แสดงให้เห็นว่าผู้ให้บริการอาจมีภูมิปัญญาในการผลิตลำไยคุณภาพมากกว่า จึงทำให้ได้ผลผลิตที่มากกว่า และการปฏิบัติดูแลสวนลำไยเป็นปัจจัยที่ทำให้ปริมาณผลผลิตของสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีการจำหน่ายผลผลิตแบบเหมาสวน(ไม่ได้เก็บเอง) โดยส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางและล้ง ปริมาณผลผลิตขนาด AA และ A มากกว่าร้อยละ 70 ทั้งสองกลุ่ม และขนาด C ไม่เกินร้อยละ 1 ทั้งสองกลุ่ม ถือว่าปริมาณผลผลิตในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดีคือมีปริมาณผลผลิต ขนาด AA และ A มากกว่าร้อยละ 70 และขนาด C แทบจะไม่มี หรือไม่มีเลย ส่วนเกษตรกรที่เก็บผลผลิตเองของทั้งสองกลุ่มมีจำนวนน้อยมากเนื่องจากภาวะแรงงานที่หายากมากในปัจจุบัน และเป็นการตัดปัญหาเรื่องการแบกรับค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต

เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ สมาชิก ศพก. และผู้ให้บริการ ส่วนมากมีการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม มีการเตรียมพื้นที่โดยการวางผังปลูก วางระบบน้ำ ปรับพื้นที่ มีเพียงส่วนน้อยที่รองกันหลุมก่อนปลูกด้วยปุ๋ยอินทรีย์ 10 กิโลกรัมและ ปุ๋ยเคมีสูตร 0-3-0 อัตรา 100 กรัม ส่วนมากปลูกลำไยช่วงต้นหรือกลางฤดูฝน มีการใช้ไม้หลักปักยึดไม่ให้โยกคลอน ในช่วงฤดูแล้งมีการให้น้ำห่างกัน 7-10 วัน ให้น้ำตามความต้องการของลำไย เริ่มให้น้ำเล็กน้อยเมื่อดอกบานและเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ให้น้ำตามขนาดของทรงพุ่มในช่วงแตกใบอ่อน และให้น้ำตามปริมาณผลผลิตในช่วงติดผลถึงเก็บเกี่ยว เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยว และมีการค้ำยันต้นลำไยเพื่อป้องกันการโค่นล้ม แต่ส่วนน้อยที่มีการปลูกไม้บังลมและเสริมรากโดยใช้ดินตอที่มีรากแก้ว เกษตรกรส่วนมากมีการพ่นอะซ็อกซีสโตรบิน (สารป้องกันกำจัดเชื้อรา) เพื่อปรับปรุงสีผล แต่ไม่มีการตัดแต่งข้อผลและเพิ่มขนาดของผลโดยใช้สารคล้ายบราสซิโน ซึ่งแสดงให้เห็น

ว่าเทคโนโลยีการตัดแต่งข้อผลและการใช้สารคล้ายบราสซิโนอาจยังเข้าไม่ถึงเกษตรกร เพราะการตัดแต่งข้อผลต้องอาศัยเครื่องมือ แรงงาน และความชำนาญของคนที่จะตัดแต่งข้อผล หากต้นลำไยมีความสูงมาก การตัดแต่งข้อผลก็ยากตามไปด้วย ทำให้เกษตรกรไม่สนใจที่จะตัดแต่งข้อผล ส่วนเทคโนโลยีการใช้สารคล้ายบราสซิโนเพื่อเพิ่มขนาดของผลมีราคาแพงเกินไป เกษตรกรไม่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรวรรณ วังใน (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร ภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเทคโนโลยีการผลิตลำไยขนาดใหญ่นั้น มีราคาที่ยากขึ้นแพงโดยสารคล้ายบราสซิโน 1 ขวด (50 CC.) สามารถฉีดพ่นต้นลำไยที่มีขนาดทรงพุ่มประมาณ 5 เมตร ได้ประมาณ 10 ต้น ซึ่งพื้นที่ปลูกลำไย 1 ไร่ จะต้องใช้สารคล้ายบราสซิโน ประมาณ 2 ขวด (100 CC.) ฉีดพ่น 2 ครั้ง รวมเป็นต้นทุนการผลิตในการใช้สารคล้ายบราสซิโน 5,200 บาทต่อไร่ จึงอาจเป็นสาเหตุให้เกษตรกรไม่กล้าลงทุน ประกอบกับภาวะหนี้สิน และค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่เพิ่มขึ้น จึงไม่ใช้เทคโนโลยีนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่มีการรดน้ำและกวาดเศษใบแห้งบริเวณโคนต้นก่อนลำไยออกดอก เกษตรกรทั้งหมดมีการพ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัดโรคพืช เฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูลำไยตั้งแต่ออกดอกจนถึงเก็บเกี่ยว ส่วนมากหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักรหลังน้ำท่วมหรือฤดูน้ำหลากเพื่อป้องกันดินแน่น แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความใส่ใจในการฟื้นฟูสวนลำไยเป็นอย่างมาก และอาจเนื่องจากลำไยเป็นไม้ผลยืนต้นที่มีอายุยืนยาว กว่าจะให้ผลผลิตได้ ต้องใช้เวลาประมาณ 4-5 ปี และลำไยเป็นรายได้หลักของภาคเกษตรของอำเภอป่าซาง จึงทำให้เกษตรกรต้องดูแลลำไยประดุจลูกหลาน

2.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการปลูกลำไย

สมาชิก ศพก. ได้เข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้เฉลี่ย 7.65 ครั้ง ส่วนผู้ใช้บริการ ได้เข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้เฉลี่ย 4.46 ครั้ง จะเห็นได้ว่าผู้ใช้บริการมีจำนวนครั้งที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้น้อยกว่าสมาชิก ศพก. เนื่องจากผู้ใช้บริการทั้งหมดมาจากโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งฯ ปี 2558/59 เพียงโครงการเดียว และเป็นเกษตรกรต่างพื้นที่ตำบลเป็นส่วนใหญ่ จึงเข้ารับการอบรมน้อยกว่าสมาชิก ศพก. ประกอบกับสมาชิก ศพก. เป็นคนในชุมชน และโครงการหลายๆ โครงการจากภาครัฐและหน่วยงานภาคี เน้นหนักอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิก ศพก. ก่อน เป็นอันดับแรก จึงทำให้สมาชิก ศพก. ได้รับการถ่ายทอดความรู้มีจำนวนครั้งที่มากกว่าผู้ใช้บริการ

แหล่งการรับรู้จากบุคคล ทั้งสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่าบางประเด็นที่มีระดับการรับรู้มากถึงมากที่สุด คือ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรยังให้ความสำคัญและมีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่แต่ยังมีบางประเด็นที่ทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้ในระดับน้อย คือ การรับรู้จากโทรศัพท์ไลน์ เฟสบุ๊ก ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับอายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่มากกว่า 50 ปี ทำให้ห่างไกลจากเทคโนโลยีเหล่านี้

แหล่งการรับรู้จากกลุ่ม ทั้งสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากต้องใช้เวลาในการอยู่สวนลำไยมากกว่าการประชุม และศึกษาดูงาน และยังขาดการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรชาวสวนลำไยด้วยกัน แต่ยังมีรับรู้ในระดับมากเรื่องการอบรม อาจเนื่องมาจากการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในหลายๆ โอกาสและจากหลายๆ หน่วยงาน

แหล่งการรับรู้จากมวลชน ทั้งสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการมีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจะเห็นได้ว่ายังมีบางประเด็นที่ทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้ในระดับน้อย เช่นเดียวกับแหล่งการรับรู้จากบุคคล คือ การรับรู้จากเว็บไซต์ต่างๆ อาจเกี่ยวข้องกับอายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่มากกว่า 50 ปี ทำให้ห่างไกลจากเทคโนโลยีเหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริภพ มาหิ์ม (2557) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าคณะกรรมการกลุ่มๆ มีการรับรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ตในระดับน้อยที่สุด

2.4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

2.4.1 ความพึงพอใจด้านเจ้าของ ศพก. ด้านแปลงเรียนรู้ ด้านหลักสูตรการเรียนรู้อันฐานเรียนรู้ ด้านอื่นๆ เรื่องวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ ทั้งสมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าเจ้าของศูนย์ฯ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ หลักสูตรต่างๆ มีความพร้อมและมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการ จึงทำให้สมาชิก ศพก. และผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก ถึงมากที่สุด ส่วนในด้านอื่นๆ เรื่องที่ตั้ง ศพก. เรื่องกรรมการและสมาชิก ศพก. และเรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน นั้น สมาชิก ศพก. มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บริการไม่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หรืออาจเข้าร่วมโครงการเพียงโครงการเดียว ทำให้ไม่เห็นความแตกต่างหรือพัฒนาการด้านต่างๆ ของ ศพก. เนื่องจากในช่วงแรกของการจัดตั้ง ศพก. ศาลาเรียนรู้ยังไม่ได้รับการปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวกยังมีไม่มาก เรื่องการให้ความร่วมมือของกรรมการและสมาชิก ศพก. ยังมีไม่มาก ไม่ชัดเจน เรื่องเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุนยังไม่ชัดเจน ทำให้โครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพฯ ที่ผู้ใช้บริการเข้าร่วมในช่วงต้นของการจัดตั้งศูนย์ฯ พบเจอปัญหา และข้อเสีย มากกว่าข้อดี จึงทำให้มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

2.4.2 ความต้องการในภาพรวมที่สมาชิกและผู้ให้บริการส่วนมากต้องการในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ด้านการถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม ความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยา สารชีวภัณฑ์ ฯลฯ และความต้องการด้านการได้รับความช่วยเหลือตามโครงการต่างๆ เป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ รัชณี อรรถถาภิ (2556) ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนรสิงห์ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่าเกษตรกรมีระดับความต้องการในด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร อยู่ในระดับมาก จำนวน 13 ประเด็น และสอดคล้องกับ อังคณา สุวานิช (2556) ศึกษาการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท พบว่า กิจกรรมที่ความต้องการให้เกิดขึ้นให้เกิดขึ้นในศูนย์ข้าวชุมชน ในระดับความต้องการมาก คือ การอบรมถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์และการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าใน ศพก. อำเภอป่าซาง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความใฝ่รู้ต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา แต่ยังมีติดขัดกับการได้รับแจก หรือสนับสนุนปัจจัยการผลิต หรือความช่วยเหลือตามโครงการต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลให้ เมื่อมีโครงการที่ไม่มีปัจจัยสนับสนุน หรือความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษเกษตรกรส่วนใหญ่อาจไม่เข้าร่วมโครงการ

2.5 จุดอ่อนและอุปสรรคของ ศพก.

จุดอ่อนของ ศพก. ที่พบ คือ ยังไม่มีการนำเทคโนโลยีการเพิ่มขนาดของผลมาใช้ ใน ศพก. ด้านการตัดแต่งช่อผล เนื่องจากแปลงของเจ้าของศูนย์เองขนาดของช่อไม่ใหญ่มาก จำนวนผลอยู่ในช่วง ไม่เกิน 80 ผลต่อช่อ จึงไม่มีความจำเป็นในการใช้การตัดแต่งช่อผลซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต ส่วนด้านการใช้สารคล้ายบราสซิโน เนื่องจากสารนี้ไม่มีจำหน่ายทั่วไปและยังมีราคาที่สูงทำให้ต้นทุนต่อไร่สูงตามไปด้วย เมื่อเกษตรกรเจ้าของศูนย์ฯเปรียบเทียบผลที่จะเกิดขึ้นแล้ว ความคุ้มค่านั้นไม่มากพอ จึงไม่ใช้เทคโนโลยีนี้ ส่วนด้านทางเข้าแคบและที่จอดรถไม่เพียงพอ เนื่องจากเป็นสภาพสวนลำไยซึ่งไม่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ตั้งแต่ต้นว่าจะใช้เป็นจุดเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรทั่วไปได้มาใช้ประโยชน์ จึงไม่สามารถขยายทางเข้าสวนและจัดหาที่จอดรถให้เพียงพอสำหรับเกษตรกรที่มาศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้

อุปสรรคของ ศพก. ที่พบ คือ องค์กรส่วนท้องถิ่นยังไม่ให้ความสำคัญ อาจเนื่องจาก ศพก. เพิ่งจัดตั้งได้ไม่นาน นโยบายและการประสานงานในระดับกระทรวงหรือกรมยังไม่ชัดเจนทำให้ขาดการบูรณาการจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรเจ้าของ ศพก.

- 1) หมั่นศึกษา หาความรู้ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนให้ตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์และปัญหาในพื้นที่ จะได้เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่
- 2) ควรคัดเลือกเกษตรกรรุ่นใหม่ในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ควบคู่ไปกับเจ้าของ ศพก. เพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ในรุ่นต่อไป

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อ ศพก.

- 1) ศพก. ควรทดลองใช้เทคโนโลยีทุกแขนงที่จะพัฒนาคุณภาพผลผลิต เช่น การใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยลูกโต การตัดแต่งช่อผล เป็นต้น โดยการแบ่งสวน ไม่ต้องทำทั้งหมด ซึ่งจะสามารถถ่ายทอดไปยังเกษตรกรคนอื่นว่าเทคโนโลยีด้านใดที่เหมาะสมที่จะใช้ในพื้นที่ หรือเทคโนโลยีด้านใดยังไม่จำเป็นต้องใช้ เป็นต้น
- 2) จัดให้มีฐานเรียนรู้เพิ่มเติมโดยปรับเปลี่ยนไปตามนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือสถานการณ์แวดล้อมที่ส่งผลต่อการผลิตลำไยคุณภาพ

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

- 1) เป็นพี่เลี้ยงในการปรับเปลี่ยนฐานเรียนรู้ให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน
- 2) ศึกษาเทคโนโลยีใหม่ๆ และถ่ายทอดสู่ ศพก. ต่อไป

3.1.4 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) หน่วยงานภาคีควรส่งเสริมด้านอาชีพเสริมที่สามารถทำไปพร้อมกับการทำสวนลำไย และให้เกษตรกรที่มาศึกษาดูงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปด้วย
- 2) หน่วยงานภาคีควรส่งเสริมและสนับสนุน ศพก. นี้ให้เป็นแปลงตัวอย่างแปลงสาธิต ที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเทคโนโลยีในการผลิตลำไยคุณภาพให้กับเกษตรกรทั่วไป ได้เห็นเป็นรูปธรรมอยู่คู่กับอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ต่อไป
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนและส่งเสริมด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ ที่จอดรถ หรือทางเข้า ศพก. ให้ผู้มาใช้บริการได้รับความสะดวกมากขึ้น และควรมีการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาคี เพื่อพัฒนา ศพก. ไปพร้อมๆ กัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาการผลิตและการตลาดลำไยในรอบปีอย่างครบวงจร เนื่องจากลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของอำเภอป่าซาง และของจังหวัดลำพูน เกษตรกรรอรายได้ประจำปีจากลำไย หากปีไหนที่ผลผลิตไม่มีคุณภาพ ราคาตกต่ำ เกษตรกรย่อมได้รับผลกระทบโดยตรง และได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง การศึกษาอย่างครบวงจรจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิตลำไยได้อย่างมีคุณภาพ ไม่ต้องประสบปัญหาด้านราคา และส่งผลไปยังสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยให้ดีขึ้นได้

3.2.2 ควรศึกษาการแปรรูปจากผลผลิตที่ไม่ได้ขนาด หรือไม่ได้จำหน่าย เพราะหากปีใดที่ราคาลำไยสดเริ่มประสบปัญหา หรือลำไยสดล้นตลาด เกษตรกรก็ยังสามารถนำลำไยไปแปรรูปเพื่อลดภาวะเสี่ยงด้านการตลาด และยังเป็นการเพิ่มมูลคาลำไยอีกทางหนึ่งด้วย

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกร เนื่องจากมี AEC เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งการผลิตและการตลาด ดังนั้นเกษตรกรต้องเน้นเรื่องคุณภาพลำไยเป็นสำคัญ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพจึงมีความสำคัญ ทำให้เห็นเหตุผล และปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). คู่มือการดำเนินงาน โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. กรุงเทพฯ. กรมส่งเสริมการเกษตร.
การผลิตลำไยคุณภาพ. สืบค้นคืนวันที่ 20 พฤษภาคม 2560. สืบค้นจาก
<https://ardanew.arda.or.th/longan/>
- กิติโชค จันทร์ศรีตระกูล และรวี เสธฐภักดี. (2537). ผลของจิบเบอเรลลินเอซิดและเอ็นเอเอต่อ
คุณภาพของผลลำไยพันธุ์อีดอ ใน รายงานการประชุมวิชาการไม้ผลแห่งชาติ ครั้งที่ 1
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. น. 203-213
- กิริณี แก้วใส. (2556). การผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอโป่งน้ำร้อนจังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- เกศรินทร์ ปัญญาดวง. (2552). ปัจจัยที่มีความสำคัญกับความเครียดในการทำงานจากการรับรู้ของ
พนักงานให้บริการลูกค้าทางโทรศัพท์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กำจัด โธรัตน์. (2556). ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของโครงการธนาคารเมล็ด
พันธุ์ข้าวตำบลบ้านหัน อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตร
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ความต้องการของมนุษย์. สืบค้นคืนวันที่ 20 พฤษภาคม 2560. สืบค้นจาก
<https://www.novabizz.com>.
- จิตตินันท์ เตชะคุปตะ. (2543). จิตวิทยาการบริการ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรงค์ จันทร์เจริญสุข, ทศนีย์ อัดตะนันท์ และสุรเดช จินตกานนท์. (2547). รายงานผลงานวิจัย
ประจำปี 2545-2547. ศูนย์วิจัยพืชสวน. น. 11-26.
- ฉัตยาพรเสมอใจ. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น, บมจ. 244 น.
- ชรส์นันท์ ดาชม. (2548). ผลของบราลีโนสเตียรอยด์ จิบเบอเรลลิน และออกซิน ต่อการ
เจริญเติบโตของผลลำไย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- ชลธิชา เชื้อวาณู. (2555). ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน
จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.

- เชาวนี คมแก้ว. (2555). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2553/2554 รอบที่ 2 ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.
- ฉันทาจันทร์พัทศิริศิลป์. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ทางด้านการกีฬานันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬาอำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธีรวรรณวังใน. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรภายใต้โครงการนำร่องเขตส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- คาริน เจริญศิลป์. (2552). การรับรู้กฎหมายและบทบาทของกฎหมายในการดำรงชีวิตของคนพิการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ดวงดาว บุญชัย. (2552). การรับรู้และการใช้ฉลากโภชนาการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชนพล นาคะตะแขกกลาง. (2555). ศูนย์การเรียนรู้. สืบค้นคืนวันที่ 18 กันยายน 2559. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/197420>.
- นันทรัตน์ สุกก่าเนิด. (2544). ศึกษาความต้องการธาตุอาหารของลำไยโดยการวิเคราะห์พืช ในรายงานผลการวิจัยประจำปี. ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย, เชียงราย.
- นิพัฒน์ สุขวิบูลย์. (2557). เอกสารวิชาการ เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ. ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย. หจก.ดาราวรรณการพิมพ์. น.50-65.
- นิพัฒน์ สุขวิบูลย์ และนันทรัตน์ สุกก่าเนิด. (2547). การปลูกและการดูแลรักษา ใน เอกสารวิชาการลำไย. กรมวิชาการเกษตร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- นवलพฐ นาสา. (2557). ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนในจังหวัดลำปาง. (การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- นภคณ ยี่ขงสกุล.(2554).การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center).สืบค้นคืนวันที่ 18 กันยายน 2559.จาก <https://sornordon.wordpress.com/>
- นางนภัส โครงพิมาย. (2555). ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน ปี 2555 จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นรบดี สายสุนทร. (2557). ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวต่อการดำเนินงานของศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.
- บุญชุมศรีสะอาด2543.(2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ. สุวีริยาสาสน์. น. 99-103
- ปริญกร เพชรบำรุง. (2558). ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน: ศึกษากรณีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลโมถ่ายอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ปัญญา จันทโคต. (2557). การพัฒนาตัวแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนสำหรับประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอป่าซาง. (2558). สำนักงานเกษตรอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน.
- พรกมล ศรีจิริยา. (2556). ศักยภาพการผลิตลำไยอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดตาก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พรนิภาจิกแหล่ม. (2555).ความต้องการและความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. (การศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พาวิน มะโนชัย, ยุทธนา เขาสุเมรุ, ชิติ ศรีตันทิพย์ และสันติ ช่างเจรจา. (2547). เทคโนโลยีการผลิตลำไย. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- พรรณทิวา กว้างเงิน. (2554). ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรในเขตชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (2525, น. 288). สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. สืบค้นคืนวันที่ 19 กันยายน 2559. ใน www.royin.go.th/dictionary.

- ยุทธนา เขาสุเมรุ, ชิตี ศรีตันทิพย์, สันติ ช่างเจรจา, พาวินมะ โนชัย และธีรนุช เจริญกิจ. (2559). การทดสอบเทคโนโลยีการจัดการธาตุอาหารในระดับแปลงเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลำไยนอกฤดู. วารสารพืชศาสตร์สงขลานครินทร์ 3 , 1 (มกราคม - มีนาคม). น.63-69.
- ระเบียบ นัยยะวงศ์ และคณะ. (2556). รูปแบบการจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนผู้ความยั่งยืนในจังหวัดอุตรดิตถ์.งานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์
- รัชนีอรรถลาภี.(2556). ความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนรสิงห์อำเภอป่าโมกจังหวัดอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รวัจน์ นนทจันทร์. (2554). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเพาะปลูกข้าวในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ และเลย. (การศึกษาอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วิษุฒากันติววงศ์. (2554). การเรียนรู้ของชุมชนผ่านโครงการนำร่องเขตส่งเสริมผลิตลำไยคุณภาพจังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วีระ วรปิติรังสี. (2554). การผลิตลำไยแบบพุ่มเตี้ย. หนังสือพิมพ์กสิกร 85 , 2 (มีนาคม-เมษายน 2555). น. 51-57.
- เวียงคอน บุญผาสุก. (2555). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตและการตลาดผักปลอดสารพิษบ้านนาแสนคำ อำเภอเมืองไชย แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศิรินทิพย์ คิคคำส่วน. (2554). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบริการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรของบริษัทลี้ศักดิ์กาดกุลอุตสาหกรรมเกษตร(ไทยแลนด์) จำกัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศิริัญญา กิตติวุฒิก. (2553). การวิเคราะห์การรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- สะแกวัลย์ ผดุงศักดิ์. (2552). การรับรู้วัฒนธรรมความปลอดภัยผู้ป่วยของพยาบาลและบุคลากร
ของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในโรงพยาบาลศูนย์เขตภาคเหนือ. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สิรินันท์หนูสงค์. (2556). ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการใช้แดนเบียนควบคุมเพลี้ยแป้ง
มันสำปะหลังสีชมพู อำเภอสีคิ้วจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ:
- สุวรี ศิวะแพทย์. (รศ).การรับรู้.จิตวิทยาทั่วไป.(น.99-109).สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุชา จันทร์เอม. (2535).จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาณี สนธิรัตน์ และคณะ. (2537). ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม. (2558). จิตวิทยาสังคมและมนุษยสัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร.
ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 9,
น. 9-56). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สิรภพ มาเห็ม. (2556). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ.
(วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- สุพัชรอนันท์อนุพงศ์. (2555). ความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพทำนาในตำบลชัยบุรี
อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง.(วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมคิด แสงมณี. (2554). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของ โครงการขยายผล
โครงการหลวงห้วยเป่า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมชาย องค์กรเสรีฐ, วินัย วิริยะอลงกรณ์, สุพจน์ เอี่ยมบุญชร, เสกสันต์ อุตสาหदानนท์.
(2549). การให้น้ำชลประทานและปุ๋ยทางระบบน้ำโดยปริงเกลอร์สำหรับสวนลำไยในที่
ดอน. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน. *ฐานข้อมูลสถานการณ์การผลิตพืช จังหวัดลำพูน*. (2559). ลำพูน
อังคณา สุวานิช. (2555). การพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.

- อาทิตย์ ทองพิมพ์. (2556). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Jump, N. (1998). *Psychometric Theory*. 2 nd. Ed., New York: McGraw Hill book company. อ้างถึงใน มานิต ลาเกลียง. (2558). *การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Yamane, Taro. (1973) *Statistics : An Introductory Analysis*, 3rd ed. New York : Harper International Edition.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์สมาชิกสภท. และผู้ใช้บริการสภท.

ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยเรื่อง
การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

คำชี้แจง : 1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยโจทยัธรรมาธิราช คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อคำถามตามสภาพความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

คำแนะนำ : กรุณาใส่เครื่องหมาย✓ใน() และเติมตัวเลขในช่องว่างตามความเป็นจริงของท่าน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. เพศ () 1.ชาย () 2.หญิง
2. อายุปี
3. ศาสนา () 1.พุทธ () 2.คริสต์ () 3.อิสลาม () 4.อื่นๆ
4. ระดับการศึกษา
 - () 1.ไม่เคยเรียน () 2.ประถมศึกษา 1-6 () 3.มัธยมศึกษาตอนต้น
 - () 4.มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า(ปวช.) () 5.อนุปริญญาหรือเทียบเท่า(ปวส.)
 - () 6.ปริญญาตรี () 7.สูงกว่าปริญญาตรี
5. จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน.....คน เป็นชาย.....คน หญิง.....คน
6. การเป็นสมาชิกสถาบันอื่น นอกจากศพก. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1.ไม่เป็น
 - () 2.เป็น ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 2.1กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไย () 2.2กลุ่มสหกรณ์ () 2.3กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - () 2.4กลุ่มลูกค้า ธกส. () 2.5กลุ่มอาชีพเกษตรอื่นๆ

7. สถานะทางสังคม

() 1. ไม่มี

() 2. มี ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () 2.2.กรรมการหมู่บ้าน () 2.3 ส.อบต./ส.ท.

() 2.4 อคม. () 2.5 กรรมการวัด () 2.6 อสม. () 2.7 หมอдинอาสา () 2.8 ปศุสัตว์อาสา

8. ตำแหน่งของท่านในศพก. () 1.ประธาน () 2.กรรมการ () 3.สมาชิก () 4.ผู้ใช้บริการทั่วไป

9. เหตุผลในการเป็นสมาชิกหรือการใช้บริการศพก. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1.แลกเปลี่ยนความรู้ () 2.ผลตอบแทนด้านการเงิน

() 3.การกู้-ยืม () 4.การได้รับปัจจัยในโอกาสต่างๆ () 5. อื่นๆ ระบุ.....

10. จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร

() 1.แรงงานภายในครอบครัวคน

() 2.แรงงานจ้างคน

11. สถานะการกู้ยืม

() 1. ไม่มี

() 2. มี จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1 กองทุนหมู่บ้าน () 2.2 กลุ่มออมทรัพย์ () 2.3 โครงการประชารัฐ

() 2.4 กองทุนหมุนเวียน () 2.5 ธกส. () 2.6 สหกรณ์การเกษตร () 2.7 ธนาคารอื่นๆ

12. การประกอบอาชีพ

12.1 อาชีพหลัก (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

() 1.ทำการเกษตร () 2.ค้าขาย () 3.รับจ้างทั่วไป

() 4.รับราชการ () 5.ทำธุรกิจส่วนตัว

12.2 อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1.ทำการเกษตร () 2.ค้าขาย () 3.รับจ้างทั่วไป

() 4.รับราชการ () 5.ทำธุรกิจส่วนตัว () 6. ไม่มี

13. ลักษณะการถือครองที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1.พื้นที่ตนเอง.....ไร่ () 2.พื้นที่เช่า.....ไร่

() 3.พื้นที่สาธารณะ.....ไร่ () 4.อื่นๆ ระบุ.....ไร่

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตลำไยของเกษตรกร

1. ประสบการณ์ในการผลิตลำไย.....ปี

2. พื้นที่ปลูกลำไย.....ไร่

3. ลำไย อายุ.....ปี

4. ขนาดทรงพุ่ม () 3.1 ขนาด 4 เมตร () 3.2 ขนาด 5 เมตร

() 3.3 ขนาด 6 เมตร () 3.4 ขนาด 7 เมตร () 3.5 ขนาดมากกว่า 7 เมตร (ระบุ).....

5. เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพ ของเกษตรกรสมาชิก

กิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่
1. การเลือกพื้นที่ปลูก		
1) เป็นที่ราบ มีดอน หรือเนินเล็กน้อย		
2) ดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินตะกอนที่มีความสมบูรณ์		
3) ดินมีการระบายน้ำได้ดี		
4) เป็นที่โล่งแจ้ง		
5) เป็นพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี		
2. การเตรียมพื้นที่		
1) มีการไถบุกเบิก และปรับพื้นที่ให้เรียบก่อนการปลูก		
2) มีการวางผังปลูกและระบบการให้น้ำ		
3) มีการขุดหลุมปลูกให้เหมาะสมกับความสมบูรณ์ของดิน		
4) รองก้นหลุมปลูกด้วยดินชั้นบนผสมปุ๋ยคอก 10 กิโลกรัม และปุ๋ยเคมีสูตร0-3-0 อัตรา 100กรัม		
3. การปลูก		
1) ปลูกลำไยในช่วงต้นหรือกลางฤดูฝน		
2) ก่อนปลูกได้คลี่รากที่ม้วนพับในถุงกิ่งตอน ให้รากแผ่กระจายออก		
3) มีการใช้ไม้หลักปักมัดยึดต้นไม่ให้โยกคลอนเมื่อลมพัด		
4) มีการทำร่มเงาหรือตาข่ายพรางแสงเมื่อปลูกเสร็จ		
4. การให้น้ำ		
1) ในฤดูแล้ง ให้น้ำห่างกัน 7-10 วัน		
2) ให้น้ำลำไยตามความต้องการน้ำรายวันและสภาพอากาศ		

กิจกรรม	ใช่	ไม่ใช่
3) เริ่มให้น้ำเล็กน้อยเมื่อดอกบาน และเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ		
5. การให้น้ำ		
1) ให้น้ำตามขนาดทรงพุ่มในช่วงแตกใบอ่อน		
2) ให้น้ำตามปริมาณผลผลิตในช่วงติดผลถึงเก็บเกี่ยว		
6. มีการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต		
7. การป้องกันการโค่นล้ม		
1) มีการปลูกไม้บังลม		
2) มีการเสริมรากโดยใช้ต้นตอที่มีรากแก้วเสริมความแข็งแรงให้กิ่งตอน		
3) มีการค้ำยันกิ่ง		
8. การปรับปรุงคุณภาพผล		
1) มีการปรับปรุงสีผล โดยการพ่นอะซ็อกซีส ไตรบิน(สารป้องกันเชื้อรา)		
2) มีการตัดแต่งช่อผลเพื่อให้ได้ขนาดของผลที่ใหญ่ขึ้น		
3) มีการฉีดพ่นสารคล้ายบราสซินเพื่อเพิ่มขนาดของผล		
9. มีการรดน้ำและกวาดใบแห้งหรือวัชพืชรอบโคนต้นก่อนลำไยออกดอก		
10. การฟื้นฟูสวน		
1) หลังน้ำท่วมหรือฤดูน้ำหลากหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักรเพื่อป้องกันดินแน่น		
2) พ่นสารอาหารทางใบและสารป้องกันกำจัดโรคพืช		
3) มีการเฝ้าระวังและป้องกันกำจัดศัตรูลำไย ตั้งแต่ดอกออก จนถึงช่วงเก็บเกี่ยว		

6. แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำสวนลำไย (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1.คลองชลประทาน () 2.บาดาลน้ำตื้นส่วนตัว () 3.บาดาลน้ำลึกส่วนตัว
 () 4.บาดาลน้ำลึกสาธารณะ () 5.สระน้ำ () 6.อื่นๆ ระบุ.....

7. ผลผลิตลำไย.....กิโลกรัม/ไร่

8. ลักษณะการเก็บเกี่ยวผลผลิต

- () 8.1 ไม่ได้เก็บเอง(ขายเหมาสวน) ปริมาณผลผลิต AA ร้อยละ.....
 A ร้อยละ.....
 B ร้อยละ.....
 C ร้อยละ.....

- () 8.2 เก็บเอง โดยมีปริมาณผลผลิต AA ร้อยละ.....
 A ร้อยละ.....
 B ร้อยละ.....
 C ร้อยละ.....

9. แหล่งจำหน่ายผลผลิตลำไย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. พ่อค้าคนกลาง () 2. ล้ง () 3. ตลาดกลางการเกษตร

10. การประสบภัยในช่วงฤดูการผลิต

() 1. ไม่เคย

() 2. เคย ระบุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

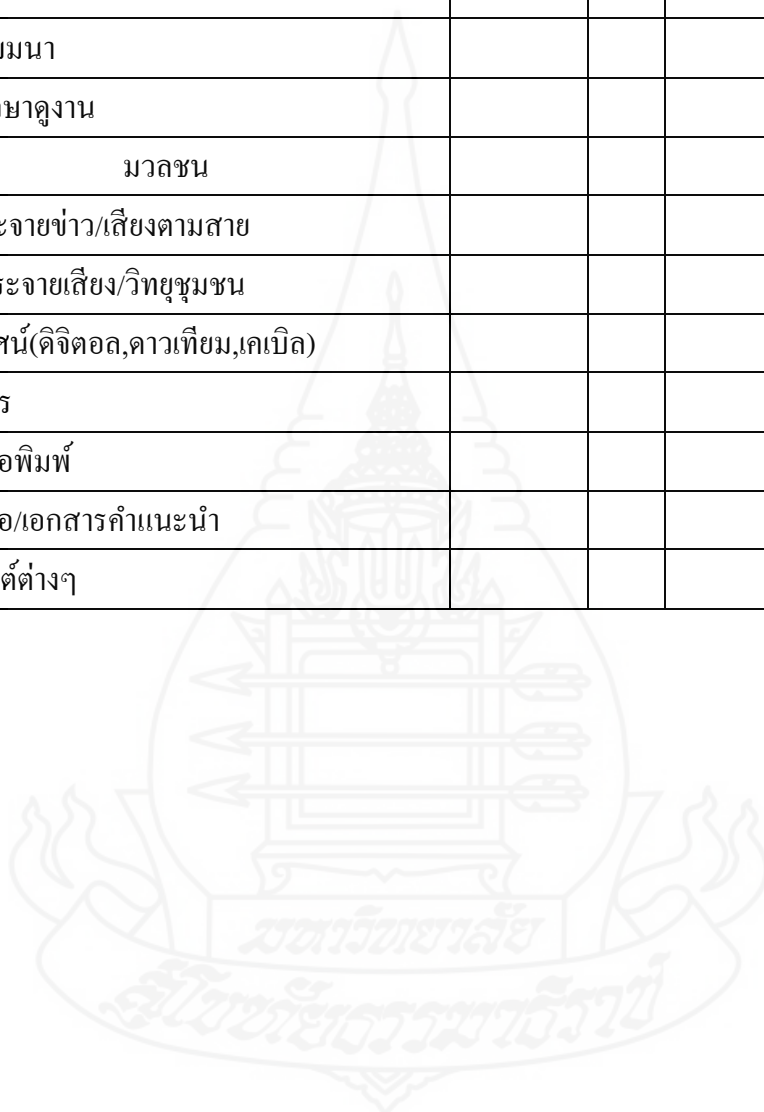
- () 2.1 อุทกภัย () 2.2 ภัยแล้ง () 2.3 वादภัย
 () 2.4 โรคระบาด () 2.5 แมลงระบาด

ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร

1. การเข้าร่วมประชุม อบรมถ่ายทอดความรู้
 เข้าร่วม จำนวนครั้ง/ปี
2. การรับรู้ข้อมูลด้านการปลูกและการดูแลสวนลำไย

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
บุคคล					
1. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร					
2. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ					
3. เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น(เทศบาล, อบต.)					
4. ผู้นำชุมชน					
5. กรรมการ ศพก.					
6. เครือญาติ					
7. เพื่อนเกษตรกร					
8. อาสาสมัครเกษตร					
9. โทรศัพท์					
10. ไลน์ เฟสบุ๊ก					

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการรับรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
กลุ่ม					
1. การประชุม					
2. การฝึกอบรม					
3. การสัมมนา					
4. การศึกษาดูงาน					
มวลชน					
1. หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย					
2. วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน					
3. โทรศัพท์(ดิจิทัล,ดาวเทียม,เคเบิล)					
4. วารสาร					
5. หนังสือพิมพ์					
6. หนังสือ/เอกสารคำแนะนำ					
7. เว็บไซต์ต่างๆ					

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

4.1 ด้านความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของ ศพก.

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4.1 ด้านเจ้าของ ศพก.					
1) มีความรู้ ทักษะ และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้					
2) ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่					
3) มีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับ					
4) สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ได้					
4.2 ด้านแปลงเรียนรู้					
1) เป็นแปลงของเกษตรกรเจ้าของ ศพก.เอง					
2) สามารถใช้ในการสาธิตให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้					
4.3 ด้านหลักสูตรการเรียนรู้					
1) เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์					
2) สามารถตอบโต้และประเด็นปัญหาทางการเกษตรได้					
3) เนื้อหากำหนดขึ้นโดยเจ้าของศูนย์ นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์มีความเหมาะสม					
4.4 ด้านฐานเรียนรู้					
4.4.1 เรื่องการใช้ปุ๋ยอย่างรู้คุณค่า					
1) ศพก.มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเป็นของตนเอง					
2) ศพก.มีแผนผังการใช้ปุ๋ย					
3) ศพก.มีการวางระบบน้ำในกิจกรรมการเกษตร					
4) ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน					
4.1.2 การทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย					
1) มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน					
2) ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน					

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4.1.3 เทคนิคการใช้สารคลอเรต					
1) มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน					
2) มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม					
3) ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน					
4.1.4 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
1) มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน					
2) มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม					
3) ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจน					
4.5 ด้านอื่นๆ					
4.5.1 ที่ตั้งของ สพก.					
1) อยู่ในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย					
2) มีศาลาเรียนรู้					
3) มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้					
4.5.2 วัตถุประสงค์ของ สพก.					
1) เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต					
2) ให้บริการทางการเกษตร					
3) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่					
4) เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ					
4.5.3 ธรรมเนียมและสมาชิกของ สพก.					
1) ธรรมเนียมให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ สพก.					
2) ธรรมเนียมมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้งสปก.					
3) ผู้นำให้การสนับสนุน					
4) สมาชิกให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของสปก.					
5) สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้งสปก.					

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4.5.4 ด้านเจ้าหน้าที่และการได้รับการสนับสนุน					
1) การมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถดูแล ให้คำปรึกษา					
2) เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรถ่ายทอดความรู้					
3) การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ					
4) หน่วยงานภาคีให้การสนับสนุน					
5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน					
6) ภาครัฐมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					

4.2 ด้านความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก.

กิจกรรมที่ต้องการ	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. กิจกรรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม					
1) ด้านการปลูกพืช					
2) ด้านการเลี้ยงสัตว์					
3) ด้านการประมง					
4) ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่					
5) ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน					
6) ด้านการใช้ปุ๋ย					
7) ด้านระบบน้ำและการบริหารจัดการน้ำ					
8) ด้านเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร					
9) ด้านกลไกการตลาดและการเชื่อมโยงการผลิตทางการเกษตร					
10) ด้านการรวมกลุ่มและสหกรณ์					
11) ด้านการทำบัญชีฟาร์ม					
2. การร่วมหุ้น/สร้างกองทุน					
3. การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมาชิก ศพก.					
4. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย, สารชีวภัณฑ์ ฯลฯ					
5. การได้รับความช่วยเหลือตามโครงการต่างๆเป็นอันดับแรก					

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านเจ้าของศูนย์

.....
.....
.....

2. ด้านแปลงเรียนรู้

.....
.....
.....

3. ด้านหลักสูตรการเรียนรู้

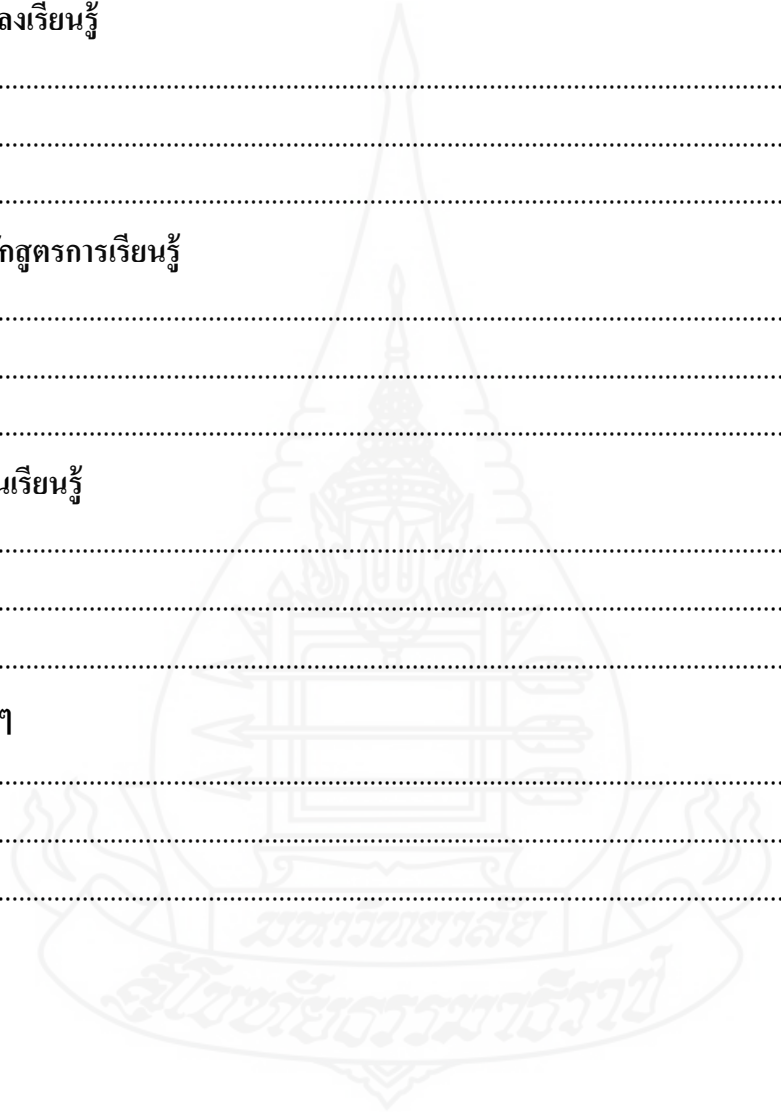
.....
.....
.....

4. ด้านฐานเรียนรู้

.....
.....
.....

5. ด้านอื่นๆ

.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

ประเด็นสนทนากลุ่มคณะกรรมการ ศพท.ที่ได้รับการแต่งตั้งและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

**ประเด็นสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) สำหรับการวิจัยเรื่อง
การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน**

ตอนที่ 1 ข้อมูลกระบวนการดำเนินงานของ ศพก.

1.1 ด้านกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี

- 1) ได้มีการวิเคราะห์เกษตรกรเป้าหมายในพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพตามชนิดสินค้าหลักในอำเภอหรือไม่อย่างไร
- 2) ได้มีการคัดเลือกเกษตรกรผู้นำในทุกตำบลที่จะทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีหรือไม่อย่างไร
- 3) ได้มีการพัฒนาเกษตรกรผู้นำเพื่อให้มีความรู้ และสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหรือโรงเรียนเกษตรกรหรือไม่อย่างไร
- 4) เกษตรกรผู้นำได้ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในชุมชนของตนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหรือไม่อย่างไร

1.2 ด้านกระบวนการให้บริการ

- 1) เกษตรกรทั่วไปสามารถเข้ามาใช้บริการทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร ปรึกษาปัญหาต่างๆ และได้รับการช่วยเหลือได้ตรงตามต้องการ ตรงประเด็น ทันต่อสถานการณ์หรือไม่อย่างไร
- 2) ได้มีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เกษตรกรผู้นำ อคม. และสื่อต่างๆ อย่างไร

1.3 ด้านการบูรณาการการทำงาน

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกับเจ้าของ ศพก. ในการกำหนดฐานเรียนรู้ จัดทำหลักสูตร ดำเนินการ และประเมินผลการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร
- 2) ศพก. มีการพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานเพื่อความพร้อมในการให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือไม่อย่างไร
- 3) หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรด้านอื่นๆ หรือเข้ามาให้บริการทางวิชาการแก่เกษตรกรในชุมชนหรือไม่อย่างไร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศพก.

2.1 ด้านเจ้าของ ศพก.

1) เจ้าของ ศพก. มีความรู้ ทักษะ และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรมากน้อยเพียงใด

2) เจ้าของ ศพก. ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่มากน้อยเพียงใด

3) เจ้าของ ศพก. มีการบริหารจัดการที่ดีในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับหรือไม่อย่างไร

4) เจ้าของ ศพก. สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ได้หรือไม่อย่างไร

2.2 ด้านแปลงเรียนรู้

1) เป็นแปลงของเกษตรกรเจ้าของ ศพก. หรือไม่

2) สามารถใช้ในการสาธิตให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้ได้อย่างแท้จริงหรือไม่อย่างไร

2.3 ด้านหลักสูตรการเรียนรู้

1) เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างไร

2) สามารถตอบ โจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรได้มากน้อยเพียงใด

3) เนื้อหากำหนดขึ้น โดยเจ้าของศูนย์ นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์หรือไม่อย่างไร

2.4 ด้านฐานเรียนรู้

2.4.1 เรื่องการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

1) ศพก. มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเป็นของตนเอง มีแผนผังการใช้น้ำ มีการวางระบบน้ำในกิจกรรมการเกษตร หรือไม่อย่างไร

2) ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจนหรือไม่อย่างไร

2.4.2 การทำปุ๋ยหมักได้ต้นทุนต่ำ

1) มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจนหรือไม่อย่างไร

2.4.3 เทคนิคการใช้สารโปแตสเซียมคลอไรด์

1) มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม ทำแล้วมีประโยชน์ เห็นผลที่ชัดเจนหรือไม่อย่างไร

2.4.4 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1) มีแผนผังและวิธีการทำที่ชัดเจน มีอัตราการใช้ที่เหมาะสม ทำแล้วมีประโยชน์เห็นผลที่ชัดเจนหรือไม่อย่างไร

2.5 ด้านอื่นๆ

- 1) ที่ตั้งของ ศพก. อยู่ในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย มีสาลาเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร
- 2) ตรงตามวัตถุประสงค์ของ ศพก. คือ เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตให้บริการทางการเกษตร หรือไม่อย่างไร
- 3) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ ศพก. มีหรือไม่อย่างไร
- 4) หน่วยงานภาคีได้มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้กับสมาชิก ศพก. หรือไม่มากนักเพียงใด
- 5) หน่วยงานภาคีได้ใช้ศพก. เป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่นๆ หรือไม่อย่างไร
- 6) ตั้งแต่มีการจัดตั้ง ศพก. ขึ้น ท่านคิดว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง (เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม)
- 7) ตั้งแต่มีการจัดตั้ง ศพก. ขึ้น ท่านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในด้านใดบ้าง ระดับใด
- 8) กรรมการให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ ศพก. หรือไม่อย่างไร
- 9) กรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดตั้ง ศพก. มากน้อยเพียงใด
- 10) ผู้นำให้การสนับสนุนมากน้อยเพียงใด
- 11) สมาชิกให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมของ ศพก. มากน้อยเพียงใด
- 12) เจ้าหน้าที่สามารถดูแล ให้คำปรึกษาและมีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรถ่ายทอดความรู้มากน้อยเพียงใด
- 13) ภาครัฐมีการสนับสนุนงบประมาณ และมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องหรือไม่

ตอนที่ 3 ปัญหาของ ศพก.

3.1 ด้านเจ้าของ ศพก.

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3.2 ด้านแปลงเรียนรู้

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3.3 ด้านหลักสูตรการเรียนรู้

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3.4 ด้านฐานการเรียนรู้

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

3.5 ด้านอื่นๆ

ปัญหา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) และแนวทางพัฒนา สพก.

4.1 การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

- 1) จุดแข็ง.....
- 2) จุดอ่อน.....
- 3) โอกาส.....
- 4) อุปสรรค.....

4.2 แนวทางการพัฒนา สพก.

- 1) ด้านเจ้าของ สพก.

.....

.....

- 2) ด้านแปลงเรียนรู้

.....

.....

- 3) ด้านหลักสูตรการเรียนรู้

.....

.....

- 4) ด้านฐานการเรียนรู้

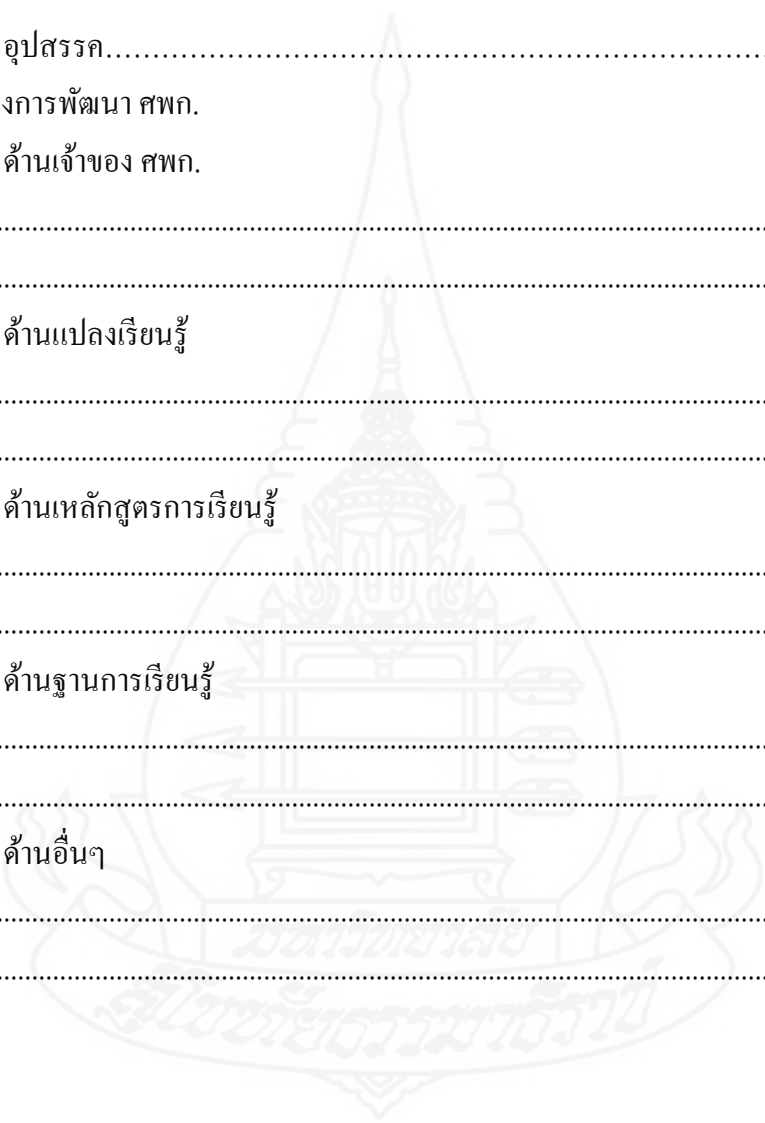
.....

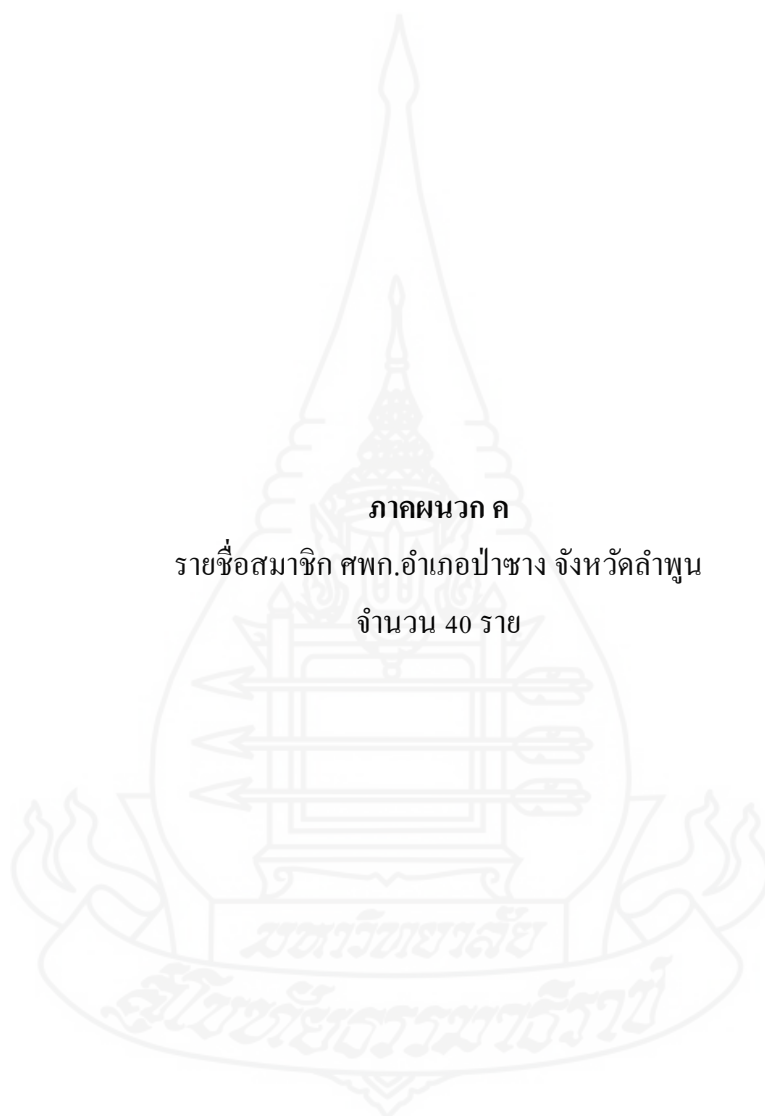
.....

- 5) ด้านอื่นๆ

.....

.....

ภาคผนวก ค

รายชื่อสมาชิก สพก.อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

จำนวน 40 ราย

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
1	นายไพฑูรย์ คำสุข	78/1	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
2	นายสุวิษ พินเรา	98	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
3	นายประทวน มานะสัก	48	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
4	นายชนพันธ์ ทะใจ	43	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
5	นางวิไลวรรณ ทาแก้ว	143	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
6	นายบุญมา วงศ์วานรัตน์	138	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
7	นางจันทร์นวล คำหมื่นของ	153	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
8	นายชนัช ทองน้อย	110	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
9	นายสิงห์ใจ ภูคอนทอง	121	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
10	นางบัวจัน คำมูลสุข	99	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
11	นายใจ ฟูกกล้า	120	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
12	นายสิทธิศักดิ์ จันทะวัง	113/2	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
13	นายรุ่งโรจน์ สุภายอง	141	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
14	น.ส.ปราณี จันทะวัง	111	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
15	นายทองพันธ์ พินเรา	101	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
16	นางจันทอน ทองเพ็ญ	116/1	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
17	นายสมศักดิ์ คาปิน	95	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
18	นางทองคำ ต่อนวล	97/1	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
19	นายจุมพล มูลของ	175	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
20	นางสมศรี ชัยยัง	6	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
21	นางเรือนขวัญ ชมพุดลอย	94	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
22	นางสุพิน บุญท้าวแก้ว	64	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
23	นางโสภากา เปี้ยวงค์	98/2	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
24	นางอำภา สิทธิสุรินทร์	144	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
25	นายจ๋านงค์ ชินาญาณ	24	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
26	นางอินทอน จินาการ	14/1	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
27	นายบุญตัน สุใจจา	117	2	บ้านเรือน	ป่าซาง

28	นายวิสิทธิ์ คำสุข	78/2	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
ที่	ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
29	นายนิวัฒน์ พรหมมาแบน	1	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
30	นายทองฟู โยริยะ	38	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
31	นายประเสริฐ ทรงหงษา	45	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
32	นายประพันธ์ มาละ	28/1	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
33	นางลัดดา ศิริสุภา	51/1	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
34	นายมงคล ทรงหงษา	47	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
35	นายบุญศรี ทองเพ็ญ	9/3	2	บ้านเรือน	ป่าซาง
36	นายคำ ทรงหงษา	47	8	บ้านเรือน	ป่าซาง
37	นายจันทร์ ทอสาร	23	8	บ้านเรือน	ป่าซาง
38	นางกนกวรรณ พรหมมาแบน	26	8	บ้านเรือน	ป่าซาง
39	นายวิจิต จอมขันเงิน	12	8	บ้านเรือน	ป่าซาง
40	นางจันทร์นวล คำหมื่นยอง	153	8	บ้านเรือน	ป่าซาง

ภาคผนวก ง

การทดสอบความเชื่อมั่นในการวิจัยครั้งนี้

การทดสอบความเชื่อมั่นในการวิจัยครั้งนี้

โดยการนำผลการสัมภาษณ์ตอนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตลำไยของเกษตรกร และตอนที่ 4 ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบและความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งผลการทดสอบเป็นดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลเรื่องการปลูกและการดูแลสวนลำไย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	20	95.2
	Excluded ^a	1	4.8
	Total	21	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.739	21

2. ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของศพก.

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	20	95.2
	Excluded ^a	1	4.8
	Total	21	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.966	39

3. ความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นในศพก.

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	20	95.2
	Excluded ^a	1	4.8
	Total	21	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	20	95.2
	Excluded ^a	1	4.8
	Total	21	100.0
	.756	15	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางนันทริยา สุวรรณล้อม
วัน เดือน ปีเกิด	20 พฤษภาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2543
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

